

A full-page photograph of a barbershop interior. A barber with a beard and a black flat cap is using electric clippers on the back of a customer's head. The customer is seated in a white and red barber chair, wearing a black cape. The shop has a rustic feel with a brick wall, wooden floors, and a sink visible on the left. The text 'Jaarverslag 2022' is centered over the image.

Jaarverslag 2022

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	
Voorwoord	3
01 Samenvatting	5
02 Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	8
03 Het pensioenfonds	11
04 Bestuur & beleid	22
05 Financiële positie	34
06 Beleggingsbeleid	50
07 Communicatiebeleid	56
08 Risicobeheer	59
09 Personalie	65
10 Pensioenregeling, statuten, reglementen	68
11 Raad van toezicht en Verantwoordingsorgaan	73
12 Ondertekening bestuur	84
JAARREKENING	
13 Jaarrekening 2022	86
OVERIGE GEGEVENS	
Overige gegevens 2022	129
De bijlagen	138

A photograph of two Black women in a modern office environment. One woman, with long brown hair and wearing a brown cable-knit sweater over a black top, is leaning over the other woman. She has her eyes closed and a joyful smile. The second woman, with short, curly black hair and wearing a black top, is looking up at the first woman with a wide, happy smile. The background is a blurred office space with white walls and ceiling lights. The text 'Voorwoord' is centered over the image.

Voorwoord

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf blikt in dit jaarverslag terug op ontwikkelingen die in 2022 de pensioenen in de kappersbranche raakten. Ook de financiële positie en de resultaten worden toegelicht.

In 2022 had de kappersbranche te maken met de nasleep van de coronapandemie. De laatste lockdown werd in januari opgeheven en had grote impact op de branche en het pensioenfonds. Werknemers waren tijdens de pandemie als ZZP'er gestart waardoor het aantal deelnemers bij het pensioenfonds afnam. Werkgevers moesten de ontvangen steunmaatregelen van de overheid in veel gevallen deels terugbetalen, waardoor de premieachterstanden maar langzaam terugliepen.

Het bestuur en de sociale partners van het pensioenfonds hebben in 2022 samen belangrijke stappen gezet voor de toekomst van het fonds. In het eerste half jaar werd een gezamenlijke verkenning uitgevoerd naar de consolidatiemogelijkheden van het pensioenfonds. Vanaf september startte de gezamenlijke voorbereidingen op de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Het pensioenfonds heeft samen met de sociale partners een projectgroep opgezet. De leden werken samen aan een nieuwe en toekomstbestendige pensioenregeling.

De financiële situatie van het pensioenfonds verbeterde gedurende 2022, met name door de stijging van de rente. De actuele dekkinggraad steeg van 99,2% naar 103,1%. De beleidsdekkinggraad steeg van 97,3% naar 102,2%. Kortingen waren in 2022 niet nodig, doordat gebruik is gemaakt van de zogenaamde "vrijstellingsregeling", waarmee een korting tot het niveau van het minimaal vereist eigen vermogen (104,6%) voorkomen kon worden. Mede door de inspanningen van het pensioenfonds is ook per 2023 de vrijstellingsregeling door Minister Koolmees aangeboden. Hierdoor kon het pensioenfonds ook per 2023 een korting voorkomen.

Als gevolg van toegenomen fiscale ruimte kon het opbouwpercentage verhoogd worden van 0,80% van het salaris naar 0,81%. Ook het opbouwpercentage van het partnerpensioen wijzigde van 0,56% naar 0,567%. Als gevolg van de gestegen kosten, inflatie en opbouwpercentages, moest het bestuur de pensioenpremie verhogen 12,5% naar 13,9% van het salaris.

Het bestuur wil iedereen bedanken die het afgelopen jaar heeft bijgedragen aan het functioneren van het pensioenfonds.

Woerden, 20 juni 2023

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van de Kuilen
Werknemersvoorzitter

01 Samenvatting

Kerncijfers

Het pensioenfonds heeft 6.098 aangesloten werkgevers en 18.772 actieve deelnemers. Zij betaalden in 2022 samen een premie van € 41,2 miljoen. Het belegd vermogen was eind 2022 € 927,4 miljoen.

De pensioenregeling

Het opbouwpercentage bleef in 2022 0,80% van het brutosalaris. De premie werd per 1 januari 2022 verhoogd van 12,2% naar 12,5% van het brutosalaris. De pensioenregeling kent geen franchise.

Pensioenuitvoering

De pensioenuitvoering werd per 1 januari 2021 overgebracht naar TKP Pensioen. Bij deze transitie werden diverse onvolkomenheden in de data van de administratie gevonden. In 2022 heeft het pensioenfonds diverse herstel- en schoningswerkzaamheden uitgevoerd om de data volledig en juist in de administratie te krijgen.

Sociale partners

Het bestuur heeft in 2022 constructief samengewerkt met de sociale partners in de kappersbranche. Er werd gezamenlijk vergaderd in maart, juni, oktober en december over o.a. het herstelplan, de resultaten van de haalbaarheidstoets, de uitbesteding van de pensioenuitvoering, de Wet Toekomst Pensioenen en de regeling en de premie in 2022. Het bestuur informeert de sociale partners doorlopend door het verstrekken van de agenda en de notulen van de bestuursvergaderingen en informatie over de financiële situatie.

Financiële positie

De actuele dekkingsgraad stijgt in 2022 van 99,2% naar 103,1%. De beleidsdekkingsgraad stijgt in 2022 van 97,3% naar 102,2%. Uit het herstelplan per 1 januari 2022 blijkt dat het pensioenfonds binnen 10 jaar zonder aanvullende maatregelen zal kunnen beschikken over het vereist eigen vermogen, zodat in 2022 geen verlagingen nodig zijn. Eind 2022 was het achtste meetmoment dat het pensioenfonds in dekkingstekort was. De dekkingsgraad was op dat moment lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6%. In het herstelplan per 1 januari 2023 is daarom net als in 2022 gebruik gemaakt van de vrijstellingsregeling van de Minister waardoor een korting tot het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad voorkomen kon worden. Dit herstelplan 2023 is op 23 mei 2023 goedgekeurd door DNB.

Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2022 € 5,1 miljoen (2021: € 4,9 miljoen) waarvan € 0,8 miljoen is besteed aan projecten (2021: € 0,6 miljoen). Omgerekend bedragen de kosten voor 2022 € 225,35 (2021: € 207,69) per (actieve) deelnemer en gepensioneerde. Zonder de projectkosten bedragen de kosten per deelnemer en gepensioneerde € 188,48 (2021: € 183,76).

De kosten voor vermogensbeheer inclusief de transactiekosten bedragen voor 2022 € 3,81 miljoen (2021: € 3,22 miljoen). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten in 2022 0,34% (2021: 0,24%). De transactiekosten bedragen € 975 duizend (2021: € 240 duizend). Uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2022 zijn de transactiekosten 0,09% (2021: 0,02%).

Beleggingen

Het rendement van de totale beleggingsportefeuille bedroeg in 2022 -31,45% (2021: -2,25%). De z-score bedraagt -0,17 en de performancetoets bedraagt 1,69. Dit betekent dat werkgevers geen vrijstelling van de verplichte deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds kunnen aanvragen, omdat het feitelijk behaalde rendement van het pensioenfonds over een periode van 5 jaar hoger is dan de benchmark.

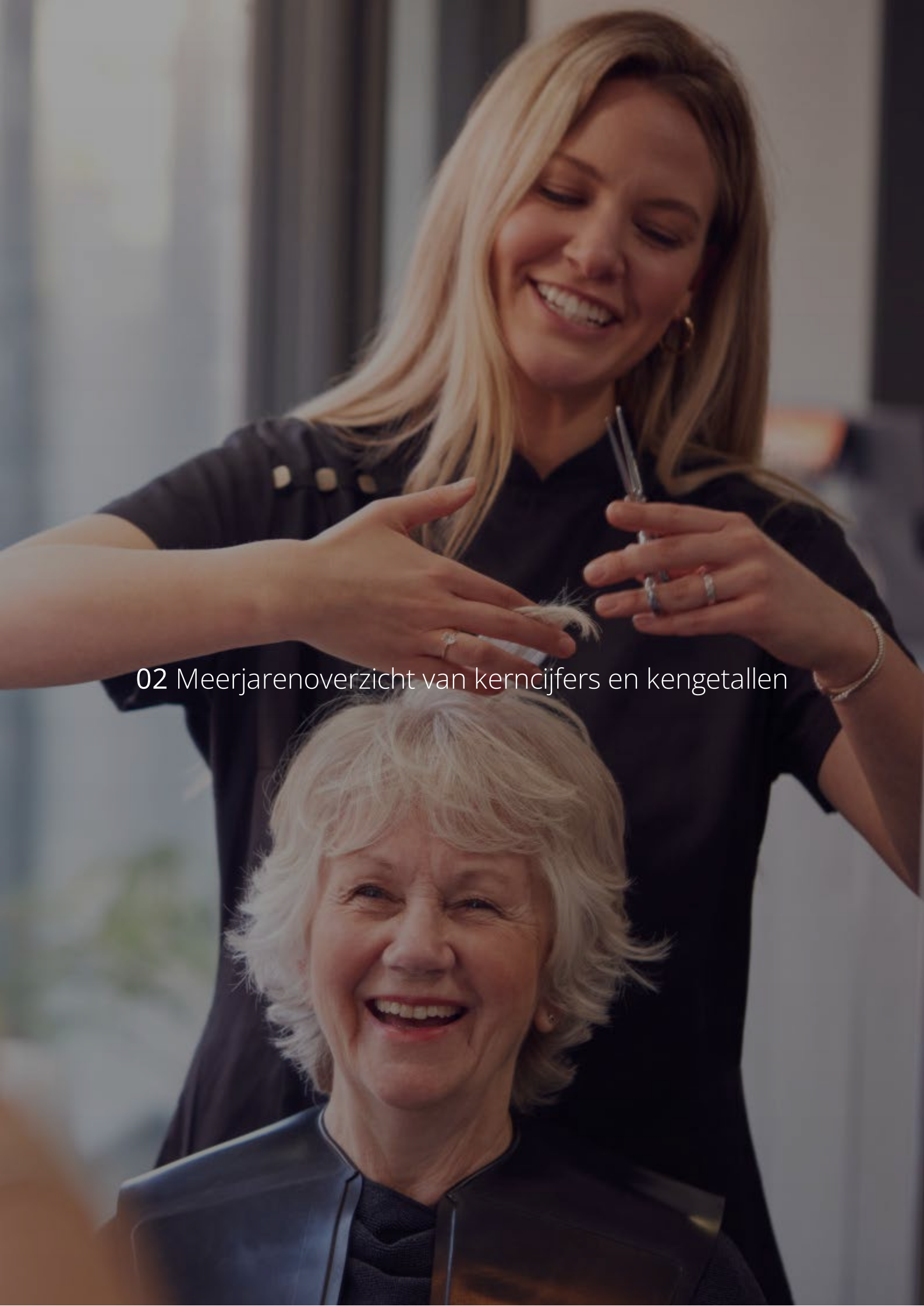

Communicatie

De reguliere pensioencommunicatie bestond in 2022 uit één fysieke nieuwsbrief en drie digitale nieuwsbrieven voor deelnemers en gepensioneerden en vier digitale nieuwsbrieven voor werkgevers.

Risico's

In 2022 zijn elk kwartaal de risico's en de werking van de beheersmaatregelen gemonitord. De werkwijze van de monitoring is in 2022 geëvalueerd en gewijzigd.

02 Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

(bedragen x € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Premiegrondslag maximum jaarsalaris (in hele euro)	59.706	58.232	57.232	55.927	54.614
Aantal werkgevers (1)	6.098	7.044	5.861	6.008	6.102
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	17.986	18.941	19.707	20.549	20.948
Arbeidsongeschikten	786	547	479	488	507
Gewezen deelnemers (slapers)	53.479	53.062	49.169	48.152	46.293
Pensioengerechtigden	3.979	3.874	3.624	3.411	3.241
Pensioenen					
Kostendekkende premie (actuarieel)	59.663	61.504	54.420	44.729	40.722
Kostendekkende premie (ABTN)	41.217	40.714	27.572	28.961	27.097
Feitelijke premie (2)	41.220	40.323	32.191	32.042	31.674
Uitkeringen	7.537	6.335	6.000	5.803	5.336
Premiebijdrage pensioen	12,50%	12,20%	9,00%	9,00%	9,00%
- waarvan premiebijdrage VPL	nvt	nvt	nvt	nvt	0,20%
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	0,80%	0,80%	0,80%	0,81%	0,81%
Kosten					
Reguliere uitvoeringskosten (3)	4.288	4.293	3.727	3.454	3.100
Projectkosten	839	559	580	222	301
Totaal uitvoeringskosten	5.127	4.852	4.307	3.676	3.401
- per deelnemer	225	208	181	148	138
Kosten vermogensbeheer (4)	2.834	2.984	3.684	3.035	2.450
- als % van het gem. belegd vermogen	0,25%	0,22%	0,31%	0,32%	0,30%
Transactiekosten	975	240	143	475	123
- als % van het gem. belegd vermogen	0,09%	0,02%	0,01%	0,05%	0,01%
Toeslagverlening per 1 oktober					
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Inactieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Korting in %					
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Inactieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Vermogen en solvabiliteit					
Vereist eigen vermogen (PW art. 132)	177.640	237.605	227.286	208.571	171.413
Voorziening- pensioenverplichtingen	908.723	1.350.039	1.392.114	1.145.728	882.704
VPL overgangsregeling	0	0	0	0	12.041
Actuele dekkingsgraad	103,1%	99,2%	96,2%	96,2%	94,8%
Beleidsdekkingsgraad	102,2%	97,3%	91,6%	95,5%	96,5%
Dekkingsgraad (marktrente)	101,4%	91,4%	79,7%	82,1%	88,2%
Vereiste dekkingsgraad (5)	119,5%	117,6%	116,3%	118,2%	119,4%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,6%	104,5%	104,4%	104,8%	105,0%

	2022	2021	2020	2019	2018
Beleggingsportefeuille					
Vastgoedbeleggingen	126.435	114.161	105.176	101.068	98.582
Aandelen	262.871	478.938	498.226	412.414	220.360
Vastrentende waarden	534.776	723.709	722.939	573.835	517.621
Derivaten	0	0	0	0	0
Overige beleggingen	3.354	11.638	3.985	5.651	3.678
Totaal beleggingsportefeuille	927.436	1.328.446	1.330.326	1.092.968	840.241
Beleggingsrendement					
Beleggingsopbrengsten	-422.009	-30.607	218.694	230.362	17.582
Vastgoedbeleggingen	1,73%	9,73%	5,30%	10,49%	13,82%
Aandelen	-16,94%	19,57%	11,43%	26,56%	-6,97%
Vastrentende waarden	-43,34%	-16,06%	25,83%	29,23%	-0,61%
Totaal rendement portefeuille	-31,45%	-2,25%	20,05%	27,61%	2,31%
Benchmarkrendement portefeuille	-31,22%	-2,67%	19,53%	27,15%	2,38%
Afgelopen 5 jaar					
Afgelopen 5 jaar	0,99%	9,20%	12,64%	8,98%	10,17%
Afgelopen 10 jaar	5,16%	10,49%	10,88%	9,48%	8,07%
Z-score					
Z-score	-0,17	0,36	0,37	0,37	-0,01
Performancetoets +1,28	1,69	1,82	1,75	1,68	1,56
Duration					
Actieve deelnemers	34,9	36,1	36,3	36,1	35,9
Inactieve deelnemers	31,1	32,1	32,1	31,8	31,1
Gewogen duration	30,6	10,3	32,5	32,0	31,4
Interne rekenrente (6)					
Interne rekenrente (6)	2,23%	0,67%	0,43%	0,98%	1,60%

1. In 2022 zijn een groot aantal werkgevers met een 'ambtshalve aansluiting' met terugwerkende kracht omgezet naar de aansluiting 'verplicht zonder personeel'. Dit hoort bij een actie waarbij de werkgeversgegevens van het fonds worden vergeleken met de gegevens die bekend zijn bij het UWV. Dit zorgt voor een afname van het aantal werkgevers ten opzichte van 2021.
2. Dit betreft de feitelijke premie voor de basisregeling. De voorwaardelijke VPL-overgangsregeling is per 1 januari 2019 gestopt (volledig ingekocht).
3. De reguliere uitvoeringskosten zijn inclusief de kosten die zijn toegerekend aan vermogensbeheer. De cijfers over 2020 zijn hierop aangepast, omdat deze kosten hier niet in waren meegenomen.
4. Dit betreffen voor de jaren 2022 t/m 2019 de totale kosten voor het vermogensbeheer exclusief transactiekosten en inclusief de aan vermogensbeheer toegewezen pensioenuitvoeringskosten. Dit betreffen voor het jaar 2018 de totale kosten voor het vermogensbeheer exclusief transactiekosten en exclusief de aan vermogensbeheer toegewezen pensioenuitvoeringskosten.
5. In de jaarrekening is een toelichting opgenomen bij de opbouw van de vereiste dekkingsgraad en de voornaamste risico's die bij het pensioenfonds van toepassing zijn.
6. In het bestuursverslag wordt een toelichting gegeven op de interne rekenrente.

A photograph of two women in a hair salon. In the foreground, a woman with long, straight brown hair is wearing a black salon cape and looking towards the camera with a slight smile. In the background, a woman with long, straight blonde hair is smiling and holding a section of the brown-haired woman's hair. The background is blurred, showing a modern interior with large windows.

03 Het pensioenfonds

3.1 Over het pensioenfonds

Contactgegevens

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf
Pompmolenlaan 10C
3447 GK Woerden
Telefoon: (088) 119 80 40
Internet: www.pensioenkappers.nl
E-mail: info@pensioenkappers.nl

3.1.1 Naam en vestigingsplaats

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna: het pensioenfonds) is opgericht op 1 januari 1970 en statutair gevestigd in Woerden. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41178953. De laatste statutenwijziging vond plaats op 22 december 2022. Het pensioenfonds is lid van de Pensioenfederatie.

3.1.2 Doelstelling

De doelstelling van het pensioenfonds is om de uit de reglementen voortvloeiende verplichtingen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden na te komen binnen de statuten en relevante wetgeving en in lijn met de voorwaarden die uit de verplichtstelling voortvloeien.

Verplichtstelling

Per 1 januari 2018: De deelneming in de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is verplicht gesteld voor de werknemers vanaf de eerste dag van de maand, waarin de 21-jarige leeftijd wordt bereikt tot de eerste dag van de maand, waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt, met dien verstande dat de verplichtstelling niet geldt voor de werknemers, die ingevolge enige beschikking krachtens artikel 3, eerste lid, van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds, zoals deze beschikking op 1 januari 1970 luidde, verplicht zijn tot deelneming in een ander bedrijfstakpensioenfonds.

3.1.3 Missie, visie, strategie en kernwaarden

Het pensioenfonds heeft in samenspraak met sociale partners voor het pensioenfonds een missie, visie en strategie opgesteld en kernwaarden benoemd.

Missie

Het pensioenfonds is een uitvoerder die in opdracht van sociale partners in de kappersbranche voor de (oud)deelnemers het pensioen zorgvuldig beheert. Hierbij wordt getoetst op financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Visie

Het pensioenfonds kiest voor een (kosten-)efficiënte werkwijze waarbij het bestuur grip houdt op de processen waarvoor het bestuur verantwoordelijk is. Met een transparante opstelling wil het pensioenfonds het draagvlak onder werkgevers en het pensioenbewustzijn bij deelnemers verhogen. Er wordt gestreefd naar een hoog pensioenresultaat voor alle groepen deelnemers.

Strategie

In overleg met sociale partners reageert het bestuur op veranderingen in het maatschappelijk speelveld en in de kappersbranche. De toekomst van de pensioenregeling en van de pensioenuitvoering komen hierbij regelmatig aan de orde. Frequent worden met partijen aan wie activiteiten zijn uitbesteed onderhandelingen gevoerd om de kosten zo laag mogelijk te houden.

Kernwaarden

Het pensioenfonds hanteert de volgende kernwaarden: betrouwbaar, transparant, zichtbaar, kostenbewust en servicegericht.

3.2 Sociale partners in de kappersbranche

De volgende sociale partners in de kappersbranche dragen leden voor het bestuur voor en benoemen leden in het verantwoordingsorgaan:

1. Koninklijke Algemene Nederlandse Kappersorganisatie (ANKO)

Postbus 212
1270 AE Huizen
Telefoonnummer : (035) 525 95 00

2. FNV Mooi

Nachtegaalstraat 37
3581 AC Utrecht
Telefoonnummer : (030) 231 42 21

3. CNV Vakmensen

Postbus 2525
3500 GM Utrecht
Telefoonnummer : (030) 751 10 07

3.3 Het bestuur

3.3.1 Structuur

Het pensioenfonds werkt volgens een paritair bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zes bestuursleden van wie twee van werkgeverszijde, twee van werknemerszijde, één namens pensioengerechtigden en één onafhankelijk bestuurslid. De zittingsperiode is vier jaar en een bestuurslid kan tweemaal worden herbenoemd. Het bestuur heeft een ervaringsplaats voor een stagiair. De stagetermijn is twee jaar, in deze periode wordt de stagiair betrokken in alle commissies. De zittingstermijnen van de bestuursleden en wijzigingen in het bestuur zijn opgenomen in het hoofdstuk personalia.

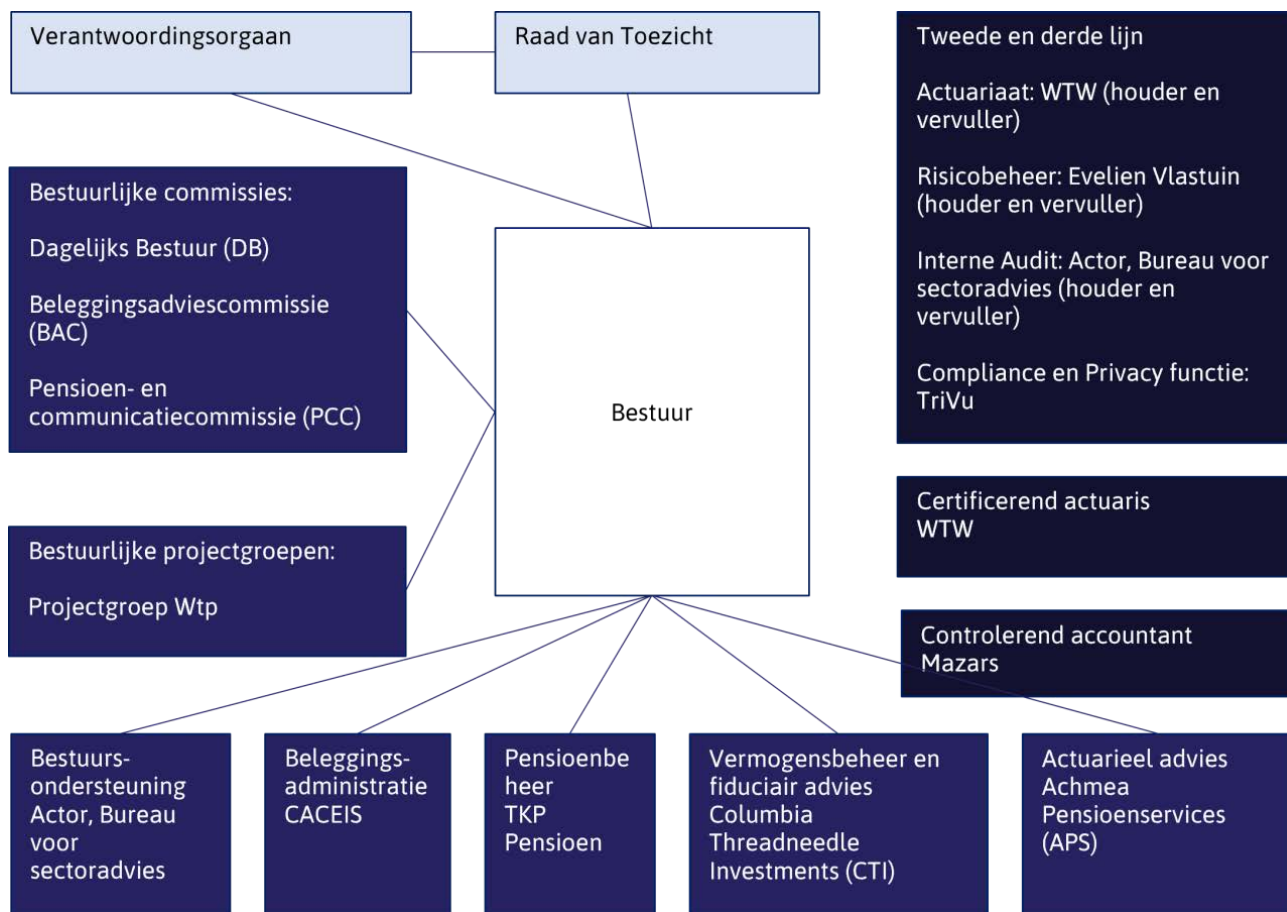
Jaarlijks rouleert het voorzitterschap tussen beide voorzitters. In 2022 was Rita van Ewijk leidinggevend voorzitter. In 2023 is Gerard van de Kuilen leidinggevend voorzitter van het bestuur.

Transparantiedocument

In het transparantiedocument genaamd "hoe werkt het pensioenfonds", beschrijft het bestuur hoe het pensioenfonds zijn organisatie heeft ingericht. Het transparantiedocument is voor het laatst herzien in januari 2023 en staat op de [website](#) van het pensioenfonds.

Organogram

Het pensioenfonds maakt gebruik van een organogram, waarin de verschillende organen, uitbestedingsrelaties, commissies en andere betrokkenen zijn opgenomen. Onderstaand organogram geldt voor het jaar 2022.

Organogram Pensioenfonds Kappers 2022

3.3.2 Vergaderingen en overige bijeenkomsten

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergaderde in 2022 tien keer. Belangrijke onderwerpen zijn de monitoring van uitbestede werkzaamheden en het beleid van het fonds. Ook stond de voorbereiding naar de Wtp centraal.

Themadagen

Het bestuur organiseerde in 2022 viermaal een themabijeenkomst. Tijdens deze themabijeenkomsten werden elke keer drie of vier onderwerpen behandeld. Er is gesproken over de zelfevaluatie van het bestuur, de methode voor evenwichtige belangenafweging, de doelstellingen en thema's, de haalbaarheidstoets, de evaluatie en inrichting van de tweede lijn, het maatschappelijk verantwoord beleggen, het datakwaliteitsbeleid, de herijking RSA, het ERB-beleid, de ESG-risico's, het evaluatieproces van managers van beleggingsfondsen, de SWOT (sterkte-/zwakte-analyse) en twee maal over de Wtp.

Gezamenlijke vergaderingen

Het bestuur vergaderde in maart, juni, oktober en november 2022 met sociale partners over de toekomstige pensioenregeling (Wtp), de financiële situatie, de afronding van de transitie van pensioenuitvoerder, de governance van het pensioenfonds, de premie en regeling van 2023, de risicohouding en overige bestuurszaken zoals

vacatures. Ook kwam de toekomst van het pensioenfonds aan bod. De aanbevelingen van de Regiegroep Consolidatie werden in juni gepresenteerd en dienen als vertrekpunt voor de voorbereiding naar de Wtp. In het hoofdstuk Bestuur & beleid wordt verder ingegaan op de resultaten van de Regiegroep Consolidatie.

Het bestuur vergaderde in mei en december 2022 gezamenlijk met de leden van het verantwoordingsorgaan. In april en in oktober 2022 vergaderde het bestuur met de leden van de raad van toezicht. Daarnaast ontvingen de leden van de raad van toezicht na iedere bestuursvergadering een terugkoppeling van het dagelijks bestuur. Bij enkele bestuursvergaderingen waren leden als toehoorder aanwezig.

3.3.3 Bestuurlijke commissies

In verband met de vele taken van het bestuur heeft het pensioenfonds een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies bereiden de besluitvorming door het bestuur voor. Voor de uitvoering van besluiten kan een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen. Gedurende 2022 zijn de inrichting, de taken en bevoegdheden van de bestuurlijke commissies herzien en vastgelegd in het huishoudelijk reglement. In onderstaande paragrafen zijn de taken en bevoegdheden van de bestuurlijke commissies die in 2022 actief waren toegelicht.

De commissies

» **Het dagelijks bestuur (DB)** bestaat uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur en bereidt de agenda voor de bestuursvergaderingen en de themadagen voor en bewaakt de samenstelling en het functioneren van het bestuur. Het dagelijks bestuur monitort daarnaast de uitbesteding van de pensioenuitvoering(sorganisatie) en eerstelijns risico's. Het dagelijks bestuur vergaderde in 2022 negen keer.

» **De beleggingsadviescommissie (BAC)** bereidt vergaderstukken voor de bestuursvergadering voor ten behoeve van vermogensbeheer en controleert de uitbesteding van het vermogensbeheer. De BAC is tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid en het monitoren van eerstelijns risico's. De BAC vergaderde in 2022 acht keer, waarvan vier keer over monitoring van de uitbesteding en vier keer over beleidsonderwerpen.

» **De pensioen- en communicatiecommissie (PCC)** monitort de uitvoering van het communicatiebeleid, bereidt vergaderstukken voor over (de juridische vastlegging van en de actuariële zaken rondom) de pensioenregeling en behandelt werkgevers- en werknemerscasuïstiek. De PCC monitort daarnaast eerstelijns risico's. De PCC vergaderde in 2022 vijf keer.

» **De risicocommissie (RC)** houdt zich bezig met het bestuurlijk beheren van het integrale risicomanagement, verricht de tweedelijns beoordeling van rapportages en bestuursbesluiten en begeleidt de ERB. De RC is in september 2022 opgeheven en opgevolgd door het bestuurlijke IRM-overleg. De RC vergaderde in 2022 drie keer.

Vanwege wijzigingen in de bestuurssamenstelling is in januari 2023 de samenstelling van de commissies opnieuw bepaald. Ultimo 2022 is de indeling van de commissies:

Dagelijks Bestuur

Bestuurslid

Rita van Ewijk - Voorzitter

Gerard van de Kuilen - Lid

Beleggingsadviescommissie

Bestuurslid

Gerard Sirks - Voorzitter

Gerard van de Kuilen - Lid

Bestuurslid

Tim van der Rijken - Voorzitter

Michel Pet - Lid

Regiegroep Consolidatie

In 2022 hebben het bestuur en de sociale partners een regiegroep consolidatie samengesteld uit leden van beide organen. De regiegroep had als doel om het consolidatievoorstel van sociale partners samen verder te verkennen. Hier is invulling aan gegeven met een gezamenlijk onderzoek naar de mogelijkheden, consequenties en risico's van een consolidatie. De regiegroep kwam in 2022 vijf keer bij elkaar. In juni 2022 heeft de regiegroep het eindrapport opgeleverd aan het bestuur en de sociale partners.

Projectgroep Wtp

In september 2022 hebben de sociale partners en het bestuur besloten om een projectgroep samen te stellen met als doelstelling het voorbereiden van de transitie naar de Wtp. De projectgroep Wtp is gevormd uit bestuursleden en sociale partners. Er is een onafhankelijk voorzitter aangesteld en een projectleider. De projectgroep Wtp is in september 2022 van start gegaan. In 2022 heeft de projectgroep Wtp drie keer vergaderd.

3.4 De raad van toezicht

De raad van toezicht is als intern toezichtsorgaan belast met het toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. De raad van toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van normen uit de Code Pensioenfonds. De zittingstermijnen van de leden van de raad van toezicht en wijzigingen in de raad van toezicht zijn opgenomen in het hoofdstuk personalia.

De raad van toezicht vergaderde in 2022 vier keer. Daarnaast vergaderde de raad van toezicht tweemaal gezamenlijk met het bestuur en tweemaal gezamenlijk met het verantwoordingsorgaan. Tijdens diverse bestuursvergaderingen en themadagen waren leden van de raad van toezicht als toehoorder aanwezig. Het dagelijks bestuur heeft tevens in 2022 afstemming gehad met de raad van toezicht na elke bestuursvergadering.

De raad van toezicht doet in hoofdstuk 11 verslag van zijn bevindingen over 2022.

3.5 Het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft als taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast is het verantwoordingsorgaan bevoegd om het bestuur te adviseren over tien, in de Pensioenwet genoemde, besluiten.

Het verantwoordingsorgaan vergaderde in 2022 twee keer. Daarnaast vergaderde het verantwoordingsorgaan tweemaal gezamenlijk met het bestuur en tweemaal gezamenlijk met de raad van toezicht.

Het verantwoordingsorgaan doet in hoofdstuk 11 verslag van zijn bevindingen over 2022.

3.6 Uitbestede werkzaamheden

3.6.1 Vermogensbeheer

Fiduciair management

Het bestuur heeft voor de uitvoering van het fiduciair management een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met Columbia Threadneedle Investments. De overeenkomst kent een opzegtermijn van drie maanden voor het pensioenfonds en een opzegtermijn van zes maanden voor Columbia Threadneedle Investments.

Het pensioenfonds ontving in 2022 elke maand en elk kwartaal van Columbia Threadneedle Investments rapportages met betrekking tot vermogensbeheer en vastgoedbeheer en elk kwartaal een risicorapportage. Het pensioenfonds ontving ook elk kwartaal rapportages over maatschappelijk verantwoord beleggen en over compliance. Deze rapportages werden in de BAC en in de bestuursvergaderingen besproken.

Het pensioenfonds heeft op basis van de ISAE-rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare dienstverlening te kunnen waarborgen.

Beleggingsadministratie

De financiële beleggingsadministratie van het pensioenfonds is uitbesteed aan CACEIS.

Het pensioenfonds heeft op basis van de ISAE-rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare beleggingsadministratie te kunnen waarborgen.

3.6.2 Pensioenbeheer

Het pensioenfonds heeft voor de uitvoering van het pensioenbeheer met ingang van 1 januari 2021 een overeenkomst voor vijf jaar met een opzegtermijn van twaalf maanden gesloten met TKP Pensioen.

TKP heeft een rapportage over 2022 geleverd. Het pensioenfonds heeft op basis van de rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare administratie te kunnen waarborgen.

3.6.3 Bestuursondersteuning

De bestuursondersteuning is ondergebracht bij Actor Bureau voor sectoradvies. Het pensioenfonds heeft voor de uitvoering van de bestuursondersteuning een overeenkomst voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van een jaar afgesloten met Actor.

Naast de bestuursondersteuning wordt door het bestuur ook gebruik gemaakt van de juridische ondersteuning van Actor en wordt de Manager Interne Audit van Actor ingezet als sleutelfunctiehouder interne audit. Hiervoor is een addendum op de overeenkomst gesloten.

Actor rapporteert elk kwartaal over de realisatie van de normen waaraan de diensten moeten voldoen middels een SLA-rapportage. Deze rapportage wordt in het dagelijks bestuur en in de bestuursvergaderingen besproken.

Actor heeft in maart 2020 een ISO-27001 certificering ontvangen welke in maart 2023 is verlengd voor een periode van 3 jaar.

3.6.4 Tweede- en derdelijns functionarissen

Het bestuur maakt gebruik van de sleutelfuncties zoals die volgens de IORP-richtlijn zijn voorgeschreven. De sleutelfuncties risicobeheer en actuarieel maken onderdeel uit van de tweede lijn en de sleutelfunctie interne audit is onderdeel van de derde lijn.

Sleutelfunctie actuaariaat

De actuariële functie houdt toezicht op en beoordeelt de actuariële activiteiten. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan het doeltreffend toepassen van het risicobeheer. Het beleid met betrekking tot de actuariële activiteiten wordt schriftelijk vastgelegd en driejaarlijks geëvalueerd. De certificerend actuaris is aangewezen als houder en vervuller van de sleutelfunctie actuaariaat.

Sleutelfunctie risicobeheer

De risicobeheerfunctie houdt toezicht op de effectiviteit en kwaliteit van het integrale risicomanagement. Daarnaast bewaakt de risicobeheerfunctie dat het risicomanagement op voldoende niveau blijft en meebeweegt met relevante ontwikkelingen. De houder van de sleutelfunctie is tevens de vervuller en is extern ingehuurd. De rol van de risicobeheerfunctie is in 2022 herzien, dit is nader beschreven in het hoofdstuk Risicobeheer.

Sleutelfunctie interne audit

De interne auditfunctie evalueert periodiek of de interne controlemechanismen en de andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering adequaat en doeltreffend zijn. Zowel de sleutelfunctiehouder als de vervuller van de sleutelfunctie interne audit zijn extern ingehuurd. Het beleid met betrekking tot de interne audit wordt schriftelijk vastgelegd in een meerjaren auditplan dat na de jaarlijkse evaluatie wordt doorgerold.

Compliance en Privacy Officer

De compliance officer voert de toetsing aan de gedragscode uit. De compliance officer ziet tevens toe op de naleving van de door het bestuur vastgestelde klokkenluidersregeling. Zo kunnen leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan of de raad van toezicht rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds zonder gevaar voor hun eigen positie. De Compliance en Privacy Officer is extern ingehuurd.

3.6.5. Overige ondersteuning en adviseurs

Naast de reeds benoemde uitbestedingsrelaties heeft het pensioenfonds zich in 2022 bij zijn werkzaamheden laten controleren, ondersteunen en adviseren door onder meer een:

- Adviserend actuaris
- Certificerend actuaris
- Controlerend onafhankelijk accountant
- Adviseur Risicomanagement (tot 14 oktober 2022)

In hoofdstuk 9 zijn de gegevens van alle uitbestedingsrelaties, ondersteuning en adviseurs opgenomen.

3.6.6. Evaluatie uitbestede werkzaamheden

Conform het uitbestedingsbeleid voert het bestuur jaarlijks een evaluatiegesprek met elke uitbestedingsrelatie waarin diverse aspecten van de uitbesteding geëvalueerd worden. In het uitbestedingsbeleid is de leidraad voor de vragenlijst opgenomen. In 2023 wil het bestuur deze vragenlijst aanvullen met vragen over Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

3.7 Toezichthouder

Drie externe toezichthouders zijn belast met het toezicht op pensioenfondsen. Dit zijn de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

3.7.1 AFM

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid.

Informatieverzoek SFDR

Per 10 maart 2021 is de Europese verordening inzake informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector van toepassing: de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). In juni 2022 stuurde de AFM het pensioenfonds een uitvraag "rapportage SFDR 2022". De AFM beoogt door middel van dit onderzoek vast te stellen of en op welke manier pensioenfondsen invulling geven aan de informatievereisten uit de SFDR. Op 8 juli 2022 stuurde het pensioenfonds de gevraagde gegevens aan de AFM toe. In november 2022 publiceerde de AFM de resultaten in het rapport "SFDR in de praktijk: blijvende aandacht nodig".

Informatieverzoek tijdelijke toeslagverlening

Tussen 1 juli 2022 en 1 januari 2023 zijn de vereisten om toeslag te verlenen tijdelijk versoepeld in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel. De AFM stuurde in oktober 2022 een uitvraag aan het pensioenfonds om informatie te verstrekken over de communicatie aan deelnemers en gepensioneerden. Het pensioenfonds heeft de AFM laten weten geen gebruik te maken van de tijdelijke toeslagverlening, maar wel van de verruimde mogelijkheden. Dit is verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële positie.

Kostentransparantie

Het bestuur van het pensioenfonds vindt transparantie over kosten van groot belang. Het bestuur liet een benchmarkrapport opstellen en vergeleek de kosten van het pensioenfonds met andere benchmarkrapporten en cijfers van DNB. Ook in het jaarverslag besteedt het bestuur ruim aandacht aan dit onderwerp in hoofdstuk 5.

Toezihtsrapportage

Het pensioenfonds levert jaarlijks de toezihtsrapportage aan de AFM. De AFM publiceert op basis van alle ontvangen toezihtsrapportages een generiek rapport "Sectorbeeld Pensioenmarkt".

Uniform Pensioenoverzicht

Alle deelnemers en gepensioneerden ontvingen in juni een uniform pensioenoverzicht (UPO) in de digitale omgeving. De actieve deelnemers en de gepensioneerden ontvangen hierover een notificatiebrief of -mail. Het te bereiken pensioen is hierop getoond in drie scenario's: een pessimistisch, een verwacht en een optimistisch (economisch) scenario. Het bestuur hanteert rekenmethodiek URM1; een vereenvoudigde rekenmethode.

Ex-partners met een recht op bijzonder partnerpensioen ontvingen in 2019 voor de laatste keer een UPO. In 2024 zullen zij opnieuw een UPO ontvangen.

Hoogte en risico's van pensioen

Het bestuur van het pensioenfonds wil graag transparant zijn over de risico's van pensioen. De risicohouding van het pensioenfonds is openbaar en beschikbaar via de website van het pensioenfonds. In de communicatie naar deelnemers is het pensioenfonds open over de kans op een verlaging van het pensioen.

Pensioen 1-2-3

Het pensioenfonds maakt gebruik van pensioen 1-2-3. Hierin krijgt de werknemer gelaagd informatie over de pensioenregeling. Laag 1 betreft een samenvatting van de pensioenregeling, in laag 2 is meer informatie over alle onderwerpen te vinden en in laag 3 zijn alle regels en het beleid van het pensioenfonds opgenomen.

3.7.2 DNB

DNB is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen en dus ook op pensioenfondsen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het pensioenfonds informeert DNB over alle wijzigingen in statuten, reglementen en in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Tevens dient het pensioenfonds jaarlijks uiterlijk 30 juni het jaarverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling door DNB in. Elke maand en elk kwartaal rapporteert het

pensioenfondsen aan DNB over zijn financiële positie en eenmaal per jaar over het herstelplan. Ook wordt over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets aan DNB gerapporteerd. Tot slot worden benoemingen van bestuursleden en leden van de raad van toezicht vooraf ter toetsing aan DNB voorgelegd.

In 2022 zijn geen boetes door DNB opgelegd. Ook heeft DNB geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming.

Van DNB heeft het pensioenfonds in 2022 brieven ontvangen inzake actuele thema's voor pensioenfondsen. Onderstaand worden de fondsen specifieke onderwerpen toegelicht waarover het pensioenfonds in 2022 met DNB heeft gecorrespondeerd of gesproken.

Melding sleutelfunctiehouder risicobeheer

In 2021 heeft DNB het bestuur gevraagd om een verbeterplan op te stellen naar aanleiding van de bestuurlijke zelfevaluatie en om nieuw beleid op te stellen voor sleutelfunctiehouders. Het bestuur informeerde DNB in 2022 elke zes weken over de voortgang van beide vervolgacties. Op 14 april 2022 werd de eindrapportage bestuurlijke zelfevaluatie opgeleverd aan DNB. DNB liet op 13 mei 2022 weten dat de vervolgactie 'uitvoeren zelfevaluatie' in voldoende mate is afgerond. Op 30 juni 2022 werd de eindrapportage beleid sleutelfunctiehouders opgeleverd. DNB liet op 6 juli 2022 weten nog enkele aanscherpingen bij het beleid te verwachten. Het bestuur heeft deze aanscherpingen verwerkt in een nieuwe versie van het beleid sleutelfunctiehouders en leverde dit op 15 september 2022 aan bij DNB. Op 14 oktober 2022 stemde DNB in met de opvolging van de vervolgactie onder de voorwaarde dat in 2023 een evaluatie van het beleid sleutelfunctiehouders wordt uitgevoerd.

Vragenlijst nieuwe pensioenregeling

In 2022 heeft DNB voor de tweede keer een uitvraag gedaan over de nieuwe pensioenregeling. Het bestuur heeft de ingevulde vragenlijst op 16 juni 2022 via het digitale loket aan DNB toegezonden.

Niet-financiële risico's

In 2022 deed DNB een sectorbrede uitvraag over de (niet-) financiële risico's. Het bestuur heeft de ingevulde vragenlijsten op 7 juni 2022 via het digitale loket aan DNB toegezonden.

Premieachterstand

Op 15 april 2022 informeerde het pensioenfonds DNB over de premieachterstand. Conform artikel 28 van de pensioenwet moet het pensioenfonds het verantwoordingsorgaan informeren als de premieachterstand groter is dan 5% in combinatie met een dekkingstekort. Ultimo Q1 2022 was de premieachterstand 5,9%. Op 20 oktober 2022 kon het pensioenfonds het verantwoordingsorgaan en DNB informeren dat de premieachterstand ultimo Q3 2022 gedaald was naar minder dan 5%.

Regeling zonder franchise

Het pensioenfonds heeft een regeling zonder franchise. De pensioenopbouw is een percentage van het pensioengevend salaris. Op 14 september 2022 verzocht DNB het pensioenfonds aan te tonen dat dit fiscaal is toegestaan. Het pensioenfonds leverde de instemming van de Belastingdienst uit 2013 en de jaarlijkse fiscale toets van het opbouwpercentage door de adviserend actuaire bij DNB aan. Op 14 oktober 2022 gaf DNB aan op basis van de aangeleverde informatie geen vragen meer te hebben.

Haalbaarheidstoets

In april 2022 werd de haalbaarheidstoets door de adviserend actuaire uitgevoerd. Op 21 juni 2022 werd de haalbaarheidstoets door het bestuur vastgesteld. In paragraaf 5.2.5 is meer informatie over de haalbaarheidstoets opgenomen.

Herstelplan

Het herstelplan 2022 is op 24 maart 2022 bij DNB ingediend en op 19 mei 2022 heeft DNB ingestemd met dit herstelplan. Het herstelplan 2023 is op 22 maart 2023 bij DNB ingediend en op 23 mei 2023 werd de instemming van DNB ontvangen.

Toetsing voorgenomen benoemingen

In 2022 werden de voorgenomen benoemingen van de volgende personen ter toetsing aan DNB voorgelegd:

- Evelien Vlastuin als sleutelfunctiehouder risicobeheer a.i., op 24 februari 2022 heeft DNB ingestemd met de ad interim benoeming, op 13 juli 2022 heeft DNB ingestemd met verlenging en op 18 oktober 2022 heeft DNB ingestemd met de vaste aanstelling als sleutelfunctiehouder risicobeheer
- Michel Pet als bestuurslid namens werknemers, instemming van DNB op 12 juli 2022
- Hans Peters als lid raad van toezicht, instemming van DNB op 11 augustus 2022
- José Meijer als bestuurslid namens werknemers, instemming van DNB op 17 november 2022

Mitigerende brief informatiebeveiliging

Begin 2023 ontving het pensioenfonds van DNB de beoordeling van de risico-inschattingen middels het "risicobeeld". Dit risicobeeld werd op 13 februari 2023 in een persoonlijk gesprek door DNB toegelicht. Na dit gesprek volgde op 17 februari 2023 een mitigerende brief van DNB met het verzoek om de controls op informatiebeveiliging medio 2024 op het vereiste niveau te brengen. Het bestuur heeft een plan van aanpak opgesteld dat koerst op implementatie uiterlijk in oktober 2023, zodat de werking van de controls medio 2024 aangetoond kan worden.

3.7.3 Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens. Pensioenfonds zijn verplicht om incidenten met een datalek te melden bij de AP. In paragraaf 4.7.4 zijn de incidenten bij het pensioenfonds beschreven waarvan een melding van een datalek is gedaan bij de AP. Door de AP zijn in 2022 geen sancties opgelegd zoals een boete, een last onder dwangsom, een verwerkingsverbod, een berisping of een waarschuwing.

04 Bestuur & beleid

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doet het bestuur verslag van de wijze waarop gereageerd is op de veranderende wet- en regelgeving, geeft het een toelichting op het uitgevoerde beleid en wordt ingegaan op het eigen functioneren. Het beleggingsbeleid, communicatiebeleid en risicobeleid zijn in separate hoofdstukken opgenomen.

4.2 Participatie in speelveld

De wet- en regelgeving waar pensioenfondsen mee te maken hebben, is voortdurend in ontwikkeling. Het bestuur en de sociale partners volgen de ontwikkelingen en bereiden zich voor op mogelijke veranderingen. Zij proberen op diverse manieren aandacht te vragen voor de gevolgen die veranderingen in wet- en regelgeving hebben voor het pensioenfonds. Zij brengen de specifieke kenmerken van het pensioenfonds onder de aandacht bij de beleidsmakers en toezichthouders.

4.2.1 Wet Toekomst Pensioen

Het kabinet heeft in 2019 samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten met nieuwe afspraken. Die afspraken zijn uitgewerkt in het voorstel voor de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel op 22 december 2022 aangenomen. Het wetsvoorstel is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer.

Het bestuur heeft in 2022 elk kwartaal met de sociale partners gesproken over de gevolgen van en keuzes rondom de nieuwe Wet voor de kappersbranche. In september 2022 is de projectgroep Wtp van start gegaan, waarin sociale partners en bestuursleden samen werken aan de nieuwe pensioenregeling. In de projectgroep worden keuzes rondom het soort contract, de inrichting en de communicatie voorbereid.

4.2.2 Financiële situatie pensioenfondsen

Door de uitzonderlijke economische omstandigheden heeft Minister Koolmees pensioenfondsen een noodmaatregel, de zogenaamde vrijstellingsregeling, onder voorwaarden geboden om een MVEV-korting te voorkomen. Mede dankzij de inspanningen van Pensioenfonds Kappers is deze vrijstellingsregeling ook per 2023 aangeboden.

4.2.3 Verlagen toetredingsleeftijd

Onderdeel van de Wtp is een verlaging van de toetredingsleeftijd naar 18 jaar. Deze wetgeving gaat per 1 januari 2024 in. Het doel van deze bepaling is het voorkomen dat jongeren die op deze leeftijd een volwaardige baan hebben pensioenopbouw mislopen. In de kappersbranche betreft dit ongeveer 4.000 deelnemers van 18, 19 en 20 jaar. Dit betekent een toename van het aantal deelnemers met ongeveer 20%. De verlaging van de toetredingsleeftijd heeft fiscale gevolgen door een aanpassing van de toets van de fiscaal maximale pensioenopbouw zonder franchise. Aangezien de deelnemers van 18, 19 en 20 jaar vaak minder verdienen dan het wettelijk minimumloon van een 21-jarige kan hun pensioenopbouw tot 21 jaar fiscaal bovenmatig zijn. Het bestuur en de sociale partners hebben in april 2023 in een gezamenlijke brief aan Minister Schouten aandacht gevraagd voor dit onbedoelde, nadelige effect. Het vereist een aanpassing van de pensioenregeling die invloed heeft op zowel de werknemers als de werkgevers in de sector. De sociale partners en het bestuur zijn in gesprek over de wijzigingen in de pensioenregeling per 2024.

4.3 Gevoerd beleid

Deze paragraaf beschrijft het beleid van het pensioenfonds en de wijze waarop ingespeeld is op wijzigingen in wet- en regelgeving. Een beschrijving van de volledige pensioenregeling is opgenomen in hoofdstuk 10.

4.3.1 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogd kunnen worden door het verlenen van een toeslag. Dit is alleen mogelijk voor zover de beschikbare financiële middelen van het pensioenfonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Het bestuur moet

rekening houden met de strikte eisen die de wet aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds stelt voordat geïndexeerd kan worden. Het besluit van het bestuur vindt mede plaats op basis van advies van de adviserend actuaire.

Het bestuur heeft de ambitie om jaarlijks per 1 oktober een toeslag te verlenen voor alle groepen (deelnemers, slapers en pensioengerechtigden) op basis van de stijging van de CBS-consumentenprijsindex. Het uitgangspunt is dat de ruimte die de wet biedt voor toeslagverlening, zoveel mogelijk benut wordt. Dit is echter geen zekerheid; actuele ontwikkelingen kunnen aanleiding zijn om hiervan af te wijken.

In 2022 had het pensioenfonds twee momenten waar toeslag kon worden verleend, per 1 oktober bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% of tussen 1 juli en 1 januari bij een beleidsdekkingsgraad boven 105%. De beleidsdekkingsgraad kwam in 2022 niet boven 105%, er was dus geen ruimte voor verhoging van de pensioenen. Omdat het bestuur verwacht dat er komende jaren geen toeslag verleend kan worden is op het jaarlijks pensioenoverzicht opgenomen: *"De afgelopen jaren heeft Pensioenfonds Kappers de pensioenen niet kunnen verhogen. Hiervoor was onze financiële situatie niet goed genoeg. De verwachting is dat we ook de aankomende jaren de pensioenen niet kunnen verhogen"*.

4.3.2 Kortingsbeleid

Uit het herstelplan kan blijken dat er maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat het vermogen aan het einde van de herstelperiode het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV) bereikt. Zoals in het crisisplan beschreven, is één van de maatregelen het verlagen van de opgebouwde (en mogelijk al in uitkering zijnde) pensioenaanspraken, een VEV-korting. Het bestuur smeert eventuele verlagingen uit over de maximaal toegestane periode van 10 jaar.

Jaarlijks wordt de financiële situatie opnieuw beoordeeld aan de hand van een nieuw herstelplan en wordt de benodigde verlaging opnieuw berekend.

Als het fonds zich vijf jaar lang in een situatie van dekkingstekort bevindt, vereist de pensioenwet dat er maatregelen genomen worden. Er is sprake van een dekkingstekort als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Eén van de maatregelen is het (onvoorwaardelijk) verlagen van de opgebouwde (en mogelijk al in uitkering zijnde) pensioenaanspraken, een MVEV-korting. Bij een totaal benodigde onvoorwaardelijke korting lager of gelijk aan 3,0% wordt deze in één jaar doorgevoerd. Indien de benodigde onvoorwaardelijke korting hoger is dan 3,0%, dan kan de korting over een langere periode worden uitgesmeerd. Minister Koolmees heeft pensioenfondsen met een noodmaatregel, de zogenaamde vrijstellingsregeling, onder voorwaarden de mogelijkheid geboden om een dergelijke MVEV-korting in 2022 te voorkomen. Deze vrijstellingsregeling geldt opnieuw per 1 januari 2023.

Zowel uit de actualisatie van het herstelplan per 1 januari 2022 als per 1 januari 2023 bleek dat het pensioenfonds binnen de wettelijke hersteltermijn van 10 jaar kan herstellen. Er was geen VEV-korting nodig. Wel was het pensioenfonds eind 2022 voor het achtste meetmoment in dekkingstekort. Door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling kon een MVEV-korting voorkomen worden. In paragraaf 5.2.4 wordt een nadere toelichting gegeven bij het herstelplan en wordt onderbouwd waarom van de vrijstellingsregeling gebruik is gemaakt.

4.3.3 Premiebeleid

Het bestuur hanteert voor berekening van de kostendekkende premie de dempingsmethodiek op basis van het verwacht reëel rendement. Het bestuur realiseert zich dat de premie weliswaar kostendekkend is op basis van de afgesproken rekenregels, maar dat dit toch kan betekenen dat de premie te laag is om de toename van de technische voorzieningen mee te financieren. Dit geldt zeker als de rentetermijnstructuur gedaald is sinds het moment dat de premie is vastgesteld. Het bestuur houdt daarom ook de zogenaamde "premiEDEKKINGSgraad" in de gaten, de verhouding tussen de ontvangen premie en de toename van de technische voorzieningen als gevolg van de met de premie ingekochte aanspraken.

Als blijkt dat de kostendekkende premie voor het volgende jaar hoger dreigt te worden dan de geldende vastgestelde premie, treedt het bestuur zo spoedig mogelijk in overleg met sociale partners. Sociale partners besluiten uiterlijk vóór 1 december of zij de premie voor het volgende jaar verhogen tot het kostendekkende niveau, of dat zij de pensioenovereenkomst zodanig aanpassen dat de op dat moment geldende premie weer kostendekkend is. Als de sociale partners niet vóór 1 december tot besluitvorming zijn gekomen, stelt het bestuur van het fonds de premie voor het volgende jaar op kostendekkend niveau vast.

Vanaf jaar 2021 begon een nieuwe 5-jaars premiedempingperiode (jaren 2021 t/m 2025). Voor deze periode geldt een verwacht rendement dat gelijk staat aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2020. Dit betekende dat voor dezelfde pensioenregeling de premie per 1 januari 2022 moest stijgen naar 12,5% van het salaris.

Als gevolg van de ontwikkelingen op inflatie, arbeidsongeschiktheid, levensverwachting, deelnemersbestand en uitvoeringskosten moest voor dezelfde pensioenregeling de premie per 1 januari 2023 stijgen naar 13,9% van het salaris.

Het bestuur blijft in overleg met sociale partners om te voorkomen dat de situatie te onevenwichtig wordt, maar begrijpt ook dat de ruimte voor premieverhogingen zeer beperkt is. In paragraaf 5.2.2 wordt een nadere toelichting gegeven bij de ontwikkeling en de samenstelling van de premie.

4.3.4 Beleggingsbeleid

In 2021 is voor het laatst een ALM-studie uitgevoerd. Mede op basis van deze ALM-studie zijn besluiten genomen over het strategisch beleggingsbeleid. In hoofdstuk 6 wordt een nadere toelichting op het beleggingsbeleid gegeven.

4.3.5 Risicohouding

Het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan de risicohouding van het pensioenfonds ingevuld. Dit betreft een risicohouding op korte en op lange termijn.

Risicohouding korte termijn

Bij de uitvoering van het feitelijke beleggingsbeleid worden bandbreedtes gehanteerd rondom het strategisch beleid. Het gekozen strategisch beleggingsbeleid leidt tot een vereist eigen vermogen van 17,6% van de technische voorzieningen. De bandbreedtes uit het beleggingsbeleid zijn daarom vertaald naar een bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen. De toegestane bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen bedraagt 3%-punt naar boven en 3%-punt naar beneden.

Risicohouding lange termijn

Bepalend voor de risicohouding op lange termijn is het pensioenresultaat. Berekend wordt onder een groot aantal door DNB voorgeschreven scenario's welk bedrag aan pensioen wordt uitgekeerd over de komende 60 jaar. Dit wordt gedeeld door het bedrag dat zou zijn uitgekeerd als altijd was geïndexeerd met de prijsinflatie en nooit was gekort. Het percentage dat hieruit voortvloeit, geeft een indicatie voor de mate waarin het pensioen waardeverloopt. Bepalend zijn de mediaan (de middelste waarde van de doorgerekende scenario's) en het zogenaamde slechtweerscenario. Dit is het scenario waarvoor geldt dat in 5% van de gevallen een slechter resultaat wordt bereikt en in 95% een beter resultaat.

In overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn vanaf 2020 de volgende ondergrenzen vastgesteld ten aanzien van:

- Het verwachte pensioenresultaat (mediaan) vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen > ondergrens van 90%;
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds > ondergrens van 74,5%.
- Het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds in een slechtweerscenario is een pensioen dat nooit is geïndexeerd, maar ook niet is gekort. Dat komt overeen met een maximaal toegestane afwijking ten aanzien van de gekozen grens van 40%.

Indien uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden, informeert het bestuur de sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om zo nodig tot passende maatregelen te komen. In paragraaf 5.2.5 zijn de uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2022 en 2023 opgenomen.

4.3.6 Actuarieel beleid

De flexibiliserings- en afkoopfactoren worden voor een kalenderjaar vastgesteld op basis van de nominale rentetermijnstructuur per 30 september van het voorgaande jaar. Deze flexibiliserings- en afkoopfactoren zijn opgenomen in de bijlage bij het pensioenreglement.

Een wijziging van de waarderingsgrondslagen wordt toegepast ultimo van de maand, waarin het bestuursbesluit daartoe is genomen. In de bijlage bij de ABTN is weergegeven wanneer een waarderingsgrondslag voor het laatst gewijzigd is en wat de herkomst, aanleiding en methodiek zijn.

4.4 Beleidsdoelstellingen

Het bestuur stelt jaarlijks beleidsdoelstellingen op en evalueert de doelstellingen van het voorgaande jaar.

4.4.1 Beleidsdoelstellingen 2022

In 2022 formuleerde het bestuur onderstaande drie doelstellingen. In februari 2023 evalueerde het bestuur de doelstellingen door het vaststellen van de realisatie in 2022.

Thema 1: Inhoudelijke behandeling Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

Doelstelling 1: De voorkeur van de sociale partners voor het solidaire pensioencontract met invaren van bestaande rechten verder uitwerken, zodat eind 2022 de contouren van de nieuwe regeling bekend zijn. De wenselijkheid voor het invaren van de bestaande rechten in het nieuwe contract beoordelen vanuit het transitie-FTK. Doorlopend in gesprek blijven met de pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) over de gevolgen voor de administratie en de kosten. Het verantwoordingsorgaan nadrukkelijk betrekken bij de voortgang en de gemaakte keuzes.

Evaluatie: Er is gekozen voor de solidaire premiereregeling en invaren van de bestaande rechten. De werkhypotheses rondom de verdere invulling van de nieuwe regeling zijn geformuleerd. Tijdens diverse sessies met de PUO zijn de mogelijkheden binnen de administratie besproken. De gewenste regeling lijkt vooralsnog in de basisvariant van de PUO te passen. Het verantwoordingsorgaan was bij de themasessies over de nieuwe regeling aanwezig en heeft een opleiding over de nieuwe wet gevolgd.

Thema 2: Toekomstbestendigheid

Doelstelling 2: Samen met de sociale partners een werkgroep vormen waarin de toekomst van het pensioenfonds en de pensioenuitvoering wordt verkend en uitgewerkt, zodat eind 2022 duidelijkheid is over een toekomstbestendige pensioenuitvoering.

Evaluatie: De sociale partners en het bestuur hebben samen een regiegroep gevormd om de toekomst van het pensioenfonds te bespreken. In juni is vastgesteld dat er een gezamenlijke doelstelling is om de uitvoeringskosten te verlagen en dat consolidatie daartoe mogelijkheden kan bieden. In oktober hebben de sociale partners en het bestuur een projectgroep Wtp gevormd waar de consolidatieoptie als randvoorwaarde wordt meegenomen.

Thema 3: Bestuurlijke inrichting

Doelstelling 3: Focus op de inrichting van de 2^e lijn en de wisselwerking tussen de 1^e en 2^e lijn. Verbeterplan ontwikkelen voor 1 juli 2022 met een aangevuld teamcontract en een effectieve werking van de sleutelfuncties in de 2^e lijn. Implementatie van het verbeterplan in het 2^e halfjaar.

Evaluatie: De inrichting van de 2^e lijn is na afstemming met de raad van toezicht en met instemming van DNB gewijzigd doordat de sleutelfunctiehouder risicobeheer niet langer binnen het bestuur is belegd en door middel van externe inhuur is ingevuld. De risicocommissie is vervangen door het IRM-bestuursoverleg. Het teamcontract, het huishoudelijk reglement en de beleidsdocumenten van het fonds zijn hierop aangepast. In september heeft de startbijeenkomst van de nieuwe inrichting plaatsgevonden en in november was het eerste IRM-bestuursoverleg.

4.4.2 Beleidsdoelstellingen 2023

Voor 2023 formuleerde het bestuur de volgende drie beleidsdoelstellingen. In het jaarverslag over 2023 wordt gerapporteerd over de evaluatie van deze doelstellingen.

1. Wet toekomst pensioenen

In de samenwerking tussen de sociale partners en het bestuur in de projectgroep Wtp de nieuwe regeling vormgeven en de implementatie voorbereiden.

2. Datakwaliteit

Aan de hand van het datakwaliteitsbeleid een beeld vormen bij de kwaliteit van de gegevens in de administratie van het pensioenfonds.

3. Werking governance

De wijzigingen in de 'opzet en het bestaan' van de governance is in 2022 afgerond. In 2023 toetst het bestuur of de gewijzigde governance in de praktijk goed functioneert.

4.5 Bestuur

4.5.1 Beleid omtrent geschiktheid en opleidingen

De deskundigheid van individuele bestuursleden en van het bestuur als geheel heeft bijzondere aandacht binnen het bestuur. Het geschiktheidsplan is in februari en december 2022 geactualiseerd.

De deskundigheden, competenties en professioneel gedrag waarover het bestuur dient te beschikken, worden bepaald aan de hand van het functieprofiel van het pensioenfonds. Het functieprofiel voor bestuursleden wordt vooraf goedgekeurd door de raad van toezicht.

De bestuursleden wonen regelmatig themabijeenkomsten bij van de Pensioenfederatie, DNB, AFM en andere relevante organisaties. Deze bijeenkomsten bieden de bestuursleden naast het vergroten van hun deskundigheid ook de mogelijkheid om met bestuursleden van andere pensioenfondsen te overleggen over belangrijke ontwikkelingen. In 2022 hebben de bestuurders de volgende opleidingen gevolgd en bijeenkomsten bezocht:

- AFM - Pensioenevent
- BMO - MVB Seminar
- TKP - Pensioenevent
- SPO - financiële aspecten en pensioenbeleid

4.5.2 Zelfevaluatie

Besturen moeten een procedure vaststellen voor een periodieke zelfevaluatie van het bestuurlijk functioneren. Het gaat daarbij om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur te bewaken en te verbeteren. Naast deskundigheid en competenties speelt ook de bestuurscultuur een belangrijke rol. Het bestuur is hier intensief mee bezig geweest. Het bestuur heeft in januari 2022 een zelfevaluatie gehouden met externe begeleiding.

4.5.3 Gedragscode

Het pensioenfonds kent een verplichte gedragscode die op de website is gepubliceerd. De gedragscode heeft tot doel om gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. Dit draagt bij aan het integer functioneren van het pensioenfonds en het waarborgen van de goede naam en reputatie. Daarnaast bevordert de gedragscode de transparantie rondom de gedragsregels. Het pensioenfonds volgt de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De gedragscode van het pensioenfonds is in september 2022 geactualiseerd. Bij deze actualisatie zijn de sleutelfunctiehouders en de medewerkers die zijn ingesteld ter ondersteuning van het pensioenfonds toegevoegd als verbonden personen.

Elk bestuurslid, lid van de raad van toezicht, lid van het verantwoordingsorgaan, stagiair, sleutelfunctiehouder en bestuursondersteuner verklaart als verbonden persoon bij aanvang schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. De compliance officer bewaakt de naleving van de gedragscode. Over 2022 hebben de verbonden personen een verklaring van naleving van de gedragscode geleverd waarbij meldingen ten aanzien van nevenfuncties, geschenken, uitnodigingen en privébelangen zijn vastgelegd. De compliance officer heeft de verklaringen beoordeeld en geconstateerd dat er in 2022 geen bijzonderheden met betrekking tot het naleven van de gedragscode hebben plaatsgevonden.

4.5.4 SIRA

Het pensioenfonds heeft in 2022 de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) geactualiseerd aan de hand van een aantal actuele onderwerpen en ontwikkelingen. De beheersing van de integriteitsrisico's wordt elk kwartaal gemonitord door middel van de IRM-kwartaalrapportage.

4.5.5 Code pensioenfondsen

In 2014 stelden de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid de Code Pensioenfondsen (de Code) op. Doel van de Code is de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Pensioenfondsen leven de Code na op basis van het "pas toe of leg uit"-beginsel. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het jaarverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast.

Onderstaand geeft het bestuur een overzicht van de thema's waarbij een toelichting wordt gegeven op de naleving. Vervolgens volgt een motivatie voor de normen waar het pensioenfonds van afwijkt.

Vertrouwen waarmaken:

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en heeft hiervoor een missie, visie en strategie opgesteld. Kostenbewustzijn is hierbij één van de kernwaarden. Bij (beleids)besluiten worden de belangen evenwichtig afgewogen en de risico's inzichtelijk gemaakt.

Verantwoordelijkheid nemen:

Het bestuur heeft de taak- en rolverdeling van de verschillende organen en commissies vastgelegd. Voor de fondsorganen is een passend en beheerst beloningsbeleid afgesproken. Met uitbestede partijen zijn heldere afspraken gemaakt en in overeenkomsten vastgelegd. Jaarlijks wordt zowel intern als met uitbestede partijen een evaluatie gehouden.

Integer handelen:

Het pensioenfonds heeft een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling, een privacybeleid en een gedragscode en de compliance officer beoordeelt de naleving hiervan. Elke bestuursvergadering worden compliancemeldingen besproken.

Kwaliteit nastreven:

Het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan evalueren jaarlijks het eigen functioneren. Daarbij worden kennis, competenties en gedrag besproken. Ten minste eenmaal in de drie jaar nodigen zij een externe partij uit om de evaluatie van het bestuurlijk functioneren te begeleiden.

Zorgvuldig benoemen:

Het bestuur kent een zittingstermijn van 4 jaar met de mogelijkheid om tweemaal te herbenoemen.

In het diversiteitsbeleid is een stappenplan ter bevordering van de diversiteit opgesteld. In dit kader heeft het bestuur sinds 2020 een ervaringsplaats door een stagiair ingevuld.

Gepast belonen:

Het pensioenfonds heeft voor alle fondsorganen een beheerst beloningsbeleid dat in verhouding staat tot de verantwoordelijkheden en het tijdsbeslag. De beloningen zijn transparant en wijzigingen worden met de raad van toezicht, die hierover adviesrecht heeft, en het verantwoordingsorgaan besproken. Het beloningsbeleid is in 2022 gewijzigd.

Toezicht houden en inspraak waarborgen:

Er is een constructieve samenwerking tussen het bestuur en de raad van toezicht. Het jaarlijkse rapport van de raad van toezicht wordt met het bestuur besproken en de aanbevelingen worden van een reactie voorzien. De raad van toezicht betreft de Code Pensioenfonds bij de uitoefening van zijn taak. Het verantwoordingsorgaan wordt tijdig geïnformeerd over ontwikkelingen, zodat het zijn adviesrecht goed kan uitoefenen. Jaarlijks vergadert het bestuur minimaal tweemaal met de raad van toezicht en tweemaal met het verantwoordingsorgaan. Leden van de raad van toezicht zijn regelmatig toehoorder bij bestuursvergaderingen en schuiven net als de leden van het verantwoordingsorgaan desgewenst aan bij de themadagen van het bestuur.

Transparantie bevorderen:

De missie, visie en strategie van het pensioenfonds zijn opgenomen in het jaarverslag. Door het toesturen van de notulen van bestuursvergaderingen aan fondsorganen en sociale partners zorgt het bestuur voor transparantie ten aanzien van {beleids}besluiten. Beleidsplannen worden jaarlijks met de fondsorganen gedeeld. Via de website zijn de belangrijkste fondsdocumenten voor iedereen te raadplegen en wordt ook de werkwijze van het pensioenfonds toegelicht. Via nieuwsbrieven en de pensioenoverzichten wordt getracht zo eerlijk mogelijk te communiceren over het risico op kortingen en het feit dat de pensioenen de komende jaren waarschijnlijk niet verhoogd kunnen worden.

Toelichting op normen waarvan wordt afgeweken

In onderstaande tabel is één norm opgenomen waarop het pensioenfonds gemotiveerd afwijkt van de Code Pensioen fondsen.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen			
Norm	Omschrijving	Beleid wijkt af op de volgende onderdelen	Motivatie
33.	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Het bestuur heeft 2 vrouwelijke leden, de raad van toezicht 1 en het verantwoordingsorgaan geen. In het bestuur en in het verantwoordingsorgaan zitten geen leden onder de 40 jaar. In de RvT zit één lid jonger dan 40 jaar.	In het bestuur is per januari 2023 een vrouwelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar. Ook voor het VO is de wens uitgesproken een stagiair aan te stellen. Het stappenplan ter bevordering van de diversiteit in het bestuur is in 2019 opgesteld, in dit kader heeft het bestuur sinds 2020 een ervaringsplaats door een stagiair ingevuld.

Vindplaats rapportagenormen

De Monitoringcommissie geeft als handreiking om in het jaarverslag expliciet de vindplaats van de 8 zogenaamde rapportagenormen op te nemen. In onderstaande tabel is de vindplaats van deze rapportagenormen opgenomen:

Norm	Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Opgenomen in paragraaf 4.3 (gevoerd beleid) van het jaarverslag. Op basis van het IRM-beleid van het bestuur wordt verantwoording afgelegd aan belanghebbenden van de risico's bij besluitvorming. Risico's voor deelnemers worden op UPO als disclaimer benoemd. Regelmatig aandacht voor gevoerde beleid in de nieuwsbrief voor deelnemers en werkgevers.
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Opgenomen in paragraaf 4.5.2 (geschiktheid) van het jaarverslag. Onderdeel van het geschiktheidsplan en de profielschetsen. Bij elke nieuwe vacature een toetsmoment. Jaarlijks onderdeel van de zelfevaluatie.
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Opgenomen in paragraaf 4.5.5. van het jaarverslag. Het bestuur heeft 2 vrouwelijke leden, de raad van toezicht 1 en het verantwoordingsorgaan geen. In het bestuur en in het verantwoordingsorgaan zitten geen leden onder de 40 jaar. In de RvT zit één lid jonger dan 40 jaar. In het bestuur is per januari 2023 een vrouwelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar. Ook voor het VO is de wens uitgesproken een stagiair aan te stellen. Het stappenplan ter bevordering van de diversiteit in het bestuur is in 2019 opgesteld, in dit kader heeft het bestuur sinds 2020 een ervaringsplaats door een stagiair ingevuld. .
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Opgenomen in paragraaf 11.1 als onderdeel van het oordeel van de RvT. Dit is tevens opgenomen in het reglement en de profielschets van de raad van toezicht.
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Opgenomen in paragraaf 3.1.4 van het jaarverslag. De missie, visie en strategie is sinds 2014 in het jaarverslag opgenomen.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Opgenomen in paragraaf 6.7 van het jaarverslag. Het beleid omtrent verantwoord beleggen is tevens opgenomen op de website.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Opgenomen in paragraaf 4.5.4 van het jaarverslag.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Rapportage over de klachten vindt plaats in paragraaf 4.7.3 van het jaarverslag. Er is een klachten- en geschillenprocedure aanwezig die beschikbaar is via de website.

4.6 Verplichtstellingsbeschikking, statuten en reglementen

De wijzigingen in wet- en regelgeving en de beleidswijzigingen zijn in de reglementen van het pensioenfonds verwerkt. Deze wijzigingen zijn in hoofdstuk 10 opgenomen.

De verplichtstellingsbeschikking van het pensioenfonds is in 2022 niet gewijzigd.

4.7 Pensioenbeheer

4.7.1 Pensioenadministratie

TKP rapporteert maandelijks aan het bestuur over de pensioenuitvoering en de financiële situatie van het fonds. Elk kwartaal levert TKP de SLA-rapportage, de risicorapportage, het in control statement en een rapportage over de uitvoering van het communicatiebeleid. Jaarlijks levert TKP aanvullende zekerheid met een ISAE 3402 type 2 rapport, een assurancerapport privacy control framework en een ISO 27001 rapport. De rapportages worden beoordeeld door het bestuur en op kwartaalbasis samengevat in de monitoringsrapportage pensioenuitvoering van het bestuur.

4.7.2 Klachten

Wanneer een (gewezen) deelnemer, een gepensioneerd deelnemer of een werkgever het niet eens is met de uitvoering van de pensioenregeling of de behandeling door of dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie en dit kenbaar maakt, is er sprake van een klacht. Op de website van het pensioenfonds is de klachtenprocedure opgenomen.

TKP rapporteert elk kwartaal over de afspraken die gemaakt zijn over het niveau van de serviceverlening. De klachtenrapportage is één van de rapportageonderdelen van de SLA. De klachten worden door het dagelijks bestuur gemonitord en zo nodig inhoudelijk behandeld.

Er werden in 2022 6 klachten ontvangen van deelnemers en werkgevers die conform de reguliere klachtenprocedure konden worden afgehandeld. Het bestuur heeft begrip voor de ontvangen klachten, maar had de klachten uiteraard graag voorkomen.

Onderwerp	Aantal behandelde klachten	Aantal geëscaleerde klachten	Geschillen
Behandelingsduur			
Pensioenberekening en -betaling	1		
Service en klantgerichtheid			
Informatieverstrekking			
Toepassing wet- en regelgeving	1		
Deelnemersportaal			
Financiële situatie			
Registratie werknemersgegevens			
Overig	4		
Totaal	6	0	0

Gedraglijn goed omgaan met klachten

In juni 2022 bracht de Pensioenfederatie de gedragslijn 'goed omgaan met klachten' uit bestaande uit 33 normen die betrekking hebben op het omgaan met klachten. Eind 2022 is het pensioenfonds begonnen met het implementeren van deze normen. Het pensioenfonds heeft in 2022 geen verbeteringen doorgevoerd naar aanleiding van binnengekomen klachten.

4.7.3 Incidenten

Een incident is een gedraging of gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt voor de uitvoering van het pensioenbeheer of de bedrijfsuitoefening van het pensioenfonds. Aangezien het pensioenfonds verantwoordelijk is voor het beoordelen, melden en voorkomen incidenten, maar de uitbestedingspartners namens het pensioenfonds zorgen voor de pensioenuitvoering, zijn er afspraken over het melden van incidenten vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomsten.

In 2022 zijn 7 incidenten aan het bestuur gemeld: 5 door TKP, 1 door CTI en 1 door Actor. Het bestuur heeft geconstateerd dat geen van deze incidenten een ernstig gevaar heeft gevormd voor de integere bedrijfsvoering. Vanuit die optiek zijn er geen incidenten aan DNB gemeld.

14-01-2022 TKP: Werkgevers konden tussen 11 januari 2022 en 13 januari 2022 hun nota's niet downloaden van het portaal. Het probleem is gekomen doordat op 11 januari (einde van de dag) een tabel verwijderd was i.v.m. het opruimen van oude notaschermen. Deze blijkt echter toch nog gebruikt te worden in de nieuwe notaschermen. In de periode van het incident hebben 19 werkgevers ingelogd, het incident kan dus op maximaal 19 werkgevers betrekking hebben gehad.

15-03-2022 TKP: Op 15 maart 2022 vanaf 05:00 uur was het dossier (mijn post) niet toegankelijk voor deelnemers en werkgevers op alle portalen. Dat betekent dat deelnemers en werkgevers hun post niet in konden zien. Het ophalen van het dossier verloopt via een tweetal servers. Op een van die servers waren er extra groepsrechten ingesteld vanwege het verzamelen van logging voor audits. Deze 'group policy' rechten hebben een update gekregen. Hierdoor werden rechten voor de onderliggende gebruikers foutief overgenomen. Er is om 14:40 uur een workaround ingezet, waardoor deelnemers en werkgevers hun post weer kunnen inzien. Deze verstoring heeft geen activiteiten van deelnemers of werkgevers van Pensioenfonds Kappers geraakt. De bewuste server met extra groepsrechten is uit de rechtengroep gehaald en herstart. Verdere 'group policy' updates op die betreffende rechtengroep hebben voortaan dus geen effect meer. Het ophalen van de dossiers loopt weer over twee servers.

18-05-2022 TKP: Op 18 mei zijn 748 herinneringen (per post) van meerdere fondsen vanwege een storing bij Vesting Finance (de partij die incasso verzorgt) een dag te laat verzonden. De digitale herinneringen zijn wel op tijd verstuurd. Voor Pensioenfonds Kappers ging het om 400 te laat verzonden aanmaningen. Aanvullende analyse bij Vesting Finance is nog gaande. Dit is mede noodzakelijk om te bepalen wat de juiste aanpak is om de vertraging te verhelpen. In de tussentijd is er bij Vesting Finance sprake van verhoogde dijkbewaking op deze processen, zodat vertragingen tijdig geconstateerd en gecommuniceerd worden en er daar waar mogelijk maatregelen genomen worden.

20-10-2022 TKP: Het Pensioenfonds Kappers heeft, in overleg met TKP, de berekeningswijze van de premieachterstand voorgelegd aan DNB. Conclusie van DNB is dat de berekenwijze van TKP niet conform de letter van de Wet (artikel 26 PW) wordt uitgevoerd. Deze conclusie wordt door TKP onderschreven en is inmiddels besproken met het Pensioenfonds.

13-04-2022 CTI: Bij TKP is er een incident geweest dat invloed heeft op vermogensbeheer. TKP had aangekondigd conform de werkwijze om € 4 miljoen over te maken op 25 juni 2022. Dit is niet gebeurd. CTI heeft de transacties doorgevoerd. Dit had een roodstand tot gevolg van € 2 miljoen. De bestuursondersteuning heeft een aparte notitie hierover opgesteld, die door het dagelijks bestuur (ivm TKP) is besproken op maandag 29 augustus 2022. Bestuursondersteuning heeft op 24 augustus met CTI gesproken over de opvolging. Er is een beheersmaatregel op roodstand. Een geautomatiseerde dagelijkse rapportage van State Street (onderuitbesteding van CTI) geeft een overzicht van liquiditeiten. Vervolgens is het aan CTI om deze rapportage handmatig te toetsen. Uit deze toets is geen actie gekomen. De BAC heeft gevraagd aan CTI om aan te geven hoe deze beheersmaatregel beter uitgevoerd wordt. Bij CACEIS zijn de restricties opgevraagd rond roodstand. Bij de fiduciair manager zijn in Q2 2022 zijn verder geen incidenten gemeld (zie incidentenregister). De BAC heeft CTI gevraagd het incidentenregister aan te passen met bovenstaand incident.

12-10-2022 Actor: Op de website van het pensioenfonds is op 1 juli 2022 de ondertekende versie van het jaarverslag 2021 geplaatst. Omdat de bestuursleden geen toestemming hebben gegeven voor het openbaar publiceren van hun handtekening is dit een datalek. Het datalek is door TriVu aan de AP gemeld. Alle betrokken bestuursleden zijn geïnformeerd. De compliance officer van Actor heeft een analyse opgeleverd.

11-11-2022 TKP: Een foutieve berekening van de dekingsgraad door gebruik van verouderde informatie van SARE&F. Bij het ophalen van de informatie over de stand per 30 september blijkt dat niet de stand van 30 september 2022 is gebruikt maar die van 30 september 2021. Dit leidde tot een herreportage aan DNB.

4.7.4 Datalekken

Een datalek is een inbreuk op de beveiliging waarbij persoonsgegevens zijn blootgesteld aan verlies of onrechtmatige verwerking. Aangezien het pensioenfonds verantwoordelijk is voor het voorkomen en melden van datalekken, maar TKP, Actor en APS namens het pensioenfonds gegevens bewerkt, zijn de afspraken hierover in verwerkersovereenkomsten met deze uitbestedingsrelaties vastgelegd.

Er was in 2022 één incident die als datalek gemeld is bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

05 Financiële positie

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geeft het bestuur inzicht in de financiële positie, het pensioenvermogen en de voorzieningen van het pensioenfonds. Tevens is de actuariële analyse van het pensioenfonds opgenomen.

5.2 Financiële positie

5.2.1 Verloop dekkingsgraad

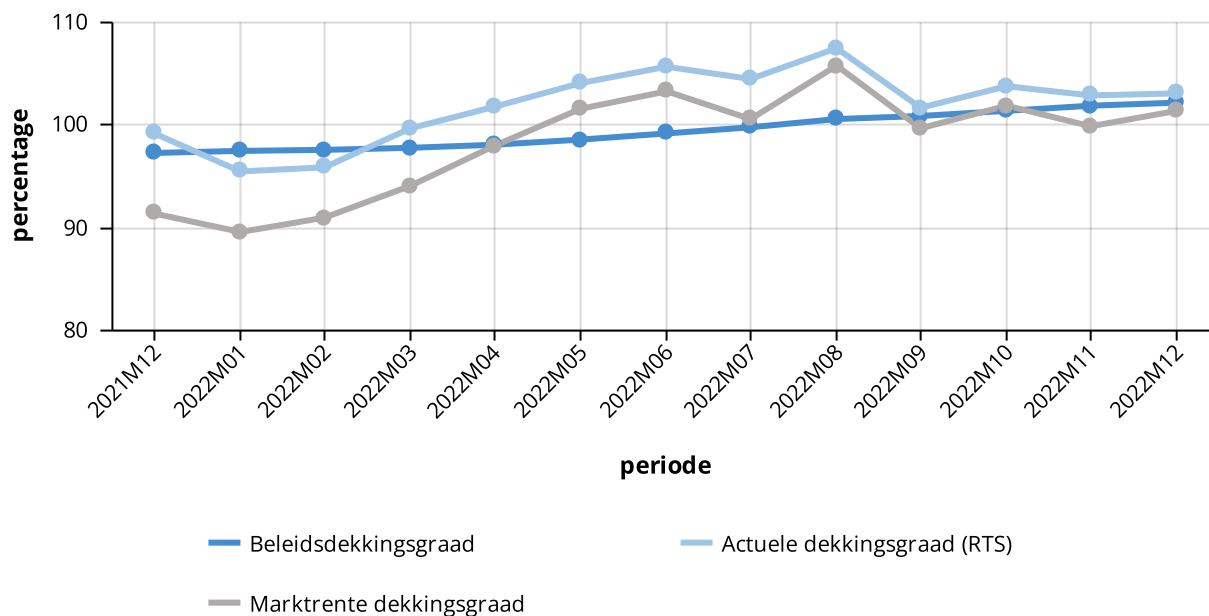
De rente is van grote invloed op de dekkingsgraden van het pensioenfonds. Omdat de deelnemers aan het pensioenfonds gemiddeld jong zijn, is de gemiddelde duur tot aan pensionering lang. De rentegevoeligheid van het pensioenfonds is hierdoor groot. Pensioenfondsen moeten gebruik maken van de ultimate forward rate (hierna: UFR) als correctie op de marktrente. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over 12 maanden. Naast de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad monitort het bestuur maandelijks de dekkingsgraad op marktwaarde (dat wil zeggen: zonder de correctie met de UFR).

De actuele dekkingsgraad steeg gedurende 2022 van 99,2% naar 103,1%.

De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2022 van 97,3% naar 102,2%.

De dekkingsgraad op marktwaarde steeg gedurende 2022 van 91,4% naar 101,4%.

De dekkingsgraden in 2022 zijn grafisch weergegeven:

Attributies dekkingsgraad

Primo 2022	99,2%
M1 Premie	-0,8%
M2 Uitkeringen	0,0%
M3 Toeslagen	0,0%
M4 RTS	60,8%
M5 Overrendement	-30,9%
M6 Overig	-25,2%
Ultimo 2022	103,1%

Het pensioenfonds rapporteert ook de reële dekkingsgraad. In de reële dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de kosten van indexatie. Als de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds hoger is dan 100%, dan mag volledig worden geïndexeerd op grond van de regels voor "toekomstbestendig indexeren". De reële dekkingsgraad van het pensioenfonds daalt in 2022 van 77,7% naar 74,8%.

5.2.2 Premie en premiedekkingsgraad

Door de stijging van de rente in 2022 steeg ook de premiedekkingsgraad (de verhouding tussen de feitelijke premie en de actuariële benodigde koopsom) in 2022 van 77,0% naar 133,0%. Het bestuur heeft ondanks de stijging met sociale partners gesproken over de evenwichtigheid.

De feitelijke premie dient elk jaar minimaal gelijk te zijn aan de gedempte kostendekkende premie. De kostendekkende premie wordt gedempt op basis van verwacht rendement, waarbij het verwacht rendement op vastrentende waarden is vastgezet voor vijf jaar. In 2021 is een nieuwe 5-jaars periode begonnen (2021 tot en met 2025) en is het verwacht rendement op vastrentende waarden bepaald door de RTS van september 2020. Daarnaast zijn de maximaal in te rekenen verwachte rendementen op zakelijke waarden lager geworden na advies van de Commissie Parameters 2019. Beide effecten hadden een verhogend effect op de gedempte kostendekkende premie, die steeg van 12,2% in 2021 naar 12,5% in 2022.

De kappersbranche is hard geraakt door de Coronapandemie. Dit zorgde een dalend aantal actieve deelnemers en een stijging van de gemiddelde leeftijd van de actieve deelnemers. Als gevolg van deze ontwikkelingen steeg de kostendekkende premie per 1 januari 2023 van 12,5% naar 13,9% van het salaris. De sociale partners bereikten geen overeenstemming over de hoogte van de feitelijke pensioenpremie per 2023. Daardoor stelde het bestuur de premie voor 2023 vast op het niveau van de gedempte kostendekkende premie van 13,9%.

Zuiver kostendekkende premie

De kostendekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het vorige jaar en de op dat moment geldende uitgangspunten voor de bepaling van de technische voorzieningen. De zuivere kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit van 0,3% van de pensioengrondslagsom;
- Opslag voor uitvoeringskosten;
- Opslag voor solvabiliteit ter grootte van het vereist eigen vermogen.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuariële benodigd	45.152	47.389
Opslag in stand houden vereist vermogen	8.179	7.950
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	1.325	1.392
Totaal	59.663	61.504

DNB heeft op 28 augustus 2020 een nieuwe UFR-systematiek bekend gemaakt. DNB baseert de rentetermijnstructuur in de periode van 1 januari 2021 tot 1 januari 2024 op een gewogen gemiddelde van de rentetermijnstructuur op basis van de huidige en de nieuwe UFR-parameters, waarbij de gewichten jaarlijks op 1 januari met gelijke stappen aangepast worden. Op 30 november 2022 berichtte DNB dat per 1 januari 2023 een nieuwe UFR-methode wordt ingevoerd.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag in verband met toekomstbestendige toeslagverlening;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit van 0,3% van de pensioengrondslagsom;
- Opslag voor uitvoeringskosten.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd	16.880	16.699
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	15.798	15.972
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.055	2.799
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	477	471
Totaal	41.217	40.714

Feitelijke premie

Een pensioenfonds ontvangt van werkgevers en werknemers een premie, ook wel feitelijke premie (of doorsneepremie) genoemd. De feitelijke premie moet minimaal gelijk zijn aan de gedempte kostendekkende premie. In 2021 lag de feitelijke premie lager dan de gedempte kostendekkende premie. Dit werd veroorzaakt door de daling van het aantal actieve deelnemers en de stijging van de gemiddelde leeftijd van de actieve deelnemers als gevolg van de coronapandemie. Het bestuur heeft deze ontwikkeling verwerkt in de uitgangspunten van de berekening van de premie voor 2022.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd	16.880	16.699
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	15.798	15.972
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.055	2.799
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	477	471
Subtotaal = gedempte kostendekkende premie	41.217	40.714
Marge in premie	3	-391
Totaal	41.220	40.323

De premie wordt volledig geïnd bij de werkgever, maar deze kan het werknemersdeel (50%) van de premie inhouden op het salaris van de werknemer.

5.2.3 Premie en verhogen en verlagen pensioenen

Doordat de beleidsdekkingsgraad onder de ondergrens van 110% is gebleven, heeft het pensioenfonds de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen per 1 oktober 2022 niet kunnen verhogen. Het pensioenfonds heeft ook geen gebruik kunnen maken van de tijdelijke maatregel om te verhogen bij een beleidsdekkingsgraad van minimaal 105%. Het pensioenfonds heeft daarentegen voorkomen dat de pensioenen werden verlaagd per 1 januari 2022 en per 1 januari 2023 door gebruik te maken van de vrijstellingsregelingen die beschikbaar werden gesteld.

5.2.4 Herstelplan

Uit de actualisatie van het herstelplan per 1 januari 2022 bleek dat het pensioenfonds zonder verlagen van de pensioenen, binnen de maximale hersteltermijn van 10 jaar kan herstellen. Dit was echter ook het zevende meetmoment dat de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3% (MVEV primo 2022). Dat betekende dat het pensioenfonds een onvoorwaardelijke korting moet doorvoeren zodat de dekkingsgraad op het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad komt. Vanwege de uitzonderlijke economische situatie heeft de Minister opnieuw met een noodmaatregel de pensioenfonds een vrijstellingsregeling geboden. Het pensioenfonds kan gebruik maken van deze vrijstellingsregeling mits:

- De dekkingsgraad minimaal 90% bedraagt
- Een onderbouwing wordt gegeven voor het gebruik van de vrijstellingsregeling
- Er informatie aan alle deelnemers wordt verstrekt over de vrijstellingsregeling

Het pensioenfonds besloot in februari 2022 om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling en onderbouwde dit als volgt:

Op grond van het herstelplan is Pensioenfonds Kappers in staat om binnen 10 jaar het niveau van het vereist eigen vermogen te behalen. Een korting op deze basis is dus niet nodig. Per 31 december 2021 is het eigen vermogen echter voor de 7e keer lager dan het minimaal vereist eigen vermogen. Op grond daarvan zou een onvoorwaardelijke korting van ca. 4% nodig zijn. Pensioenfonds Kappers maakt om deze korting te voorkomen gebruik van de tijdelijke vrijstellingsregeling die is aangeboden. Die regeling houdt in dat de pensioenen niet verlaagd hoeven te worden als de dekkingsgraad boven de 90% is. Pensioenfonds Kappers mag gebruik maken van deze regeling omdat de dekkingsgraad op 31 december 2021 100,1% was. Per 1 januari 2022 wordt de 2 stap (van vier) in de nieuwe UFR-methodiek gezet. Daardoor zal de dekkingsgraad in de komende drie jaar ongeveer 8% dalen. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuw en toekomstbestendig pensioenstelsel vanaf 1 januari 2026. Transitie van opgebouwde rechten naar dit nieuwe stelsel is mogelijk bij een richtdekkingsgraad van minimaal 95%. De premieverhoging per 2022, gedragen door werknemers en werkgevers, draagt bij aan het behalen van deze doelstelling. Een korting tot de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3% (ultimo 2020) is daarmee onnodig groot. Omdat Pensioenfonds Kappers op basis van het herstelplan verwacht dat de dekkingsgraad in 2026 minimaal 95% is, is een verlaging op dit moment niet nodig.

Er kunnen zich op het transitiemoment tot 1 januari 2026 twee scenario's voordoen:

1. De dekkingsgraad stijgt tot boven 95% - in dat geval kan de transitie naar verwachting zonder korting worden doorgevoerd en is een korting in 2022 onnodig.
2. De dekkingsgraad ligt dan onder 95% - in dat geval zal een korting moeten worden doorgevoerd om de transitie mogelijk te maken. Het in 2022 doorvoeren van een korting heeft dan geen meerwaarde.

Als in 2022 niet wordt gekort, heeft elke uitkering een negatief effect op de dekkingsgraad. Vanwege het beperkte aantal gepensioneerden, is dit effect echter gering. Een korting van ca. 4% in 2022 raakt gepensioneerden onevenredig zwaar, temeer daar op grond van het herstelplan de ondergrens van 95% in 2026 wordt behaald.

Gebruik maken van vrijstellingsregeling 2022							
WEL		Actief	Slaper	Pensioenger echtigde	Werkgever	Dekkings- graad	Premiedek- kingsgraad
	Korte termijn	⊕	⊕	⊕	⊕	⊖	⊕
	Lange termijn	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
NIET	MVEV- korting	⊖	⊖	⊖	⊖	⊕	⊕

Matrix evenwichtige belangenafweging bij vrijstellingsregeling (versie 8 februari 2022):

Ook per 1 januari 2023 is het herstelplan geactualiseerd en bleek dat het pensioenfonds zonder verlagen van de pensioenen, binnen de maximale hersteltermijn van 10 jaar, kan herstellen. Het was echter ook het achtste meetmoment dat de dekkingsgraad lager lag dan de minimaal vereiste. Ook nu kon gebruik worden gemaakt van de geboden vrijstellingsregeling en werd een onderbouwing bij het besluit en communicatie voor de deelnemers opgesteld. Het herstelplan 2023 werd op 23 mei 2023 goedgekeurd door DNB.

5.2.5 Haalbaarheidstoets

In april 2022 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze toets wordt gemonitord hoe het verwachte pensioenresultaat zich verhoudt tot de normen die zijn vastgesteld (zie paragraaf 4.3.5). Uit de haalbaarheidstoets 2022 is gebleken dat:

- Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 84,7%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van minimaal 74,5%.
- De afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau bedraagt in het slechtweerscenario 42,6% en is groter dan de maximaal toegestane afwijking van 40%. De door het pensioenfonds gestelde norm ligt boven de grens van de nominale norm.

Met de haalbaarheidstoets 2022 is aangetoond dat de lange termijn risicohouding voor het verwachte pensioenresultaat binnen de norm ligt. De norm is 74,5% en hier wordt 84,7% behaald. De afwijking in het slechtweerscenario ligt met 42,6% buiten de norm van 40,0%. Het pensioenresultaat in het slecht weer scenario ligt met 48,6% nog binnen de norm van 45,0%. Het bestuur is in gesprek gegaan met het verantwoordingsorgaan over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets en heeft de uitkomsten besproken met de sociale partners. De uitleg voor de afwijking gaf geen aanleiding tot nadere maatregelen.

In april 2023 werd de haalbaarheidstoets opnieuw uitgevoerd. De resultaten van de haalbaarheidstoets in 2023 zijn:

- Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 84,2%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van minimaal 74,5%.
- De afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau bedraagt in het slechtweerscenario 34,2% en valt binnen de maximaal toegestane afwijking van 40%.

Het bestuur bespreekt de resultaten met de sociale partners, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

5.2.6 Waardeoverdrachten en kleine pensioenen

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag het pensioenfonds zowel een inkomende als uitgaande waardeoverdracht niet uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 augustus 2022 boven de 100% gekomen en daarom is het proces waardeoverdrachten opgestart.

Als gevolg van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen, kan het pensioenfonds de kleine pensioenaanspraken, tussen € 2 en de wettelijke afkoopgrens (2022: € 594,89), automatisch overdragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de deelnemer. Het pensioenfonds is per september 2022 met dit proces gestart. In 2022 heeft het pensioenfonds 2.318 kleine pensioenaanspraken automatisch overgedragen met een totale waarde van € 6.943,-.

Kleine pensioenen van minder dan € 2 vervallen met deze Wet aan het pensioenfonds. Jaarlijks laat het pensioenfonds de nieuw ontstane kleine pensioenen van minder dan € 2 vervallen. In 2022 betrof dit het pensioen van 56 deelnemers met een totale waarde van € 1.105.

5.3 Pensioenvermogen en voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt het verloop van het pensioenvermogen en het verloop van de technische voorziening weergegeven. Onder beleggingsresultaten is bij het verloop pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. De regel beleggingsresultaten bij verloop in technische voorzieningen betreft de interest onttrekking over de technische voorziening op basis van de (negatieve) 1-jaars rente zoals vastgesteld door DNB in de RTS van 31 december 2022.

Samenvatting van de financiële positie van het pensioenfonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

(bedragen x € 1.000)	Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkinggraad
Stand per 1 januari 2022	1.339.014	1.350.039	99,2%
Beleggingsresultaten	-422.009	-6.753	
Premiebijdragen	41.155	47.189	
Uitkeringen	-7.537	-7.615	
Wijziging RenteTermijnStructuur	0	-513.365	
Overige	-13.789	39.228	
Stand per 31 december 2022	936.834	908.723	103,1%

Het bestuur heeft in februari 2022 een opdracht aan TKP verstrekt om de administratie te matchen met de gegevens van het SUAG (UWV) om te toetsen of de administratie van arbeidsongeschikten over de periode 2018-2020 juist en volledig is geweest. Hiervoor was in de technische voorzieningen 2021 een voorziening van 8 miljoen opgenomen voor de verwachte impact van de dataschoning. De daadwerkelijke impact was 10,6 miljoen waarmee een negatief resultaat van 2,6 miljoen is opgenomen onder Overige.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Premieresultaat	-10.651	-12.097	-13.492	-5.692	-2.854
Interestresultaat	98.192	67.551	-31.184	5.576	-44.384
Wijziging actuariële grondslagen	-40.687	0	37.422	-348	36.180
Overige resultaat	-7.719	-14.128	-1.520	3.177	-522
Stand per 31 december	39.135	41.326	-8.774	2.713	-11.580

De dekkingsgraad ultimo jaar (op basis van de jaarrekening) heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2022	2021	2020	2019	2018
Actuele dekkingsgraad ultimo	103,1%	99,2%	96,2%	96,2%	94,8%
Beleidsdekkingsgraad ultimo	102,2%	97,3%	91,6%	95,5%	96,5%
Gemiddelde interest van verplichtingen	2,23%	0,67%	0,43%	0,98%	1,60%

De ultimo 2022 bepaalde voorziening wordt berekend door het actuarieel contant maken van de verworven pensioenaanspraken tegen de per ultimo 2022 door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS). Voor looptijden tot 20 jaar is deze RTS een marktrente, maar voor langere looptijden wordt gecorrigeerd met een UFR zoals eerder toegelicht. De rekenrente die leidt tot eenzelfde contante waarde van de pensioenaanspraken (de gemiddelde interest van de verplichtingen) is gelijk aan 2,23% (2021: 0,67%).

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen, het stichtingskapitaal en de reserves, te delen door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden. Het pensioenfonds bevindt zich ultimo 2022 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad van 119,5% en in een situatie van dekkingstekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6%

5.4 Actuariële analyse

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Resultaat op premie		
Ontvangen doorsneepremie	41.155	40.323
Pensioenopbouw en risicopremies	-45.843	-47.393
In premie begrepen opslag voor dekking directe kosten	-4.617	-3.635
In premie begrepen opslag voor dekking toekomstige kosten	-1.346	-1.392
	-10.651	-12.097
Resultaat op interest		
Directe en indirecte beleggingsresultaten	-422.009	-30.607
Wijziging rentetermijnstructuur	513.365	90.513
Rentewijziging voorziening pensioenverplichting	6.753	7.645
	98.109	67.551
Resultaat op kosten		
Vrijval kostenopslag uit voorziening pensioenverplichtingen	204	191
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-5.127	-4.852
In premie begrepen opslag voor dekking directe kosten	4.617	3.635
	-306	-1.026
Overige resultaten		
Resultaat op waardeoverdrachten	-299	114
Resultaat op uitkeringen	-126	20
Resultaat op VPL	0	0
Indexering en overige toeslagen	0	0
Wijziging actuariële grondslagen	-40.687	0
Rentewijziging voorziening pensioenverplichting	-6.905	-13.236
	-48.017	-13.102
Totaal	39.135	41.326

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is sprake van een reservetekort en van een dekkingstekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel van DNB.

Oordeel van de waarmerkend actuaris over de vermogenspositie

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag

liggen aan de jaarrekening.

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.684.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 141.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekening controle onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen. Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2023. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 20 juni 2023

drs. Hamadi Zaghdoudi AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.5 Kosten uitvoering pensioenbeheer

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling, voor de transitie van de pensioenuitvoering en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk open te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de AFM. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2022 € 5,1 miljoen (2021 € 4,9 miljoen). Omgerekend is dit 225,35 (2021: € 207,69) per (actieve) deelnemer en gepensioneerde. Exclusief de transitiekosten zijn de kosten per deelnemer en gepensioneerde 188,48 (2021: € 183,76). Landelijk lag de benchmark voor de gemiddelde kosten van het pensioenbeheer op € 108 en voor de peergroup met vergelijkbare pensioenfondsen waren de kosten € 190 per (actieve) deelnemer en gepensioneerde (bron: Bell kostenbenchmark 2022).

Het bestuur kijkt met zorg naar de kostenstijging. De kosten zouden in vergelijking met andere pensioenfondsen lager moeten zijn omdat de pensioenregeling eenvoudig is. De opgebouwde pensioenen zijn relatief laag, waardoor hoge kosten onevenredig zwaar wegen. Hier tegenover staat dat de pensioenuitvoering veel (kleine) werkgevers kent wat veel kosten met zich meebrengt.

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Bestuur, adviezen en controle		
Accountantscontrole	77	75
Controle en advieskosten actuaris	174	197
Kosten adviseurs	242	240
Contributie en bijdragen	130	128
Bestuurskosten	271	326
Overige	168	170
Totaal	1.062	1.136
Administratie		
Administratiekostenvergoeding	2.816	2.725
Kosten bestuursondersteuning	493	543
Totaal	3.309	3.268
Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten	-83	-111
Projectkosten	839	559
Totaal pensioenbeheerkosten	5.127	4.852
Pensioenbeheerkosten in euro per deelnemer inclusief transitiekosten	225,35	207,69
Pensioenbeheerkosten in euro per deelnemer exclusief transitiekosten	188,48	183,76

Toelichting kosten uitvoering pensioenbeheer

Bestuur, advies en controle

Deze kosten hebben betrekking op de beloningen van alle fondsorganen, de kosten van de adviseurs en de kosten van de accountant en certificerend actuaris. De afname van deze kosten worden voornamelijk veroorzaakt door een daling van de controle en advieskosten van de actuaris en een daling van de bestuurskosten.

Administratie

Deze kosten hebben betrekking op alle werkzaamheden die de administrateur van het fonds verricht voor werknemers en werkgevers.

Voor werknemers gaat het bijvoorbeeld om de administratie van pensioenaanspraken, de uitkeringen van de pensioengerechtigden en het informeren van deelnemers en gerechtigden. Te denken valt hierbij aan het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (klant contact center, website, nieuwsbrieven, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief, enzovoorts).

Voor werkgevers hebben deze kosten betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

De kosten voor financieel beheer en bestuursondersteuning hebben betrekking op de ondersteuning van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan. Ook de kosten van het opstellen van het jaarverslag, het samenstellen van financiële rapportages en het uitvoeren van de communicatieactiviteiten vallen hieronder.

De projectkosten betreffen kosten voor aanpassingen en verbeteringen in de pensioenuitvoering.

Kosten vermogensbeheer

Het bestuur is zich ervan bewust dat in de kosten voor uitvoering van het pensioenbeheer ook kosten zitten die toegerekend kunnen worden aan het vermogensbeheer. Hiertoe horen bijvoorbeeld een gedeelte van de beloning van de bestuurders, de ALM-studie en een gedeelte van de controlekosten van de accountant en actuaris. In 2022 was dit een bedrag van € 83 duizend (2021: € 111 duizend).

Aansluiting met de pensioenuitvoeringskosten in de jaarrekening

De kosten van de pensioenuitvoering komen overeen met de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening.

5.6 Projectkosten

In juni 2020 besloot het bestuur om de pensioenuitvoering over te brengen van AGH naar TKP Pensioen. Er zijn door TKP kosten gemaakt voor de implementatie van de pensioenuitvoering die in vijf jaarlijkse termijnen worden betaald.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag incl. BTW
Transitievergoeding	180
Meerwerk TKP	295
Advisering pensioenakkoord	348
Regie groepconsolidatie	16
Totaal	839

Dagvaarding

In 2022 heeft het pensioenfonds een dagvaarding ontvangen van Appel Pensioenuitvoering voor het ingebreke blijven van betaling van een factuur voor de transitiewerkzaamheden van de pensioenadministratie naar TKP. Pensioenfonds Kappers heeft gereageerd middels een dagvaarding op zowel Appel Pensioenuitvoering als AGH wegens vastgestelde gebreken in de administratie. De rechter deed in april 2023 een uitspraak in het nadeel van het pensioenfonds. Het bestuur besloot niet in hoger beroep te gaan. De laatste termijn van de transitiewerkzaamheden is alsnog door het pensioenfonds voldaan en verantwoord in het boekjaar 2023.

Wet toekomst pensioen (Wtp)

In september 2022 startte het bestuur samen met de sociale partners de projectgroep Wtp. In de projectgroep wtp wordt een advies voorbereid over de nieuwe pensioenregeling en de implementatie van de nieuwe regeling gemonitord. Door de projectgroep Wtp worden kosten gemaakt voor het rekenwerk, van een projectleider en een onafhankelijk voorzitter.

5.7 Kosten uitvoering vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft een passief beleggingsbeleid waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden.

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2022 zijn uitgekomen op € 3.809 duizend (2021 € 3.224 duizend). De kosten worden afgezet tegen het gemiddeld belegd vermogen van 2022 van € 1.128 miljoen (2021: € 1.329 miljoen).

(bedragen x € 1.000)	Bedrag incl. BTW	% van het belegd vermogen
Vermogensbeheerkosten	2.834	0,25%
Transactiekosten	975	0,09%
Totale vermogensbeheerkosten	3.809	0,34%

De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000)						
Kostencomponent	Algemeen*	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten**	Subtotalen
Beheerkosten	517,5	610,6	248,5	522,2	450,0	2.348,9
Prestatievergoedingen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bewaarloon	12,2	0,0	0,0	0,0	45,4	57,7
Belastingen	124,4	0,0	0,0	0,0	0,0	124,4
Overige kosten	238,5	0,0	0,1	0,0	63,9	302,5
Transactiekosten	-65,7	607,3	150,8	135,8	147,3	975,5
Subtotalen	827,0	1.217,9	0,0	399,4	0,0	658,0
Totale kosten vermogensbeheer						3.809,0

*) de in deze kolom genoemde kosten zijn niet te splitsen naar de verschillende vermogenscategorieën

**) Deze kolom betreft de LDI pool. De LDI pool bestaat uit derivaten (renteswaps) en staatsobligaties.

Toelichting kosten uitvoering vermogensbeheer

- Er is geen relatie tussen een verlaagd risico in de portefeuille en hogere beleggingskosten.
- De totale vermogensbeheerkosten bestaan uit de vermogensbeheerkosten en de transactiekosten. De vermogensbeheerkosten zijn licht gedaald van EUR 2.984 naar EUR 2.834. De relatieve kosten (kosten afgezet tegen het belegd vermogen) stijgen van 0,22% in 2021 naar 0,25% in 2022.
- De beheerkosten van beleggingen zijn opgebouwd uit vermogensbeheervergoedingen en de vergoeding aan de fiduciair beheerder. De beheerkosten zijn gedaald. Dit is te verklaren uit het feit dat de zowel de waarde van de aandelen portefeuille in 2021 fors gedaald is en de beheerkosten voor aandelen verlaagd zijn. De beheerkosten zijn gebaseerd op de grootte van de beleggingen (basispunten van de belegging) en dus zijn bij een gedaald gemiddeld belegd vermogen de kosten lager. De fondsen en de kosten zijn onderwerp van scherpe monitoring. Het pensioenfonds belegt passief en gebruikt generieke benchmarks, die goed aansluiten bij de beleggingscategorie. Hier worden geen additionele kosten voor gemaakt.

- Prestatieafhankelijke vergoedingen zijn vergoedingen die de vermogensbeheerders extra ontvangen wanneer vooraf gestelde prestatie maatstaven worden gerealiseerd. Over 2022 is door het pensioenfonds, net als in eerdere jaren, geen prestatieafhankelijke vergoeding betaald.
- Kosten bewaarloon: dit betreft de kosten van het in bewaargeving van effecten bij de bewaarder (custodian). In 2022 bedroegen de kosten € 12,2 duizend (2021: € 14 duizend). De custodykosten zijn gedaald doordat het pensioenfonds sinds halverwege 2020 nog alleen in fondsen participeert. In de kosten van de LDI zijn kosten toegewezen aan de custodian van het betreffende fonds.
- Belastingen: bij belastingen is de BTW opgenomen die het pensioenfonds betaalt over ontvangen dienstverlening.
- Overige kosten: dit betreft onder meer kosten die binnen de beleggingsfondsen gemaakt worden voor specifieke rapportages op het gebied van ESG-risico's (nieuw ten opzichte van 2021), de accountant, governancekosten, de bijdrage toezichthouder en dergelijke. Deze kosten worden door het beleggingsfonds inzichtelijk gemaakt en de kosten worden aan het beleggingsfonds onttrokken en toegerekend aan het pensioenfonds middels een evenredig verdeling over de participanten.
- De transactiekosten zijn berekend op basis van de kosten van in- en uitstreding in de beleggingsfondsen en op basis van een inschatting van de transacties binnen de fondsen. Over 2022 bedroegen de totale transactiekosten € 975 duizend (2021: € 240 duizend). Uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2022 zijn de transactiekosten 0,09% (2021 0,02%).
- Over 2022 is een deel van de kosten van het pensioenbeheer verantwoord onder de overige kosten van het vermogensbeheer. De bestuurskosten en accountantskosten die over 2022 zijn gemaakt, zijn deels toe te rekenen aan werkzaamheden met betrekking tot vermogensbeheer. Voor 2022 bedraagt dit € 83 duizend (2021 € 111 duizend).

Oordeel kosten

Landelijk lag de benchmark voor de kosten van het vermogensbeheer op 0,68% van het gemiddeld belegd vermogen en op 0,31% in de peergroup (bron: Bell kostenbenchmark 2022). De peergroup bestaat uit 86 Nederlandse pensioenfondsen, die een belegd vermogen hebben tussen de € 500 en € 2.000 miljoen. De peergroup maakt geen onderscheid tussen actief of passief beleggende fondsen.

De grootste component van de kosten zijn de beheerkosten. Het pensioenfonds belegt voor aandelen en vastrentende waarden in fondsen, die passief beleggen tegen lage kosten. Het pensioenfonds participeert voor vastgoed en hypotheekeneveneens in fondsen, die uitsluitend beleggen in Nederland. De kosten van deze fondsen zijn relatief veel hoger dan aandelen en vastrentende waarden, maar deze fondsen zorgen wel voor diversiteit binnen de portefeuille. Het pensioenfonds monitort alle de managers op kwartaalbasis middels een scorecard op verschillende onderdelen. Een onderdeel is de hoogte van de fee. De fondsen waarin belegt wordt scoren ten opzichte van vergelijkbare alternatieven zeer gunstig. Een ander onderdeel van de beoordeling is de lange en korte termijn performance. De fondsen scoren redelijk tot goed op performance. Eén van de fondsen heeft een hold status, de overige fondsen staan op buy, wat wil zeggen dat ze beoordeeld worden als goede beleggingen.

Naast de beheerkosten besteedt het pensioenfonds een deel van de kosten aan fiduciair management bij CTI (voorheen BMO GAM genaamd) en het beheer van de LDI door CTI (voorheen BMO GAM genaamd). Voor deze specifieke werkzaamheden worden prijsafspraken gemaakt voor een langere periode. Het bestuur toetst bij het opnieuw vastleggen van de prijs de markt. De prijs is in 2022 opnieuw overeengekomen voor de periode 2023-2025.

Het bestuur is van mening dat gelet op de beleggingsmix, de fee van de beleggingsfondsen, de additionele kosten voor de kosten van 0,25% passend zijn (2021 0,22%), omdat er een passief beleggingsbeleid wordt gevoerd en derhalve lage kosten mogen worden verwacht. Het bestuur heeft zich ten doel gesteld de kosten in vergelijking met andere pensioenfondsen laag te laten zijn omdat de beleggingsportefeuille passief en relatief eenvoudig is. Dit bespaart monitorings- en governancekosten. Het bestuur heeft dit doel omdat de opgebouwde pensioenen relatief laag zijn, waardoor te hoge kosten onevenredig zwaar zouden wegen. Het bestuur verwacht de komende jaren een stijging in de beheerkosten door twee beleidswijzigingen. Pensioenfonds Kappers gaat in 2023 kiezen voor fondsen die meer rekening houden met het risico van klimaatverandering. Door de daling in 2022 van de waarde van de portefeuille stijgen de relatieve kosten. Deze twee ontwikkelingen zullen leiden tot hogere beheerkosten en hogere relatieve kosten.

Aansluiting met de jaarrekening

De Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij het fonds ad € 892 duizend in rekening zijn gebracht opgenomen (2021: € 865 duizend). Dit betreffen de kosten voor de fiduciair manager CTI, de doorbelasting van kosten van het bestuur, de accountant en de certificerend actuaire en de (incidentele) advieskosten. De pensioenbeheerkosten die zijn toegerekend aan het vermogensbeheer vallen hier niet onder. De beheerkosten en transactiekosten worden onttrokken aan de fondswaarde van het betreffende fonds waar in wordt geparticipeerd en zijn in de jaarrekening onderdeel van het beleggingsrendement.

5.8 Kosten beloning fondsorganen

Het beloningsbeleid van het fonds bestaat sinds 1 januari 2020 uit een vaste jaarlijkse vergoeding. Deze vaste vergoedingen worden jaarlijks verhoogd conform de loonstijging in de kappersbranche (CAO Kappersbedrijf). Bovenop de vaste vergoeding kan aanspraak gemaakt worden van een opslag van 7,5% voor alle kosten zoals bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, kantoorkosten en representatiekosten. Stagiairs ontvangen 1/3 deel van de beloning. De beloningen zijn vrijgesteld van btw. In december 2022 heeft het bestuur tot een wijziging van het beloningsbeleid besloten. Per 1 januari 2023 is de beloning van de leden van de raad van toezicht bijgesteld om aan te sluiten bij de beloningen die in de sector betaald worden bij fondsen van vergelijkbare omvang. Daarnaast is de onkostenvergoeding van de leden van het verantwoordingsorgaan verhoogd naar 10%.

Beloningsbeleid 2022

Orgaan	Beloning
Bestuursleden	€ 30.000,-
Voorzitters bestuur	€ 45.000,-
Lid raad van toezicht	€ 9.000,-
Voorzitter raad van toezicht	€ 12.000,-
Verantwoordingsorgaan	€ 3.240,-
Onkostenvergoeding	7,5% van de beloning
Stagiaire	1/3 van de reguliere beloning

Per lid van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan was de uitgekeerde beloning (exclusief btw en exclusief onkostenvergoeding) in het boekjaar :

Bestuur	Periode	VTE	Functie	Beloning
Rita van Ewijk	1-1 t/m 31-12	0,3	Werkgeversvoorzitter	€ 45.000,-
Tim van der Rijken	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 30.000,-
Harm Roeten	1-1 t/m 22-1	0,2	Bestuurslid	€ 2.500,-
Eiko de Vries	1-1 t/m 1-7	0,2	Bestuurslid	€ 15.000,-
Gerard van de Kuilen	1-1 t/m 31-12	0,3	Werknemersvoorzitter	€ 45.000,-
Gerard Sirks	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 30.000,-
Michel Pet	12-7 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 14.167,-
José Meijer (1)	17-11 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	-
Stagiair				
Charissa A-Tjak	1-1 t/m 31-12	nvt	Stagiair bestuur	€ 10.000,-
Raad van toezicht	Periode	VTE	Functie	Beloning
Hennie de Graaf	1-1 t/m 31-12	0,2	Voorzitter	€ 12.000,-
Peter van Gameren	1-1 t/m 31-10	0,1	Lid	€ 9.000,-
Ruben Beil	1-1 t/m 31-12	0,1	Lid	€ 9.000,-
Hans Peters	8-11 t/m 31-12	0,1	Lid	€ 2.250,-
Verantwoordingsorgaan	Periode	VTE	Functie	Beloning
Katinka Boekhorst	1-1 t/m 15-2	nvt	Voorzitter	€ 810,-
John Kerstens	1-1 t/m 31-12	nvt	Voorzitter	€ 3.240,-
Ben van Raaij	1-1 t/m 31-12	nvt	Lid	€ 3.240,-
Hajo Laman	15-2 t/m 31-12	nvt	Lid	€ 2.430,-

1. De beloning van José Meijer werd in 2023 uitbetaald en is daarom niet in deze tabel opgenomen..

Cumulatief waren de kosten van de beloningen van de fondsorganen (exclusief btw en exclusief onkostenvergoeding) in het boekjaar:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Bestuur	192	221
Raad van Toezicht	32	30
Verantwoordingsorgaan	10	8
Totaal	234	259

Aangezien de CAO-lonen in de kappersbranche gedurende 2022 niet zijn verhoogd, is de hoogte van de beloningen conform het beloningsbeleid per 1 januari 2022 niet gewijzigd. Per 1 januari 2023 is de beloning verhoogd met 4,5% conform de CAO-verhoging in de sector.

06 Beleggingsbeleid

6.1 Beleggingsovertuigingen (investment beliefs)

Het bestuur heeft beleggingsovertuigingen vastgesteld als basis voor het beleggingsbeleid. Van belang is onder andere risicomanagement, kostenbeheersing, een goed gediversifieerd en duurzaam beleggingsbeleid en begrijpelijke investeringen.

1. De lange termijn strategische invulling is leidend en er wordt slechts in beperkte mate van afgeweken.
2. Het fonds belegt passief, tenzij er overtuigende redenen zijn om actief te beleggen.
3. Het fonds neemt bewust beleggingsrisico's omdat dit op de lange termijn een hoger verwacht rendement oplevert.
4. Wij zijn van mening dat er bij elke lange termijn beleggingsbeslissing een afweging tussen rendement, risico, kosten, complexiteit en MVB (Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) gemaakt moet worden.
5. De risico-rendementsverhouding van de portefeuille verbetert door diversificatie.
6. Wij zijn overtuigd van het bestaan van een illiquiditeitspremie. Vanwege onze lange termijn beleggingshorizon zijn wij in staat deze te incasseren.
7. Het effect van valutarisico is op de lange termijn neutraal.
8. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen loont en draagt op lange termijn bij aan een positief risicorendement profiel. Pensioenfondsen Kappers richt zich op goed ESG risicobeheer, waarbij klimatarisico's centraal staan.

6.2 Markontwikkelingen – terugblik op 2022

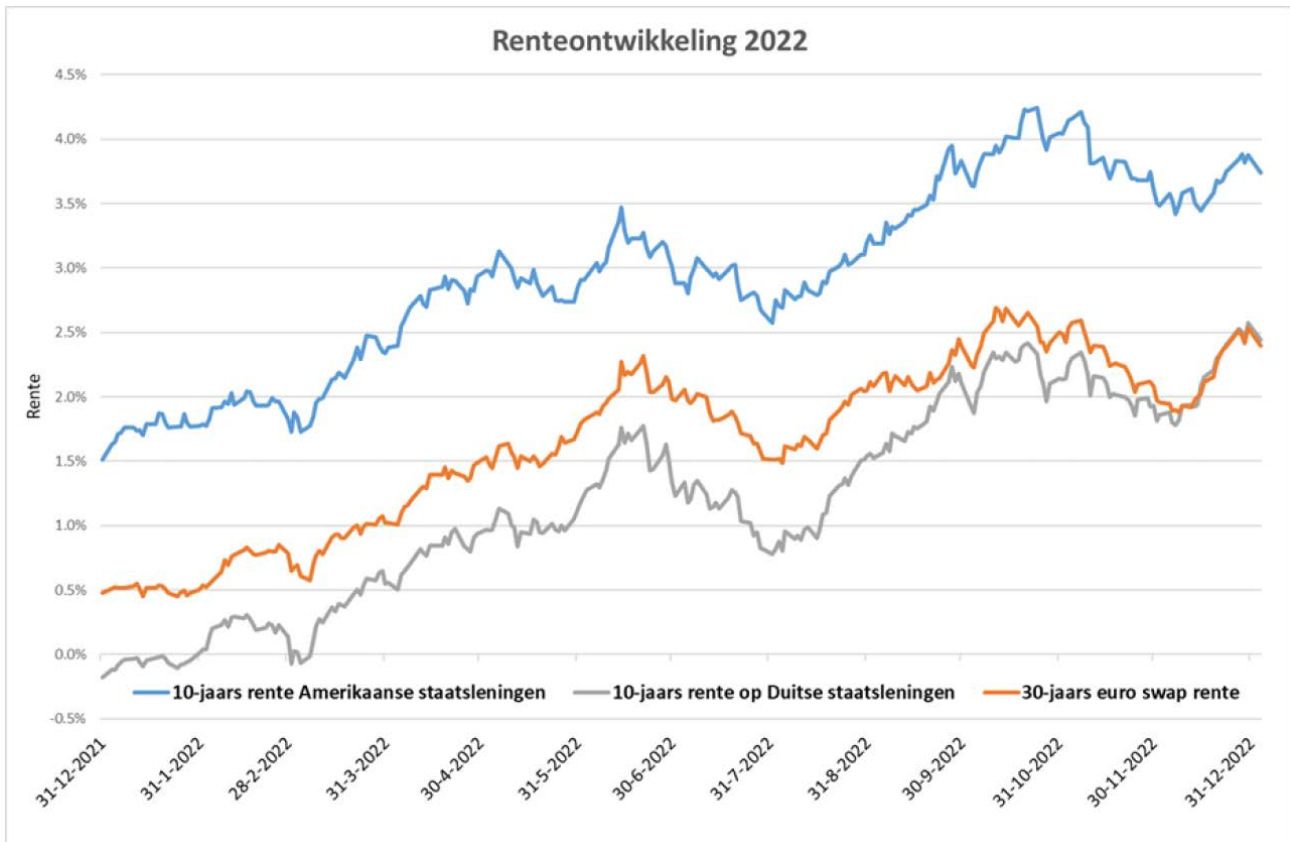
Het jaar 2022 leek goed te starten met een daling wereldwijd van het aantal nieuwe coronabesmettingen en versoepelingen, waarmee COVID-19 als dominant thema naar de achtergrond verdween. De Russische invasie in Oekraïne op 24 februari veranderde dat beeld echter brutaal. Het gevolg was een humanitaire ramp in Oekraïne. Internationaal was sprake van geopolitieke spanningen, sancties, hoge energie- en voedselprijzen en inflatie, productieverstoringen, maar ook een eensgezinde EU die meer gaat investeren in defensie en de energietransitie gaat versnellen. Het gevolg was wereldwijd fors oplopende inflaties tot niveaus die tot voor kort ondenkbaar waren. Deze inflatie vertaalde zich vervolgens ook naar de rest van de economie zoals de arbeidsmarkt en de huizenmarkt. Pas in de laatste maanden van het jaar was sprake van een kentering. De inflatie in de eurozone liep op van 5,0% eind 2021 tot een piek van 10,6% in oktober 2022, om vervolgens weer iets te dalen tot 9,2% in december 2022 op jaarbasis. In de VS liet de inflatie de laatste zes maanden van het jaar al een daling zien om het jaar te eindigen op 6,5% op jaarbasis. Hoewel veel inflatie-indicatoren aan het normaliseren zijn (kosten containerschepen, geldgroei, producentenprijzen), blijven de 2e-orde inflatie-effecten (stijgende lonen en huren) een bron van zorg voor de centrale banken.

De Federal Reserve verhoogde in 2022 de beleidsrente maar liefst zes keer: in mei en juni met respectievelijk 50 bps en 75 bps (de grootste stap sinds 1994), in het derde kwartaal tweemaal met 75 bps, gevolgd door twee stappen in het laatste kwartaal van in totaal 1,25%-punt zodat de rente is uitgekomen op een range van 4,25%-4,50%. Ook de Bank of England (BoE) verhoogde de korte rente. In september greep de BoE in, toen de Britse obligatiemarkt een flinke crisis onderging, door lange staatsobligaties op te kopen. In het laatste kwartaal wijzigde de Bank of Japan (BoJ) haar beleid. In plaats van een doelstelling voor de 10-jaars rente van 0% met een bandbreedte van +/-0,25%-punt, hanteert de BoJ nu een doelstelling van 0% met een bandbreedte van +/-0,5%-punt. Deze aankondiging resulteerde in hogere rentes in Japan en een sterkere Japanse yen. Ook de ECB liet zich niet onbetuigd in het afgelopen jaar. Allereerst werden in juni de netto opkoopprogramma's stopgezet. In het derde kwartaal werd de korte rente in twee stappen verhoogd van 0% tot 1,25%, gevolgd door twee verhogingen in het laatste kwartaal van in totaal 1,25%-punt waardoor de korte rente in het eurogebied het jaar uitging op 2,5%. Zowel de Fed als de ECB geven aan dat de rente nog verder verhoogd dient te worden, en dat de inflatie –hoewel dalend– nog steeds aanzienlijk te hoog is. Met name de kerninflatie daalt niet snel genoeg.

In de laatste maanden van 2022 nam het pessimisme ten aanzien van de economische groei toe. Dit was het gevolg van de energiecrisis in Europa, de hoge kerninflatie, een krappere monetair beleid, een wereldwijde negatieve kentering op de huizenmarkt, en een historisch laag consumentenvertrouwen. Voor Europa is een recessie in 2023 nu het basisscenario. Voor de VS is de raming verlaagd tot slechts een groei van 0,3%. En ook in China nam het groei-pessimisme toe wegens de problemen in de vastgoedsector en 'lockdowns' wegens COVID-19.

Rentemarkten

Gedreven door het beleid van de Fed en de ECB liepen de lange marktrenten flink op in 2022. Zo begon de 30-jaars euro swaprente het jaar op 0,62% en ging deze op 2,53% het jaar uit, een stijging van 1,91%-punt. Zowel de inflatieswapcomponent, met een toename van 31 bps van 2,23% naar 2,54%, als de 30-jaars reële euro swaprente, met een toename met 1,54%-punt van -1,63% naar -0,09%, droegen daaraan bij. Ook de rentes op de staatsobligaties in Europa, de VS en Japan liepen fors op.

Bron: Bloomberg, Columbia Threadneedle Investments

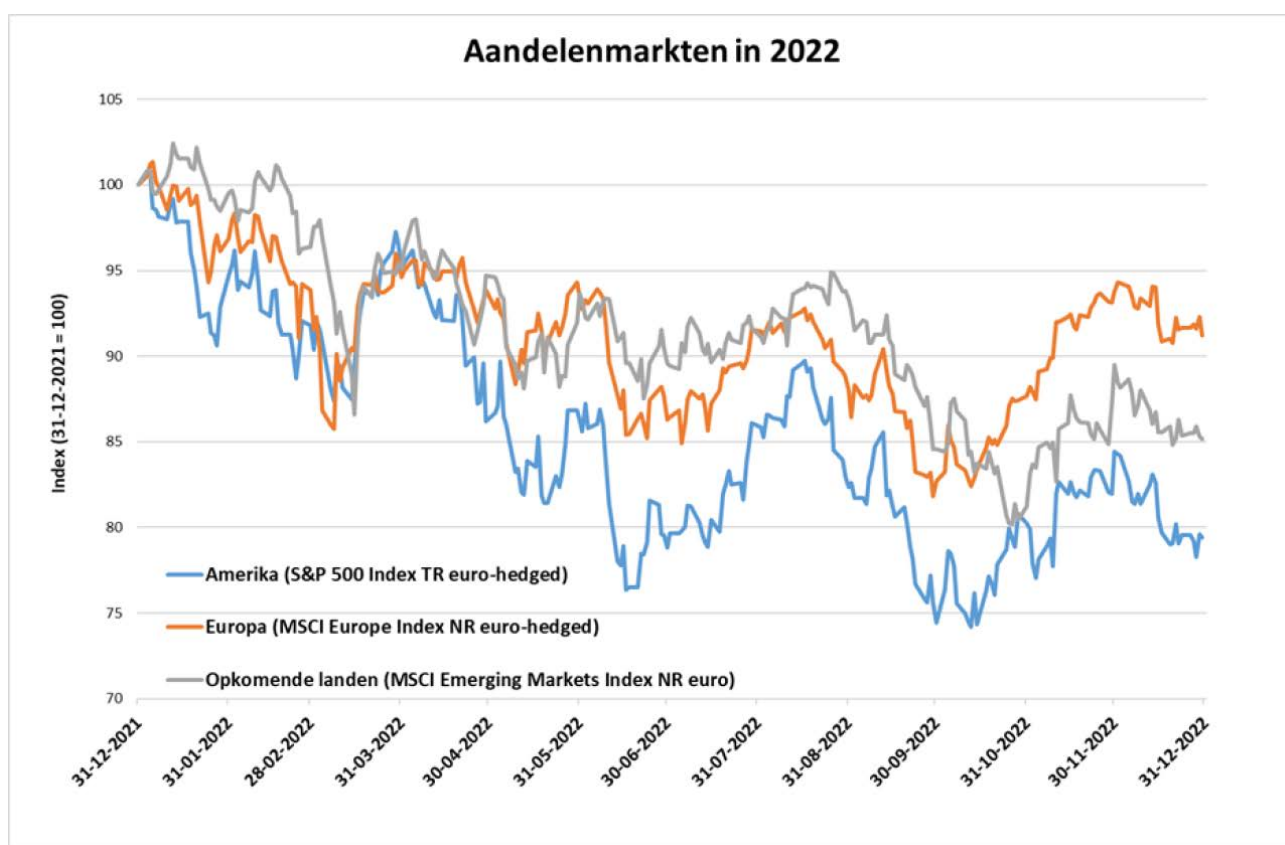
6.3 Ontwikkeling van de beleggingsportefeuille

De ontwikkelingen in de economie en met name op de financiële markten in 2022 hebben een zeer negatief effect gehad op de vermogenspositie van het pensioenfonds. De aandelen binnen de portefeuille daalden in 2022 bijvoorbeeld met ruim 16%. Als gevolg van de sterk opgelopen rente daalde de waarde van de afdekkingsportefeuille met ruim 43%.

Door de rentestijging daalden de technische voorzieningen echter ook fors. Hierdoor kon de dekkinggraad van het pensioenfonds uiteindelijk toch licht oplopen in 2022.

Aandelen

De combinatie van hoge inflatie, forse geopolitieke spanningen, toenemend pessimisme over economische groei en (de verwachting van) een krasser monetair beleid, zorgden voor forse negatieve rendementen op de aandelenmarkten in de eerste negen maanden van het jaar. Daarmee was sprake van een flinke correctie op de hoge rendementen van de voorgaande jaren. In laatste drie maanden van het jaar trad wat herstel op maar per saldo blijft 2022 een jaar om snel te vergeten voor de aandelenmarkten.

Vastgoed

Ten opzichte van 2021 is de vastgoedportefeuille in 2022 met ruim € 12 miljoen toegenomen van € 115,5 miljoen naar € 127,6 miljoen.

Met uitzondering van de Health care portefeuille, lieten alle beleggingen een positieve herwaardering zien. De vastgoedportefeuille van SAREF liet over 2022 een rendement zien van 1,5%. Hiervan was 2,6% direct rendement en -1,0% indirect rendement. Amvest liet over dezelfde periode een rendement zien van 1,1%. Hiervan was 2,8% direct rendement en -1,7% indirect rendement.

Hypotheke

De hypotheekportefeuille is in 2022 met € 21,0 miljoen gedaald. De hypotheekportefeuille bedroeg ultimo 2022 € 110,2 miljoen. Met de hypotheekbeleggingen werd een rendement behaald van -16,0%, waarvan 1,80% direct rendement betrof en -17,86% indirect rendement. De (risico-vrije) benchmark rendeert -15,56%.

Renteafdekking

Het afdekken van het renterisico vindt plaats via een zogenoemde maatwerk LDI pool. De maatwerk LDI pool bestaat naast renteswaps uit een liquiditeitsfonds en Euro staatsobligaties. Het strategisch beleid van het pensioenfonds ten aanzien van de renteafdekking is afhankelijk van de stand van de 30-jaars rente, waarbij zogenoemde triggerniveaus zijn afgesproken. In 2022 is de 30-jaarsrente door het bovenste triggerniveau van 2,25% gebroken. In lijn met het strategisch beleid is het matchpercentage hiermee vastgesteld op 65% en zal het matchpercentage, ongeacht verdere ontwikkelingen van de 30-jaarsrente, niet meer worden aangepast.

De rente is in 2022 gestegen. De verplichtingen zijn door de gestegen rente gedaald. De waarde van de beleggingen in de matchportefeuille daalde door de rentestijging ook; de matchportefeuille deed dus wat verwacht werd. Omdat maar een deel van het renterisico wordt afgedekt, zijn de verplichtingen – afgezien van het UFR-effect – sneller gedaald dan de waarde van de renteafdekking. Per saldo heeft de rentestijging dus een positief effect op de dekkingsgraad gehad.

6.4 Samenstelling beleggingsportefeuille

Pensioenfonds Kappers kwalificeert zijn regeling als een regeling, die geen duurzame belegging als doelstelling heeft of ecologische of sociale kenmerken promoot (artikel 6 op grond van de SFDR). De onderliggende beleggingen houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien per einde boekjaar.

Categorie	Weging 31 december 2022	Norm 2022	Belegd vermogen (* 1.000) 31 december 2022
Return portefeuille	42,3%	43,2%	392.721
Match portefeuille	57,7%	56,8%	535.392
Totaal portefeuille	100,0%	0,0%	928.113
- Liquide Returnportefeuille			
Aandelen	28,4%	33,2%	263.558
Liquide middelen	0,2%	0,0%	1.537
- Illiquide Returnportefeuille			
Vastgoed	13,8%	10,0%	127.626
Totaal Returnportefeuille	42,4%	43,2%	392.721
Match portefeuille			
Obligaties *)	19,2%	20,0%	178.009
Maatwerk LDI Pool **)	26,6%	26,8%	247.137
Hypotheke	11,9%	10,0%	110.246
Totaal Matchportefeuille	57,7%	0,0%	535.392

* Deze portefeuille bevat Bedrijfsleningen

** De maatwerk LDI pool bestaat uit Eurostaatsleningen en renteswaps.

6.5 Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille over geheel 2022 bedroeg -31,45%. Zowel de match- als de returnportefeuille droegen bij aan het negatieve rendement.

De benchmark bedroeg -31,22%. Het behaalde rendement was dus iets slechter.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2022 weergegeven.

Rendementen %	2022	Benchmark
Return portefeuille (45,4%)	-13,08%	-12,62%
Match portefeuille (54,6%)	-43,34%	-43,35%
Totaal portefeuille	-31,45%	-31,22%
Return portefeuille		
Aandelen	-16,94%	-16,32%
Liquide middelen	0,0%	0,0%
Vastgoed	1,73%	1,73%
Totaal Return portefeuille	-13,08%	-12,62%
Match portefeuille		
Obligaties	-15,19%	-15,15%
Maatwerk LDI Pool	-70,31%	-70,31%
Hypotheke	-16,03%	-15,56%
Totaal Match portefeuille	-43,34%	-43,35%

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark die gebaseerd is op het strategisch beleid van het pensioenfonds. Een positief getal betekent dat de beleggingen van het pensioenfonds beter hebben gereendeerd dan de markt; bij een negatief getal geldt het omgekeerde. Bij de berekening worden ook de kosten in de beschouwing opgenomen.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan, waarvoor de z-scores over een periode van 5 jaren worden berekend. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 is opgenomen dat een aangesloten werkgever vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds kan vragen als de performancetoets lager is dan 0. Het feitelijk behaalde rendement van het pensioenfonds ligt in die situatie over die periode van 5 jaar beduidend lager dan de benchmark. Volgens de vrijstellingsregeling zal de performancetoets worden toegepast over de periode 2018 tot en met 2022. Indien de uitkomst van de performancetoets lager is dan 0, dan kan een werkgever vanaf 1 januari 2023 een verzoek indienen tot vrijstelling van deelname.

Over 2022 is een z-score behaald van -0,17 (2021: 0,36). De performancetoets over de periode januari 2018 tot en met december 2022 bedraagt 0,41 (2021: 0,54). De uitkomst van de performancetoets ligt daarmee voor het pensioenfonds boven de toegestane norm. Het aanvragen van vrijstelling is op grond van de performancetoets dus niet mogelijk.

A hairdresser with dark curly hair, wearing a black t-shirt and black overalls, is smiling while washing a client's hair in a white sink. The client is lying back with her eyes closed. The background shows a salon setting with shelves and a purple cloth.

07 Communicatiebeleid

7.1 Ontwikkelingen

Begin 2022 mochten de kappers weer open, na een derde lockdown als gevolg van de coronapandemie. Helaas hadden de lockdowns grote impact en waren de betalingsverplichtingen voor werkgevers een grote zorg. Het pensioenfonds heeft in de communicatie daarom veel aandacht besteed aan de gevolgen van de coronacrisis. Via nieuwsbrieven en de website zijn werkgevers geïnformeerd over de mogelijkheid om een betalingsregeling te treffen.

Daarnaast is het pensioenfonds druk bezig geweest met voorbereidingen naar nieuwe wetgeving, waaronder de wet toekomst pensioenen (Wtp), de nieuwe wet bedrag ineens en de zorgplicht voor pensioenfondsden (Wet pensioencommunicatie).

Onderwerpen waar het pensioenfonds in 2022 aandacht aan heeft besteed in de communicatie zijn:

- Financiële situatie;
- Wijzigingen in het pensioenreglement;
- Jaarverslag 2021;
- (G)UPO 2022;
- Coronacrisis;
- Gegevens aanleveren via UPA (voor werkgevers);
- Tijdige premiebetaling (voor werkgevers)
- Digitale facturering (voor werkgevers)
- Premie die in 2023 stijgt;
- Opbouwpercentage dat in 2023 stijgt;
- Digitalisering: uitvraag van e-mailadressen;
- Wet toekomst pensioenen;
- Pensioenopbouw bij betaald ouderschapsverlof
- De verlenging van soepelere regels omtrent verlagen

7.2 Communicatiebeleidsplan en -jaarplan

Het bestuur vindt het belangrijk dat pensioeninformatie begrijpelijk wordt overgebracht. Daarom kiest het bestuur in het communicatiebeleids- en jaarplan voor concreet taalgebruik, korte teksten, veel beeld en kleurgebruik en aansprekende voorbeelden.

De pensioen- en communicatiecommissie (PCC) heeft begin 2021 een nieuw communicatiebeleidsplan opgesteld. Het beleidsplan wordt in principe één keer in de drie jaren opgesteld, maar kan jaarlijks worden herijkt indien nodig. Het jaarplan wordt ieder jaar op basis van het communicatiebeleidsplan opgesteld. De PCC monitort de activiteiten uit het jaarplan gedurende het jaar.

7.3 Communicatiedoel

Het pensioenfonds heeft als ultieme communicatiedoelen 'Zelfredzaamheid' en 'Relatie'. Maar voordat we daar naartoe kunnen werken gaat het om betrokkenheid en vertrouwen creëren. Want we willen graag dat onze deelnemers en werkgevers zo veel mogelijk betrokken zijn bij ons pensioenfonds. En dat ze vertrouwen hebben in zichzelf om inzicht in hun pensioen te hebben/krijgen, en in actie komen wanneer dat nodig is. Zij moeten daarom ook vertrouwen hebben in het pensioenfonds en daarvoor is het noodzakelijk een goede relatie op te bouwen. Alle activiteiten en uitingen van het pensioenfonds zijn hierop ingericht.

7.4 Terugblik

Een van de belangrijkste operationele communicatiedoelstellingen van het pensioenfonds voor 2022 was digitalisering voor deelnemers en werkgevers. Digitale communicatie is beter voor het milieu en het voordeel voor deelnemers en werkgevers is dat ze hun papieren (digitaal) bij elkaar hebben.

Deelnemers

De wettelijke communicatie bestaat uit het verzenden van UPO's aan alle groepen deelnemers, inclusief slapers en ex-partners en GUPO's aan gepensioneerden. Daarnaast wordt de Pensioen 1-2-3 (als startbrief) en de stopbrief verzonden aan respectievelijk nieuwe en vertrekkende deelnemers. Het pensioenfonds beschikt verder over een aantal brieven die in veelvoorkomende situaties aan individuele deelnemers worden verstuurd. In alle gevallen is de website een belangrijk communicatiemiddel om naar door te verwijzen. In brieven staat de belangrijkste en meest relevante informatie beschreven. Op de website is meer diepgaande informatie te vinden, evenals het antwoord op veel gestelde vragen.

Het pensioenfonds bracht in 2022 voor de laatste keer een papieren nieuwsbrief (Pensioennieuws-magazine) uit voor alle deelnemers en pensioengerechtigden. Sindsdien communiceren we over actuele onderwerpen via een digitale nieuwsbrief. Zo komen de diverse actuele onderwerpen toch onder de aandacht bij de doelgroep. In 2022 verzonden we drie keer een digitale nieuwsbrief aan deelnemers (actieven en gepensioneerden).

Werkgevers

Werkgevers kregen in 2022 vier keer een reguliere digitale nieuwsbrief. Daarin was vooral aandacht voor betalingsregelingen en het belang van tijdige premiebetaling. Maar ook informeerden we over de toekomst van pensioen en aanleveren gegevens.

We vroegen de werkgevers ook om het e-mailadres door te geven voor digitale facturering. We willen namelijk in de loop van 2023 overstappen naar volledig digitale communicatie aan werkgevers, om de facturering makkelijker en goedkoper te maken.

A portrait of a male barber with a well-groomed beard and short brown hair. He is wearing a white long-sleeved shirt and a tan-colored apron. He is holding a pair of silver hairdressing scissors and a black comb in his right hand, with his arms crossed. The background is a plain, light gray.

08 Risicobeheer

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de inrichting van het integraal risicomanagement (hierna IRM) en de beheersing van de risico's. Er vindt een terugblik en een vooruitblik plaats op het IRM. De belangrijkste thema's rondom IRM worden hierin toegelicht.

8.2 Inrichting IRM

Het pensioenfonds voert de, voor de bedrijfstak verplicht gestelde, pensioenregeling uit conform de missie, visie, strategie en doelstellingen (beschreven in de ABTN). Bij de uitvoering loopt het pensioenfonds risico's. Het pensioenfonds heeft een IRM-beleid opgesteld waarin wordt toegelicht wat de bestuurlijke visie op risico's is, wat de risicostrategie is en op welke wijze het pensioenfonds het risicomanagement heeft ingericht. Deze inrichting betreft zowel de inrichting van de governance als de inrichting van het risicomanagementproces. De governance met betrekking tot risicomanagement is gebaseerd op het 'Three Lines Model'.

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft bij de uitoefening van het intern toezicht periodiek contact met alle drie de lijnen en met de externe accountant.

Governance risicomanagement

Eerste lijn	Tweede lijn	Derde lijn	Vierde lijn
Risico-eigenaar	Controlefunctie	Interne audit	Intern toezicht
Primaire verantwoordelijkheid voor risicobeheersing	Identificatie, meting, monitoring en rapportage van risico's op normenkader	Beoordeling van de opzet en effectiviteit van risicomanagement en interne beheersing	Toezicht op adequate risicobeheersing
1. Bestuur	1. Sleutelfunctie risicobeheer 2. Sleutelfunctie actuariaat 3. Compliance en privacy officer	1. Sleutelfunctie interne audit 2. Accountant 3. Certificerend actuaris	1. Raad van Toezicht

Het proces van risicomanagement kent de volgende stappen:

Evaluatie tweede lijn

In 2022 heeft het bestuur een ad interim sleutelfunctiehouder risicobeheer aangesteld die tevens als projectmanager het project 'evaluatie tweede lijn: inrichting en beleid' leidde. Eén van de beoogde resultaten van het project was het verhogen van de kwaliteit van het eerstelijns risicomanagement, goede betrokkenheid van het bestuur bij het risicomanagement en het vormgeving van de relatie tussen de eerst een tweede lijn.

Het project heeft geresulteerd in een gewijzigde inrichtingsstructuur voor de tweede lijn waarin de huidige behoeften van het bestuur geïmplementeerd zijn. Er is gekozen voor het aanstellen van een externe SFH RB en het instellen van een eerstelijns thematisch bestuurlijk risico-overleg. De gekozen inrichtingsstructuur is via

beleidstukken, procedures en werkbeschrijvingen verankerd in de organisatie. De gekozen structuur wordt gedragen door alle betrokken partijen en is ook toepasbaar in het nieuwe pensioenstelsel. Hiermee heeft het project het beoogde resultaat behaald.

Het bestuur kijkt terug op een succesvol verlopen project en is tevreden met de nieuwe inrichting van het risicobeheer. Nadat hiermee voldoende ervaring is opgedaan, volgt in 2023 een evaluatie op of deze nieuwe inrichting inderdaad heeft geleid tot het beoogde effect, waaronder het verhogen van de kwaliteit van het eerstelijns risico management en goede betrokkenheid van het bestuur bij het risicomanagement.

Uit het IRM-beleid blijken de ambitie en doelstellingen van het pensioenfonds met betrekking tot IRM. Als onderdeel van de inrichting maakt het pensioenfonds bewust onderscheid tussen financiële en niet-financiële risico's.

Financiële risico's

Voor een financiële instelling zoals een pensioenfonds behoort het bewust aangaan en beheersen van financiële risico's, om de financiële doelstellingen te realiseren, tot de kerntaken. Financiële risico's betreffen enerzijds risico's die voortkomen uit het aangaan van pensioenverplichtingen (actuariële risico's) en anderzijds uit het beleggen van de bijbehorende bezittingen (beleggingsrisico's).

Risicohouding (attitude)

Het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan een risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding moet worden gezien in samenhang met de missie, visie, strategie en doelstellingen van het pensioenfonds en is bepalend voor het beleggingsbeleid en daarmee voor de mate waarin het pensioenfonds blootstaat aan financiële risico's. Naast een kwalitatief, meer beschrijvend karakter, is de risicohouding concreet ingevuld in samenhang met de keuze van het gewenste beleggingsbeleid. Deze concrete, kwantitatieve, invulling van de risicohouding gebeurt middels de ondergrenzen van het pensioenresultaat op de korte termijn en de grenzen voor het vereist eigen vermogen op de lange termijn. De kwantitatieve uitwerking is vastgelegd in de ABTN.

Risicocategorieën (identificatie)

De financiële risico's worden onder meer gemeten door middel van een periodieke ALM-studie. Aan de hand van het door DNB opgelegde standaardmodel voor het bepalen van het vereist eigen vermogen worden specifiek op gebied van solvabiliteit de financiële risico's gemeten. In onderstaande tabel zijn de onderscheiden risicocategorieën opgenomen.

Financiële risico's

S1 Renterisico
S2 Zakelijke waarde risico
S3 Valutarisico
S4 Grondstoffenrisico
S5 Kredietrisico
S6 Verzekeringstechnisch risico
S7 Liquiditeitsrisico
S8 Concentratierisico
S9 Operationeel risico
S10 Actief beheer risico

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's wordt het pensioenfonds bij de uitvoering geconfronteerd met niet-financiële risico's. Niet-financiële risico's betreffen enerzijds risico's die voortkomen uit het uitbesteden van vermogensbeheer en pensioenbeheer en anderzijds uit bestuurlijke processen (interne en strategische risico's).

Risicohouding (attitude)

Ook op het gebied van niet-financiële risico's heeft het pensioenfonds een risicohouding bepaald. Deze risicohouding is bepalend voor de gewenste mate van beheersing van de verschillende risico's. Het bestuur voert minimaal eenmaal per jaar een risico analyse uit en beoordeelt ieder kwartaal of de risico's in voldoende mate worden beheerst. De wijze van vaststelling van de risicohouding voor niet-financiële risico's sluit aan bij methodiek van de analyse van de risico's. De risicohouding wordt uitgedrukt in een risicomatrix waarin kans en impact zijn opgenomen. Het risicomatrix is opgenomen in het risk self-assessment van het fonds. De methodiek is verder toegelicht in paragraaf 8.3 Inzicht in risico's en beheersmaatregelen.

Risicocategorieën (identificatie)

Met betrekking tot niet-financiële risico's worden de risicocategorieën uitbesteding en bestuurlijke processen onderscheiden. De categorie uitbesteding omvat vermogensbeheer en pensioenbeheer. De categorie bestuurlijke processen omvat intern en strategisch.

Uitbesteding		Bestuurlijke processen	
Vermogensbeheer	Pensioenbeheer	Intern (Bestuur en compliance)	Strategisch
Kwaliteit	Kwaliteit	Kwaliteit	Afhankelijkheid
Continuïteit	Continuïteit	Continuïteit	Verandervermogen
IT	IT	IT	Niet-optimaal pensioenresultaat
Integriteit	Integriteit	Integriteit	
Custodian		Juridisch	

Een aantal categorieën is verder onderverdeeld in enkele subcategorieën.

Frauderisico's

Bij het identificeren en inschatten van risico's besteedt het fonds specifieke aandacht aan het inschatten van frauderisico's. In 2022 heeft het bestuur een risicoselfassessment uitgevoerd om de frauderisico's bij zowel het fonds als de uitbestedingspartners in beeld te brengen. De belangrijkste frauderisico's die hierbij zijn benoemd zijn het verduisteren van pensioengeld, het declareren van niet verrichte werkzaamheden en het vervalsen van documenten en/of handtekeningen. Het fonds mitigeert en beheerst deze frauderisico's door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. De belangrijkste beheersmaatregelen bestaan hierbij uit het aanwezig zijn van een gedragscode, integriteitsbeleid, klokkenluidersregeling en het onafhankelijke toezicht. Middels de beoordeling van de ISAE-rapportages wordt vastgesteld dat bij uitbestedingsrelaties geen fraude heeft plaatsgevonden.

8.3 Risico's en beheersmaatregelen

Het risicomanagementproces begint zoals elders beschreven in het bestuursverslag bij het bestuur, dat de *attitude* (risicohouding) bepaalt, en de risico-eigenaren (bestuur en commissies) die samen verantwoordelijk zijn voor de *identificatie* (indeling naar categorieën).

Risk self assessment (RSA)

Voor ieder van de geïdentificeerde risico-categorieën heeft het pensioenfonds concrete risicodefinities en – scenario's vastgelegd. Deze zijn als basis gehanteerd voor een risico self assessment (hierna: RSA) waarmee is bepaald hoe groot het risico wordt ingeschat, zowel in termen van kans en impact als in termen van bruto (zonder beheersmaatregelen) als netto (ná beheersmaatregelen). De ingeschatte risico's worden afgezet tegen de risicohouding en vervolgens wordt bepaald in hoeverre aanvullende actie wenselijk is. Dit betreft een kosten/baten afweging die kan leiden tot het aanpassen van beheersing, het overdragen naar een andere partij, het vermijden of het accepteren van het risico. De methodiek en uitkomsten van dit RSA zijn vastgelegd in het IRM-beleid. Deze uitkomsten vormen vervolgens de basis voor de monitoring en rapportage.

Monitoring en rapportage

Ter invulling van de monitoring van de risico's worden elk kwartaal monitoringsrapportages opgesteld van het vermogensbeheer, de pensioenuitvoering en de bestuursondersteuning. Hierin wordt gerapporteerd over wijzigingen in risico's en de beheersing van de risico's gedurende het kwartaal. Naast de eerstelijns monitoringsrapportages stelt de sleutelfunctiehouder risicobeheer elk kwartaal een tweedelijns IRM-rapportage op. Hierin wordt het eerstelijns risicomanagement beoordeeld desgewenst aanbevelingen gedaan.

Frauderisico's

Bij het identificeren en inschatten van risico's besteedt het fonds specifieke aandacht aan het inschatten van frauderisico's. In 2022 heeft het bestuur een risicoselfassessment uitgevoerd om de frauderisico's bij zowel het fonds als de uitbestedingspartners in beeld te brengen. De belangrijkste frauderisico's die hierbij zijn benoemd zijn het verduisteren van pensioengeld, het declareren van niet verrichte werkzaamheden en het vervalsen van documenten en/of handtekeningen. Het fonds mitigeert en beheerst deze frauderisico's door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. De belangrijkste beheersmaatregelen bestaan hierbij uit het aanwezig zijn van een gedragscode, integriteitsbeleid, klokkenluidersregeling en het onafhankelijke toezicht. Middels de beoordeling van de ISAE-rapportages wordt vastgesteld dat bij uitbestedingsrelaties geen fraude heeft plaatsgevonden.

8.4 Terugblik

Financiële risico's

De dekkingsgraad is boven 100% gekomen en hiermee is het proces waardeoverdrachten opgestart. Eind van het jaar lag de dekkingsgraad onder de MVEV-grens, maar door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling heeft het pensioenfonds een MVEV-korting voorkomen. De bestaande zorgen ten aanzien van de financiële positie zijn echter niet gewijzigd. De financiële positie is dusdanig dat indexatie op korte termijn niet mogelijk is en de nominale zekerheid en de indexatie op lange termijn staan nog steeds onder druk. Daarnaast heeft het pensioenfonds een korting voorkomen door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. In het hoofdstuk financiële positie is bij deze ontwikkelingen uitvoerig stilgestaan.

Niet-financiële risico's

Het in 2022 uitgevoerde RSA heeft ertoe geleid dat de inschatting van het IT-risico van de pensioenuitvoerder is verhoogd en het continuïteitsrisico van de pensioenuitvoerder is aangepast naar aanleiding van de overgang naar TKP. Uit de risicobeoordeling is ook naar voren gekomen dat een nieuwe SLA met de custodian moest worden opgesteld. Het bestuur heeft deze maatregel inmiddels geëffectueerd.

8.5 Vooruitblik

Op het vlak van financiële risico's is het fonds voor de korte termijn voornamelijk afhankelijk van externe ontwikkelingen op het gebied van de financiële markten en de rente. De premiedekkingsgraad ligt in het eerste kwartaal 2023 ruim boven de actuele dekkingsgraad en draagt daarmee bij aan het herstel van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

In 2023 zal de toekomst van het fonds, mede in relatie tot de Wtp, een belangrijk bestuurlijk onderwerp zijn. Dit zal van invloed zijn op zowel de risicoscenario's als de risico-inschattingen. Bij het Transitieprogramma Wtp is een separate risicoanalyse opgesteld die maandelijks gemonitord wordt. De Wtp leidt tot nieuwe risico-analyses waarin wellicht nieuwe soorten risico's worden geïdentificeerd. Het feit dat de nieuwe wet- en regelgeving nog niet definitief is, is een risico op zich.

Het fonds werkt met een gevoeligheidsanalyse van het rente en marktrisico. In onderstaande figuur wordt kwantitatief aangegeven wat de gevolgen zijn voor de dekkingsgraad op marktwaaarde op het niveau van 31 december 2022 bij een stijging/daling van de aandelen of een stijging/daling van de rente.

Marktdekkingsgraad scenarioanalyse

	Aandelen	-40%	-20%	0%	20%	40%
Rente						
2%		95,0	109,0	124,0	139,0	154,0
1%		90,0	101,0	112,0	123,0	134,0
0%		85,0	93,0	101,0	110,0	118,0
-1%		81,0	87,0	92,0	98,0	104,0
-2%		77,0	81,0	85,0	89,0	93,0

09 Personalia

Bestuur

Het bestuur is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden	Eerste benoeming	Benoemd tot	Organisatie	Leeftijd
Namens werkgevers				
Rita van Ewijk	1 april 20219	1 april 2025	ANKO	56
Tim van der Rijken	19 februari 2020	19 februari 2026	ANKO	45
Namens werknemers				
Michel Pet	12 juli 2022	12 juli 2026	CNV Vakmensen	40
José Meijer	27 november 2022	27 november 2026	FNV Mooi	67
Namens pensioengerechtigden				
Gerard van de Kuilen	24 juli 2014	24 juli 2026		58
Onafhankelijk deskundige				
Gerard Sirks	11 juli 2013	11 juli 2025		67
Stagiaire				
Charissa A-Tjak	1 september 2020	31 december 2022		41

In 2022 hebben twee wijzigingen in de samenstelling van het bestuur plaatsgevonden. Eiko de Vries is per 12 juli 2022 afgetreden als bestuurslid en Michel Pet is per dezelfde datum benoemd als zijn opvolger. Harm Roeten is per 19 januari 2022 afgetreden als bestuurslid en José Meijer is per 17 november 2022 benoemd als zijn opvolger. Er hebben geen herbenoemingen plaatsgevonden als gevolg van het aflopen van de zittingstermijn.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden	Benoemd tot	Organisatie	Afgevaardigd namens	Leeftijd
John Kerstens	19 mei 2025	CNV Vakmensen / FNV Mooi	pensioengerechtigden	57
Hajo Laman	1 maart 2026	ANKO	werkgevers	48
Ben Raaij	9 maart 2025	CNV Vakmensen / FNV Mooi	deelnemers	71

Katinka Boekhorst is per 1 maart 2022 afgetreden. De ANKO heeft Hajo Laman op 1 maart 2022 benoemd als haar opvolger.

Raad van toezicht

De raad van toezicht is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden	Einde huidige zittingstermijn	Leeftijd
Hennie de Graaf	28 oktober 2023	61
Ruben Beil	1 januari 2025	35
Hans Peters	1 oktober 2026	61

Per 1 oktober 2022 is Peter van Gameren afgetreden als lid van de raad van toezicht. Het bestuur heeft Hans Peters als zijn opvolging benoemd per 1 oktober 2022 op voordracht van het verantwoordingsorgaan.

Uitbestedingspartijen

In onderstaande tabel zijn de partijen opgenomen waaraan taken zijn uitbesteed zoals benoemd in paragraaf 3.6 van het jaarverslag.

Bestuursondersteuning

Naam	Relatie
Cristine Oostendorp	Actor Bureau voor sectoradvies
Pol Spauwen	Actor Bureau voor sectoradvies
Marcia Welink	Actor Bureau voor sectoradvies

Pensioenbeheer

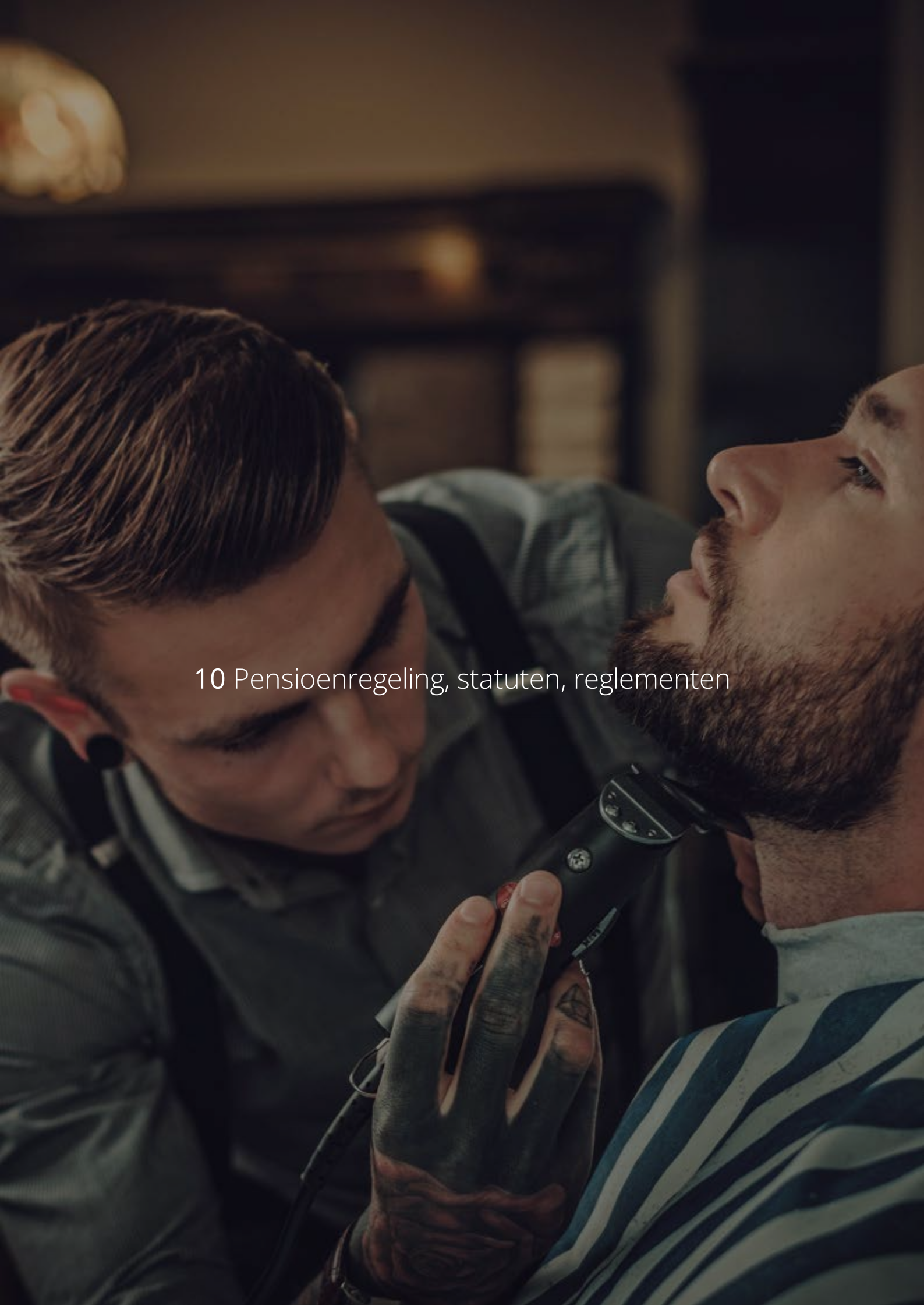
Naam	Relatie
Paul Everloo	CEO TKP Pensioen
Frits Bart	CCO TKP Pensioen
Joke Westenbrink	COO TKP Pensioen

Vermogensbeheer

Naam	Relatie
Berrie Verweij	Columbia Threadneedle Investments
Fiduciair Manager	
Naam	Relatie
Hans Fortuyn	Columbia Threadneedle Investments

Controle, ondersteuning en advies

Naam en relatie	Rol
Hamadi Zaghdoudi, WTW	Certificerend actuaire en sleutelfunctiehouder actuaireel
Evelien Vlastuin, Wijfmetbedrijf	sleutelfunctiehouder risicobeheer.
Niels Smit, Actor	sleutelfunctiehouder interne audit.
Harmen Pullen, TriVu	compliance en privacy officer.
Bob Dongelmans AAG, Achmea Pensioenservices	Adviserend actuaire
Janine van Muijlwijk-Duijzer RA, Mazars Accountants N.V.	Controlerend onafhankelijk accountant
Floris van Rijn, Towers Watson Netherlands B.V., (tot mei)	Adviseur Risicomanagement
Heino de Geus, Towers Watson Netherlands B.V. (vanaf mei tot oktober)	Adviseur Risicomanagement

A close-up, low-angle shot of a barber with short brown hair and a black earplug, wearing a grey shirt, shaving a customer's beard. The barber has extensive tattoos on his left hand and forearm. He is holding a black electric shaver to the customer's cheek. The customer is a man with a full brown beard, wearing a blue and white striped shirt, looking upwards. The background is dark and out of focus, with warm, ambient lighting from a lamp visible in the upper left corner.

10 Pensioenregeling, statuten, reglementen

10.1 Inleiding

De doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de pensioenregeling, de volumeveranderingen en de wijzigingen in de statuten en reglementen besproken.

10.2 De kenmerken van de pensioenregeling

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een middelloonregeling.

Toetredingsleeftijd

Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het pensioenfonds, neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 21 jaar wordt.

Pensioenleeftijd

De pensioenleeftijd is 68 jaar.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is het bruto jaarsalaris met een maximum van € 59.706 (2021: € 58.311).

Opbouwpercentage ouderdomspensioen

In 2022 wordt 0,80% van het bruto salaris opgebouwd aan ouderdomspensioen. De verlaging is het gevolg van de fiscale toets.

Partnerpensioen

In 2022 bedraagt het jaarlijks partnerpensioen voor elk opbouwjaar 0,56% van de pensioengrondslag. De verlaging is het gevolg van de fiscale toets.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt 20% van het te behalen partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Premie

De premie bedraagt 12,5% (2021: 12,2%) van het bruto salaris.

Toeslagenbeleid

Het bestuur besluit jaarlijks of en in hoeverre de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogd worden door het verlenen van een toeslag. Toeslagen zijn altijd voorwaardelijk.

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

10.3 Volumeveranderingen pensioenregeling

Pensioenuitkeringen

Het aantal pensioengerechtigden met een ouderdomspensioenuitkering was 3.158, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van €1.856. Het aantal pensioengerechtigde nabestaanden was 763, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van € 1.614. Er waren 58 wezen die pensioen ontvingen, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van € 645. De bedragen zijn afhankelijk van de in de bedrijfstak doorgebrachte dienstdtijd en de hoogte van het salaris.

Afkoop van het pensioen

Bij kleine pensioenen bestaat bij ingang van het pensioen de mogelijkheid tot afkoop van het pensioen. De afkoopgrens was € 520,35 (2021: € 503,24). In 2022 werd in 330 gevallen het pensioen afgekocht (2021: 219). Dit aantal heeft betrekking op ouderdomspensioen, (bijzonder) nabestaandenpensioen en wezenpensioen.

Individuele waardeoverdracht

Het pensioenfonds werkt mee aan individuele waardeoverdracht bij wisseling van dienstverband. Het doel hiervan is de bestrijding van pensioenbreuk alsook het voorkomen van versnippering van pensioenaanspraken. In 2022 waren er, behoudens waardeoverdrachten kleine pensioenen, 3 inkomende (2021: geen) en 106 uitgaande (2021: geen) waardeoverdrachten.

Pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid

Voor deelnemers die (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn geworden, wordt de pensioenopbouw vanaf de eerste WAO- c.q. WIA-dag zonder verdere premiebetaling voortgezet. Deze voortzetting is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid (volledig of gedeeltelijk). De hoogte van de pensioenopbouw wordt berekend op basis van de laatst bekende pensioengrondslag. Deze regeling had in 2022 op 786 deelnemers betrekking (2021: 547).

10.4 Mutatieoverzicht pensioenregeling

Aantallen verloop	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 1 januari 2022	19.488	53.062	3.874
Toetreding	6.130	-3.580	0
Opnieuw indienst	0	0	0
Uitdiensttreding	-6.799	6.799	0
Ingangpensioen	-38	-207	337
Overlijden	-9	-95	-113
Waardeoverdracht	0	-2.294	0
Afkoop	0	-134	-107
Verval klein pensioen	0	-56	0
Expiratie	0	0	-13
Overige oorzaken	0	-16	1
Stand per 31 december 2022	18.772	53.479	3.979

Aantallen verloop	Ouderdoms- pensioen	Partner- pensioen	Wezen- pensioen
Stand per 1 januari 2022	2.993	807	74
Ingangpensioen	252	71	14
Overlijden	-87	-26	0
Afkoop	0	-90	-17
Expiratie	0	0	-13
Overige oorzaken	0	1	0
Stand per 31 december 2022	3.158	763	58

Toelichting bij het mutatieoverzicht

Deelnemers

De ultimo stand betreft de werknemers die op 31 december vanwege een dienstverband in de bedrijfstak of vanwege vrijwillige voortzetting deelnemer zijn.

Arbeidsongeschikte deelnemers

Het aantal betreft deelnemers die alleen pensioen opbouwen vanwege de regeling van premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid. Het kan gaan om volledige arbeidsongeschiktheid of om gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid en geen dienstverband in de branche.

Pensioengerechtigden

Het aantal betreft de periodieke pensioenuitkeringen. Deelnemers die met pensioen gaan, worden afgeboekt met de mutatie pensionering bij 'Deelnemers', 'Gewezen deelnemers' of 'Arbeidsongeschikte deelnemers'. Vervolgens worden deze deelnemers met dezelfde mutatie bijgeboekt bij 'Pensioengerechtigden'. De mutatie toetredingen bij 'Pensioengerechtigden' betreft dus niet deelnemers die pensioneren, maar alleen de ingang van het nabestaanden- en wezenpensioen.

Pensioengerechtigden zonder uitkering

Dit zijn pensioengerechtigden aan wie de uitkering niet kan worden toegekend. Dit kan twee redenen hebben: of de persoon is niet traceerbaar, of de persoon heeft zijn uitkering niet opgevraagd.

Afkoop

Wanneer een deelnemer of gewezen deelnemer met pensioen gaat en zijn pensioen direct wordt afgekocht, wordt deze afkoop vermeld in de kolom 'Deelnemers' of 'Gewezen deelnemers'. Een afkoop van het nabestaanden- en wezenpensioen staat vermeld in de kolom 'Pensioengerechtigden'.

Waardeoverdrachten

Bij de waardeoverdrachten staan in dit mutatieoverzicht alleen de uitgaande waardeoverdrachten vermeld. Deelnemers met een inkomende waardeoverdracht hebben geen invloed op het aantal.

Overige oorzaken

De mutatie overige oorzaken bestaat voornamelijk uit een correctie van in het verleden ten onrechte opgenomen deelnemers en deelnemers waarvan de mutatie niet valt onder een van de genoemde redenen.

10.5 Wijzigingen in fondsdocumenten

Deze paragraaf geeft een overzicht van de wijzigingen in de statuten en reglementen die in 2022 zijn doorgevoerd.

Statuten en verplichtstelling

Op 22 december 2022 is een akte van statutenwijziging bij de notaris gepasseerd. De aanleiding voor de statutenwijziging komt voort uit de wens van het bestuur en de raad van toezicht om de statuten te evalueren op de bepalingen die gaan over het ontslaan van een bestuurder. Daarop zijn de statuten gewijzigd op basis van de procedure van het ontslaan van een bestuurder.

De verplichtstellingsbeschikking van het pensioenfonds is in 2022 niet gewijzigd. Op 22 november 2017 publiceerde het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de huidige verplichtstelling in de Staatscourant.

Pensioenreglement

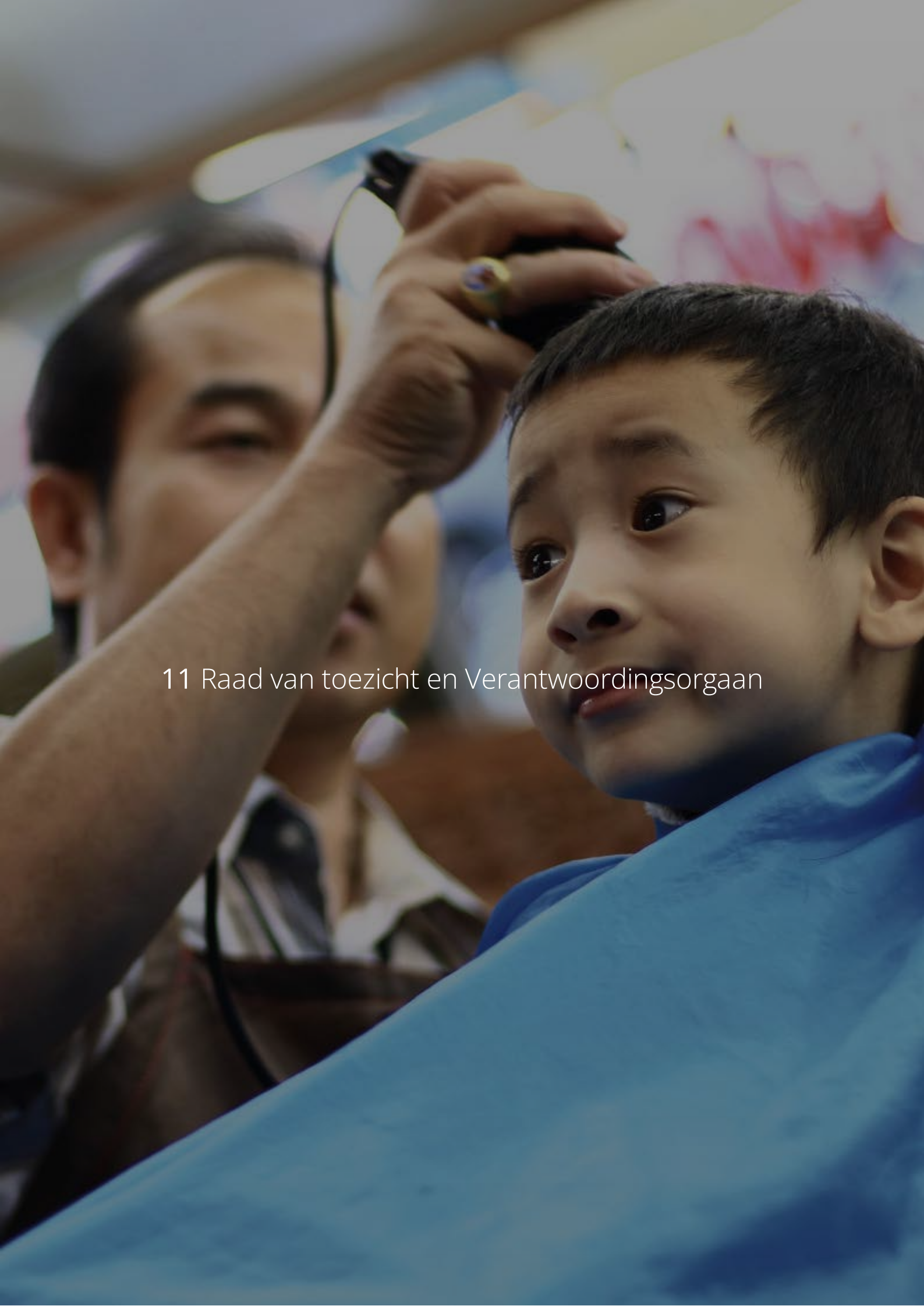
Het pensioenreglement is per 1 januari 2022 op de volgende punten gewijzigd:

- de methodiek voor het vaststellen van de begrenzing van het pensioengevend loon;
- verduidelijking van de mogelijkheid opnemen deeltijdpensioen;
- de mogelijkheid om partnerpensioen uit te ruilen in ouderdomspensioen bij pensioenaanspraken onder de afkoopgrens;
- het bijzonder partnerpensioen vervalt naar het fonds indien de gewezen partner komt te overlijden en de deelnemer geen pensioenaanspraken meer heeft (door afkoop of waardeoverdracht) bij het fonds;
- regulier onderhoud.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is per 1 januari 2022 op de volgende punten gewijzigd:

- betaling van de premie in termijnen;
- overschrijding van betalingstermijn.

11 Raad van toezicht en Verantwoordingsorgaan

11.1 Raad van Toezicht

11.1.1. Inleiding

In deze jaarrapportage van de Raad van Toezicht (RvT) van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna “het Pensioenfonds”) heeft de RvT zijn wettelijke bevoegdheden uitgevoerd waarbij vooral aandacht is geweest voor de kwaliteit van besturen zoals die zich uit in de governance, de bestuurlijke processen en de gehanteerde principes die aan het beleid ten grondslag liggen. De Pensioenwet en de Code Pensioenfonds vormen hierbij de referentiekaders. Voor wat betreft zijn eigen functioneren hanteert de RvT daarnaast ook de Code van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna VITP).

Algemeen oordeel

In zijn algemeenheid is de RvT positief over het functioneren van het bestuur en de stappen die het bestuur in 2022 heeft gezet. De RvT is tevreden over hoe het bestuur verder invulling heeft gegeven aan de uitbesteding van de pensioenuitvoering bij TKP. De RvT is daarnaast van oordeel dat het bestuur de herinrichting van het Risicobeheer goed heeft opgepakt. Ook zijn de wijzigingen in de samenstelling van het bestuur goed verlopen. Door de wijzigingen is het bestuur diverser geworden hetgeen de RvT toejuicht.

De financiële positie van het Pensioenfonds blijft zorgen baren. Het bestuur maakt bij besluiten die een negatieve invloed hebben op de financiële positie de eigen afwegingen. De RvT zou daarbij graag meer aandacht van het bestuur willen zien voor de negatieve impact van dergelijke besluiten, met name bij een mogelijke korting. De RvT is wel tevreden over de wijze waarop door het bestuur aandacht is gevraagd voor (overheids)maatregelen die een korting moesten voorkomen.

Financiële situatie van het Pensioenfonds

In het jaar 2022 is de dekkingsgraad van het fonds iets gestegen. De actuele dekkingsgraad liep op van 99,2% eind 2021 tot 103,1% eind 2022. De beleidsdekkingsgraad, het 12-maands gemiddelde, steeg van 97,3% eind 2021 tot 102,2%. Het jaar 2022 werd gekenmerkt door een forse stijging van de kapitaalmarktrente. De 10-jaars rente liep op in 2022 van -0,03% tot 2,82%. Deze forse rentestijging, ingegeven door hogere energieprijzen, oplopende inflatie en het verhogen van de rentetarieven door de ECB, zorgde voor een forse daling van de waarde van de verplichtingen. Het gegeven dat het fonds het renterisico niet volledig afdekt, zorgde ervoor dat de dekkingsgraad kon oplopen. Het positieve effect op de dekkingsgraad van de oplopende rente in 2022 werd deels teniet gedaan met het doorvoeren van de in september gepubliceerde nieuwe sterftetabellen van het Actuarieel Genootschap.

De gestegen levensverwachting heeft op het fonds een sterke invloed vanwege de lange looptijd van de verplichtingen. In de maand september was de invloed van deze nieuwe tabellen duidelijk zichtbaar in de afname van de actuele dekkingsgraad van 107,5% naar 101,7%, mede veroorzaakt door de nieuwe sterftetabellen. Deze tussentijdse daling van de dekkingsgraad zorgde ervoor dat de financiële situatie van het fonds eind 2022 nog steeds zorgelijk was en een mogelijke korting een reële optie.

11.1.2 Werkzaamheden

In de vergadering van 21 juni 2022 heeft de RvT goedkeuring gegeven aan de vaststelling van het jaarverslag door het bestuur.

Buiten vergadering gaf de RvT op 14 april 2022 haar goedkeuring aan de voorgenomen besluiten van het bestuur tot vaststelling van de twee profielschetsen betreffende de vacatures werknemers-bestuursleden.

De heer Van Gameren is per 1 oktober 2022 teruggetreden omdat hij zijn maximale zittingstermijn had bereikt. Met zijn kennis van de pensioensector was hij een kundige sparringpartner voor zowel het bestuur als de overige leden van de RvT. Per 1 oktober 2022 is de heer Hans Peters als lid van de RvT benoemd. Met name zijn kennis van het vermogensbeheer maakt dat de leden van de RvT complementair aan elkaar zijn. De samenwerking verloopt uitstekend.

De samenwerking tussen de RvT en het VO is in 2022 ook verbeterd met name door gezamenlijke themabijeenkomsten.

De contacten met het bestuur zijn via de maandelijkse overleggen met het dagelijks bestuur en door het bijwonen van vergaderingen als toehoorder van leden van de RvT intensief geweest. De RvT heeft daarnaast overleg gehad met de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer en de Sleutelfunctiehouder Audit.

11.1.3 Opvolging aanbevelingen 2021

De RvT heeft in het jaarverslag van 2021 voor 2022 de volgende aanbevelingen gedaan:

De RvT beveelt aan om de implementatie Wtp op te nemen als prioritair thema voor 2022 en zo snel als mogelijk een regiegroep in te richten met de belangrijkste stakeholders.

Het bestuur en de sociale partners hebben in een regiegroep onder leiding van een onafhankelijk voorzitter het kader vastgesteld van een nieuwe pensioenregeling onder de Wtp. De verdere invulling vindt plaats in een projectgroep onder leiding van een projectleider. In deze projectgroep wordt toegewerkt naar een transitieplan. De RvT vindt deze ontwikkeling positief. Voor het vervolg zal voldoende aandacht moeten zijn voor de integratie van de verschillende werkprocessen die zijn benoemd, het bewaken van mijlpalen en de voortgang van het proces als geheel.

De RvT raadt het bestuur aan bij de gesprekken met Sociale Partners aandacht te besteden aan de lange termijnvisie van de verschillende stakeholders en aan de positie van de zelfstandigen in de sector.

De RvT heeft kennis genomen van de beslissing van zowel het bestuur als de Sociale Partners om eerst de Wtp te implementeren en daarna afspraken te maken over mogelijke consolidatie. De RvT begrijpt de afweging van het bestuur (in samenspraak met Sociale Partners) om gezien de complexiteit van de implementatie van de Wtp voorlopig niet over te gaan tot verplichte deelneming van de zelfstandigen in de sector.

De RvT beveelt aan om op korte termijn afspraken te maken met TKP over de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

De RvT vindt dat het bestuur voldoende in dialoog is met TKP met betrekking tot de timing van de invoering van de Wtp. Het is de ambitie van bestuur en Sociale Partners om per 1 januari 2025 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. De haalbaarheid wordt echter mede bepaald door factoren die deels buiten de invloedssfeer liggen van het bestuur. Te denken valt aan de voortgang van het wetgevingsproces, voorwaarden/capaciteit van TKP en besluitvorming bij sociale partners.

De RvT adviseert in het ERB (Eigen Risico Beoordeling) -beleid scenario's en triggers op te nemen.

De RvT beveelt aan de evaluatie van het ERB-beleid opnieuw in te plannen nadat de Risico-Commissie weer volledig is bezet.

Het bestuur heeft in 2022 besloten tot het benoemen van een externe sleutelfunctiehouder risicobeheer en – als gevolg daarvan – tot het opheffen van de Risicocommissie. Het actualiseren van het ERB-beleid in 2022 is mede tot stand gekomen door actieve betrokkenheid van genoemde sleutelfunctiehouder. Daarbij is de input van DNB naar aanleiding van de indiening van de eerste ERB meegenomen als ook de aanbeveling van de RvT. Dit heeft geresulteerd in een meer volwassen ERB beleid waarin de door de RvT genoemde punten meer specifiek zijn opgenomen.

Gelet op de bredere maatschappelijke aandacht voor ESG acht de RvT zinvol om ook de mening van de deelnemers te peilen.

De RvT ondersteunt het besluit van het bestuur om in 2023 een dergelijke peiling te combineren met het risicopreferentieonderzoek in het kader van de Wtp.

De RvT adviseert om meer oog te hebben voor juridische aspecten bij de verschillende werkzaamheden en ervoor te zorgen dat de fondsdocumenten gecontroleerd worden op juistheid en samenhang.

Deze aanbeveling is een terugkerend element in de afgelopen jaren in het verslag van de RvT. De RvT constateert dat de aandacht voor de juridische aspecten van besluitvorming toeneemt. Juist in het kader van de verschillende (aanpassingen in) contracten die het gevolg zijn van de invoering van de Wtp dient die aandacht niet te verslappen.

De RvT vraagt de intensieve aandacht voor het beleggen en invullen van de sleutelfunctie risicobeheer vast te houden waarbij ook voor een juiste weergave in de verschillende fondsdocumenten wordt gezorgd.

De RvT is van mening dat het bestuur het proces tot de nieuwe inrichting van het sleutelfunctiehouderschap risicobeheer voortvarend heeft opgezet en geïmplementeerd. Wat een aandachtspunt is, is dat de lijnen van en naar de sleutelfunctiehouder risicobeheer wel via het bestuur blijven lopen. Dit om te voorkomen dat processen worden doorlopen of activiteiten worden ontplooid waarop het bestuur minder zicht heeft. In dat kader, is het goed te constateren dat de fondsdocumenten rondom de IRM-inrichting zijn aangepast.

De RvT adviseert aandacht te blijven besteden aan de wijze waarop kan worden voldaan aan de diversiteitsdoelstellingen en invulling geven aan het adequaat organiseren van het integrale risicomanagement met aandacht voor de plaats en rol van de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

De RvT is van mening dat door de benoeming van Michel Pet en José Meijer in 2022 grote stappen zijn gezet op het punt van diversiteitsdoelstellingen. Voor wat betreft het adequaat organiseren van het integraal risicomanagement, verwijst de RvT naar zijn reactie op het voorgaande punt.

11.1.4 Aanbevelingen 2023

Datakwaliteit

Het succesvol implementeren van de Wtp is voor een groot deel afhankelijk van de kwaliteit van de data. De RvT doet de aanbeveling aan het bestuur om aan dit onderwerp voldoende aandacht te besteden en ook steekproeven te (laten) doen ook als daarmee extra kosten zijn gemoeid. De RvT realiseert zich overigens dat het bestuur –door de projectaanpak die vanaf 1 mei 2023 van start is gegaan – de aandacht voor dit onderwerp al heeft geïntensiveerd.

Transitie Wtp

De transitie naar de Wtp is in 2023 het onderwerp dat op de bestuurstafel de meeste aandacht zal vragen. De RvT beveelt aan om de grote lijnen continue aandacht te blijven geven, evenals de integratie van de verschillende werkprocessen. Het feit dat er veel onduidelijk is, ontheft het bestuur niet van de taak om ervoor te zorgen dat processen die minder afhankelijk zijn van externe factoren tijdig en zorgvuldig worden doorlopen.

ESG

Het ESG beleid van het Pensioenfonds dient nadere invulling te krijgen, mede in aanmerking genomen de uitkomst van de deelnemers enquête. Ook dient consistentie te worden betracht bij de gemaakte keuze voor "Opt out" en de invulling van het beleid.

IT en Cybersecurity

De RvT vraagt meer aandacht van het bestuur voor IT en Cybersecurity. De kosten die extra waarborgen met zich brengen mogen er niet toe leiden dat de aandacht voor dit onderwerp onderbelicht wordt.

Invulling ondersteuning door Actor

De ondersteuning van het bestuur door Actor is naar de mening van de RvT van uitstekende kwaliteit maar kent een smalle basis. De RvT raadt het bestuur aan om die ondersteuning een bredere basis te geven. Daarnaast is het van belang dat het bestuur de eerste lijnsfunctie behoudt richting de sleutelfunctiehouders.

11.4.5 Vooruitblik 2023

Nog altijd is niet -helemaal- zeker dat het wetgevingsproces rond de Wtp tijdig zal worden afgerond om een implementatie met ingang van 1 juli a.s. mogelijk te maken. Ook is onzeker of TKP in staat zal zijn de nieuwe regeling voor o.a. het Pensioenfonds tijdig te implementeren. Gezien de financiële positie van het Pensioenfonds zal het invaren mogelijk ingrijpende besluiten vragen. Het is daarnaast de vraag of vertraging zal optreden als gevolg van het oordeel van DNB over het in te dienen implementatieplan. Dit alles maakt dat 2023 een heel uitdagend jaar gaat worden voor het Pensioenfonds. De RvT heeft er vertrouwen in dat het bestuur er, met inachtneming van de aanbevelingen van de RvT er qua kennis, kunde en ervaring klaar voor is om deze uitdaging aan te gaan.

Woerden, maart 2023

Hennie de Graaf
Voorzitter RvT

Ruben Beil
Lid RvT

Hans Peters
Lid RvT

11.2 Reactie bestuur

In 2022 hebben het bestuur en de raad van toezicht intensief samengewerkt. Naast de geplande bijeenkomsten met het bestuur hebben specifieke overleggen met het dagelijks bestuur plaatsgevonden om de ontwikkelingen in de pensioenuitvoering, het risicobeheer en het bestuur te kunnen volgen. Deze overleggen verliepen constructief en in een goede sfeer. Het besluit van de raad om het aantal overleggen in 2023 weer terug te brengen, interpreteert het bestuur als een positief signaal. Dit past bij de waardering die de raad van toezicht uitspreekt naar het bestuur. In het bijzonder ten aanzien van de nieuwe inrichting van het risicobeheer en - beleid, wordt dit zeer gewaardeerd. Het bestuur gaf opvolging aan de aanbevelingen die de raad van toezicht in het jaarrapport 2021 deed. De aanbevelingen ten aanzien van ESG en Wtp blijven ook in 2023 van kracht en zijn onderdeel van de vijf nieuwe aanbevelingen van de raad van toezicht in het jaarrapport 2022 doet. Het bestuur blijft graag gebruik maken van het door de raad van toezicht aangeboden klankbord.

Het bestuur bedankt de leden van de raad van toezicht voor hun waardevolle bijdrage aan het functioneren van het pensioenfonds afgelopen jaar. In het bijzonder de heer Peter van Gameren die per 1 oktober 2022, na een zittingsperiode van 8 jaar, de raad van toezicht verlaten heeft. Het bestuur wenst de leden veel succes bij hun werkzaamheden en spreekt het volste vertrouwen uit in een prettige voortzetting van de goede samenwerking in 2023.

11.3 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden, één namens deelnemers, één namens werkgevers en één namens pensioengerechtigden.

Wijzigingen samenstelling

Katinka Boekhorst heeft zitting genomen in de werkgroep Wtp en om belangenverstrengeling te voorkomen heeft zij besloten om haar functie als voorzitter en lid van het verantwoordingsorgaan neer te leggen. In maart 2022 is Hajo Laman benoemd als nieuw lid namens de werkgevers door ANKO. Het voorzitterschap is overgenomen door John Kerstens.

Vergaderingen

In 2022 is het verantwoordingsorgaan viermaal bij elkaar gekomen, driemaal voor een reguliere vergadering en éénmaal voor het formuleren van een advies op de vaststelling van de premie van 2023. Er werd ook een opleidingsmiddag georganiseerd. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan tweemaal vergaderd met de raad van toezicht en tweemaal met het bestuur.

Taken

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in een reglement. Samengevat heeft het verantwoordingsorgaan een oordeelsbevoegdheid, een adviesrecht en de mogelijkheid voor een bindende voordracht in de raad van toezicht.

Oordeel

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert het oordeel op:

- Het bestuursverslag;
- De jaarrekening;
- De bevindingen van de raad van toezicht en
- Overige informatie.

Advies

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek; en
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

In 2022 heeft het verantwoordingsorgaan een positief advies gegeven aan het bestuur over:

- De profielschets lid raad van toezicht (14 maart 2022)
- De digitale communicatie aan deelnemers (31 mei 2022)
- Het herzieningsbeleid (1 november 2022)
- De pensioenpremie 2023 (6 december 2022)
- Het beloningsbeleid 2023 (20 december 2022)

Er zijn in 2022 geen afwijzende adviezen gegeven door het verantwoordingsorgaan.

Bindende voordracht

In 2022 vond een wijziging in de samenstelling van de raad van toezicht plaats. De maximale zittingstermijn van Peter van Gameren verliep in oktober 2022. Het bestuur benoemde na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan Hans Peters als nieuw lid in de raad van toezicht.

Rapport raad van toezicht

Het verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van het rapport van de raad van toezicht en de mondelinge toelichting hierop van de leden van de raad van toezicht op 22 mei 2023. Het verantwoordingsorgaan herkent zich in het positieve beeld, onderschrijft de aanbevelingen aan het bestuur en heeft het rapport bij zijn oordeelsvorming betrokken.

Beleidsdoelstellingen 2022

In het rapport over 2015 deed de raad van toezicht de aanbeveling aan het verantwoordingsorgaan om beleidsdoelstellingen te formuleren. Het verantwoordingsorgaan heeft deze aanbeveling ter harte genomen en formuleert sindsdien jaarlijks beleidsdoelstellingen.

Voor 2022 waren de drie doelstellingen:

1. Inhoudelijke behandeling Wet toekomst pensioenen (Wtp)

De voorkeur van de sociale partners voor het solidaire pensioencontract met invaren van bestaande rechten verder uitwerken, zodat eind 2022 de contouren van de nieuwe regeling bekend zijn. De wenselijkheid voor het invaren van de bestaande rechten in het nieuwe contract beoordelen vanuit het transitie-FTK. Doorlopend in gesprek blijven met de pensioenuitvoerder over de gevolgen voor de administratie en de kosten. Het verantwoordingsorgaan nadrukkelijk betrekken bij de voortgang en de gemaakte keuzes.

Evaluatie: Het verantwoordingsorgaan is tevreden met de stappen die het bestuur en de sociale partners hebben gezet in de voorbereidingen naar de Wtp, door het organiseren van een projectgroep Wtp met een onafhankelijke projectleider. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan verschillende momenten genomen om de uitvoeringskosten onder de aandacht van het bestuur te houden. Het verantwoordingsorgaan is van mening dat dit een punt van aandacht blijft en neemt dit mee in de beleidsdoelstellingen van 2023.

2. Toekomstbestendigheid

Samen met de sociale partners een werkgroep vormen waarin de toekomst van het pensioenfonds en de pensioenuitvoering wordt verkend en uitgewerkt, zodat eind 2022 duidelijkheid is over een toekomstbestendige pensioenuitvoering.

Evaluatie: In 2022 heeft het bestuur samen met de sociale partners een regiegroep gevormd om de mogelijkheden voor consolidatie uit te zoeken. Het verantwoordingsorgaan is tevreden over de uitgebreide analyse die door de regiegroep is uitgevoerd om te komen tot duidelijke uitgangspunten in het kader van toekomstige consolidatie die het fonds in de transitie naar Wtp in het oog houdt.

3. Bestuurlijke inrichting

Focus op de inrichting van de 2e lijn en de wisselwerking tussen de 1e en 2e lijn. Verbeterplan ontwikkelen voor 1 juli 2022 met een aangevuld teamcontract en een effectieve werking van de sleutelfuncties in de 2e lijn. Implementatie van het verbeterplan in het 2e halfjaar.

Evaluatie: Het bestuur heeft het verantwoordingsorgaan op verschillende momenten in het proces van het verbeterplan aangehaakt en op de hoogte gebracht. Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur hier goede stappen in heeft gezet.

Beleidsdoelstellingen 2023

Het verantwoordingsorgaan ziet als belangrijkste thema voor het bestuursjaar 2023 de voorbereiding naar de Wtp en koppelt zijn beleidsdoelstellingen voor 2023 aan dit thema.

1. Weloverwogen en evenwichtig invaren

De keuze voor invaren is een belangrijk aspect van de voorbereiding naar de Wtp, waar het verantwoordingsorgaan een grote rol in speelt. Om het adviesrecht vorm te geven, stelt het verantwoordingsorgaan als doel om een sessie te organiseren waarin het verantwoordingsorgaan door onafhankelijke deskundigen wordt bijgestaan in het beoordelen van de besluitvorming en het formuleren van een advies. Een heldere afweging met brede toelichting door het bestuur voor alle deelnemers is daarbij wenselijk. Een hulpmiddel voor het bestuur en VO is een duidelijke/inzichtelijke rekentool waarmee diverse maatmensuren doorgerekend kunnen worden in meer scenario's (goed/slecht weer).

2. Vormgeving nieuwe regeling en contract

De contractkeuze, de premie, de doelstellingen en de risicohouding zullen onderdeel zijn van de besluitvorming in 2023. Daarbij komt het ontwerpen van beleggingsbeleid, solidariteitsbeleid en uitkeringsbeleid. Het verantwoordingsorgaan richt zich op de afwegingen die in de besluitvorming worden gemaakt. Ook compensatie is een onderdeel van de transitie naar de Wtp, het verantwoordingsorgaan richt zich hierin op de evenwichtige belangenafweging bij compensatie.

3. Uitvoeringskosten

Het verantwoordingsorgaan acht het van belang dat de verhouding van de uitvoeringskosten en het pensioenresultaat voor de deelnemer in balans ligt en stelt als doel om in 2023 kritisch te blijven op de reguliere kosten en de projectkosten van Wtp in relatie tot de pensioenaanspraken van de deelnemer. Daarnaast ziet het VO graag een duidelijke scheiding in de reguliere kosten en de projectkosten voor het Wtp (ook nog over 2022), waarbij de reguliere kosten maximaal wijzigen (toenemen/afnemen) in vergelijking met CBS-consumptiecijfers (eventueel inflatiecijfers). Taakstellende doelstelling zou bijvoorbeeld 20% lagere toename kunnen zijn.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan heeft op grond van de gesprekken met het bestuur en de beoordeelde documentatie de volgende bevindingen over het verslagjaar 2022:

Kosten pensioenuitvoering

In de aanloop naar Wtp worden veel kosten gemaakt. Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur de kosten onder de aandacht heeft, maar ziet ook dat er nog geen concrete doelstelling is omtrent het verlagen van de kosten. Een SMART-doelstelling is wenselijk.

Informatievoorziening Wtp

Het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur gevraagd om op tijd te informeren over de voorbereidingen naar de Wtp. Het bestuur heeft opvolging gegeven aan deze wens met een maandelijkse voortgangsrapportage van de projectgroep Wtp aan verschillende stakeholders.

Financiële herstel van het pensioenfonds

Het bestuur heeft dit jaar een korting kunnen voorkomen door het gebruikmaken van de vrijstellingsregeling. Het verantwoordingsorgaan is tevreden met de uitgebreide onderbouwing die het bestuur hierbij heeft opgesteld, maar de dreigende korting door de financiële positie blijft een punt van aandacht. Het verantwoordingsorgaan heeft zorgen over een tijdig financieel herstel van het pensioenfonds en over de evenwichtigheid van de belangen gedurende de periode van herstel.

Premiebetalingen

Het verantwoordingsorgaan heeft de premieachterstand nauwgezet gemonitord. De premieachterstand is in 2022 boven de wettelijke meldgrens van 5% geraakt. Het verantwoordingsorgaan zag de branche in zwaar weer verkeren. In de nasleep van de coronapandemie zijn ketens met meerdere salons in moeilijkheden gekomen en boden kleinere salons een overname aan door inflatieproblematiek en personeelsschaarste. Desondanks heeft de premieachterstand een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Dit is een gevolg van de verbeteringen die in de pensioenuitvoering zijn doorgevoerd op het proces ambtshalve nota. Met TKP is tevens gekeken naar de definities van de premieachterstand. De rapportages zijn hierop aangescherpt. Nu is de rapportage beter passend bij de feitelijke achterstand. In 2023 blijft de premieachterstand een punt van aandacht.

Toekomst pensioenfonds

Het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur stappen zien zetten in het verkennen van de verschillende mogelijkheden voor de toekomst van het pensioenfonds, zoals consolideren, en is tevreden met de uitgangspunten die het bestuur heeft bepaald alvorens stappen te zetten in de voorbereidingen naar Wtp.

Communicatie

In 2022 heeft het bestuur stappen gezet in het bepalen van de uitgangspunten van het fonds als het gaat om keuzebegeleiding. Samen met het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur uitgangspunten bepaald die naar inzicht van het verantwoordingsorgaan passend zijn bij de doelgroep en de kostendoelstelling.

Het bestuur heeft daarnaast in 2022 de keuze gemaakt voor digitaal communiceren. Het verantwoordingsorgaan ziet dat dit positieve invloed heeft op de kosten, maar hierbij is het ook belangrijk dat de wens van de deelnemer niet uit het oog wordt verloren.

Alternatieven besluitvorming

Het verantwoordingsorgaan ziet in het proces van besluitvorming vaak dat het bestuur voorsorteert op één scenario en dat de alternatieve scenario's niet altijd in beeld zijn. Daarnaast ziet het verantwoordingsorgaan graag dat meer data bij de besluitvorming wordt betrokken. Het verantwoordingsorgaan ziet het verhaal eromheen, zoals bij het vaststellen van het herzieningsbeleid, maar niet hoeveel herzieningen in de praktijk voorkomen. Het is belangrijk dat het bestuur de besluitvorming goed onderbouwt met data, aanleidingen, alternatieven en scenario's.

Oordeel

Op grond van voorgaande bevindingen komt het verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf tot het oordeel dat:

- Het bestuur voldoende informatie aan het verantwoordingsorgaan heeft verstrekt om zich een oordeel te vormen;
- Het handelen van het bestuur in 2022 in overeenstemming is geweest met de statuten en reglementen;
- Het bestuur in 2022 een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij het bestuur zich heeft ingezet om de belangen van alle betrokkenen evenwichtig af te wegen;
- Het bestuur actief en besluitvaardig opereert;
- Het bestuur in 2022 veel aandacht heeft gegeven aan de toekomst van het pensioenfonds en het VO hierop aangesloten houdt.
- Het bestuur kritischer kan zijn op de kosten en een concrete doelstelling kan aannemen.
- Het bestuur zijn besluiten beter kan onderbouwen met data, aanleidingen, alternatieven en scenario's.

Vooruitblik 2023

Het verantwoordingsorgaan wil aan het bestuur benadrukken dat in de voorbereiding naar de Wtp de uitvoeringskosten niet uit het oog worden verloren. De projectkosten zullen grote impact hebben op de verhouding tussen kosten en pensioenaanspraken. Zowel uitgedrukt als percentage van de premie als ook in relatie tot de bescheiden pensioenen die de sector kent, zijn de uitvoeringskosten hoog. De projectkosten rondom Wtp hebben hierop ook impact. Het bestuur zou qua kosten zichzelf een SMART-doelstelling op moeten leggen met scheiding in reguliere en projectkosten.

Daarnaast verwacht het verantwoordingsorgaan dat het bestuur de besluitvorming bij de vormgeving van de nieuwe regeling en het contract goed en evenwichtig onderbouwt. Het verantwoordingsorgaan monitort de voortgang van de verschillende mijlpalen in de voorbereiding naar Wtp en verwacht van het bestuur dat het de verschillende stakeholders tijdig en adequaat informeert en betreft.

Woerden, 20 juni 2023

Namens het Verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf

John Kerstens
Ben van Raaij
Hajo Laman

11.4 Reactie bestuur

Het bestuur waardeert de betrokkenheid en de werkwijze van het verantwoordingsorgaan bij het pensioenfonds. De werkwijze uit zich in de geformuleerde beleidsdoelstellingen van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur onderschrijft deze doelstellingen en heeft in het afgelopen jaar hier werk van gemaakt. De tevredenheid en waardering die het verantwoordingsorgaan hierover uitsprekt, bevestigt het bestuur in zijn aanpak.

De betrokkenheid heeft geleid tot goede en bruikbare adviezen van het verantwoordingsorgaan aan het bestuur. Ook in de uitwerking van de doelstellingen voor 2023 laat het verantwoordingsorgaan zien dat het meedenkt met het bestuur. Het bestuur onderschrijft de bevindingen van het verantwoordingsorgaan en zal hier in 2023 opvolging aan geven. Over de manier waarop, zal het bestuur later in het jaar met het verantwoordingsorgaan overleggen. Maar het is duidelijk dat veel aanbevelingen een plaats hebben in het project Wtp en dat de zorgen over het kostenniveau gedeeld worden.

Begin 2022 werd in het verantwoordingsorgaan afscheid genomen van Katinka Boekhorst. Ondanks dat er veel ervaring vertrok, heeft Hajo Laman het lidmaatschap geruisloos overgenomen. Het bestuur spreekt hier bewondering voor uit, dankt Katinka voor haar inzet en de soepele overdracht en wenst het verantwoordingsorgaan veel succes in het komende jaar.

A photograph of two women in a salon setting. In the foreground, a woman with long, straight brown hair is wearing a black high-collared salon cape. She is looking slightly to her left with a gentle smile. In the background, a blonde woman with long hair is smiling broadly, looking towards the camera. She is holding a section of the brown-haired woman's hair. The background is softly blurred, showing what appears to be a modern interior with large windows.

12 Ondertekening bestuur

Hoofdstuk 1 tot en met hoofdstuk 11 betreft het bestuursverslag. In de in hoofdstuk 13 opgenomen jaarrekening staan de financiële gegevens over het boekjaar 2022 vermeld. In de bijlage staan de overige gegevens.

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf,

Woerden, 20 juni 2023

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van de Kuilen
Werknemersvoorzitter

Tim van der Rijken
Bestuurslid

Michel Pet
Bestuurslid

Gerard Sirks
Bestuurslid

José Meijer
Bestuurslid

A photograph of a hair salon scene. A hairdresser with long brown hair, wearing a green patterned top, is styling a client's hair. The client is seated, wearing a green salon cape, with her hair tied up. The hairdresser is holding a blue hairbrush. The background shows a modern salon interior with large windows, potted plants, and a black office chair. The text "13 Jaarrekening 2022" is overlaid in the center.

13 Jaarrekening 2022

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf de jaarrekening over boekjaar 2022 eindigend op 31 december 2022. In hoofdstuk 14 'Overige gegevens' volgen de verklaringen van de certificerend actuaris en onafhankelijk controlerend accountant van het pensioenfonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

13.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(bedragen x € 1.000)

		31-12-2022	31-12-2021
	Ref.		
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoed beleggingen		126.435	114.161
Aandelen		262.871	478.938
Vastrentende waarden		534.776	723.709
Overige beleggingen		3.354	11.638
		927.436	1.328.446
Vorderingen en overlopende activa	2	11.429	8.887
Overige activa	3	1.259	4.118
TOTAAL ACTIVA		940.124	1.341.451
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	4		
Beleggingsreserve		177.640	237.605
Beleidsreserve		-149.530	-248.630
		28.110	-11.025
Technische voorzieningen	5		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		908.723	1.350.039
Overige schulden en overlopende passiva	6	3.291	2.437
TOTAAL PASSIVA		940.124	1.341.451
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		103,1%	99,2%
Beleidsdekkingsgraad		102,2%	97,3%

13.2 Verantwoording van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2022	2021
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	7	41.155	40.323
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	8	-422.009	-30.607
Overige baten	9	-79	75
TOTAAL BATEN		-380.933	9.791
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	10	7.537	6.335
Pensioenuitvoeringskosten	11	5.127	4.852
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	12		
Pensioenopbouw		47.189	48.785
Korting van aanspraken en rechten		0	0
Rentetoevoeging		-6.753	-7.645
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-7.615	-6.546
Wijziging marktrente		-513.365	-90.513
Wijziging actuariële grondslagen		40.946	0
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		-8.260	552
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		6.542	13.292
		-441.316	-42.075
Saldo overdrachten van rechten	13	8.560	-666
Overige lasten	14	24	19
TOTAAL LASTEN		-420.068	-31.535
Saldo van baten en lasten		39.135	41.326
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Beleggingsreserve		-59.965	10.319
Beleidsreserve		99.100	31.007
Totaal saldo van baten en lasten		39.135	41.326

13.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	39.173	39.515
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	1.509	666
Overige ontvangsten	-79	75
	40.603	40.256
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-7.506	-6.334
Betaald in verband met overdracht van rechten	-10.069	0
Betaalde pensioenuivoeringskosten	-5.138	-5.491
Overige uitgaven	-25	266
	-22.738	-11.559
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	17.865	28.697
KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	213.222	162.257
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	10.525	7.692
	223.747	169.949
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-244.122	-197.709
Betaalde kosten vermogensbeheer	-615	-753
Koers- en omrekenverschillen op liquide middelen	266	-102
	-244.471	-198.564
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-20.724	-28.615
Netto kasstroom	-2.859	82
Liquide middelen per 1 januari	4.118	4.036
Liquide middelen per 31 december	1.259	4.118
Mutatie liquide middelen	-2.859	82

13.4 Algemene toelichting

Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41178953, statutair gevestigd te Woerden (hierna het 'pensioenfonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is statutair gevestigd in Woerden.
Adresgegevens: Pommolenlaan 10C, 3447 GK Woerden

Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. In de tabellen opgenomen berekeningen zijn gebaseerd op niet-afgeronde bedragen; er kunnen zich derhalve afrondingsverschillen voordoen.

Het bestuur heeft op 20 juni 2023 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor de toelichting op de continuïteit wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Baten worden in de verantwoording van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden

verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingwijziging

De opstelling van de financiële opstelling in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de financiële opstelling. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In september 2022 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het pensioenfonds is per 30 september 2022 overgegaan op deze prognosetafel en dit heeft per 31 december 2022 een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 10.762 en heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van 1,4%-punt. Ook heeft een aanpassing van de correctiefactoren op de sterftekansen, ofwel de ervaringssterfte, plaatsgevonden. Deze aanpassing is ook doorgevoerd per 30 september 2022 en dit heeft per 31 december 2022 heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 27.942 en een negatief effect op de dekkingsgraad van 3,3%-punt.

Daarnaast heeft er een aanpassing in 2022 plaatsgevonden voor het vaststellen van de hoogte van de IBNR. Per 31 december 2022 wordt de IBNR bepaald als de som van de betreffende premieopslagen van de afgelopen twee boekjaren (huidig boekjaar en voorgaand boekjaar). In 2022 heeft het fonds tevens besloten om de premieopslag per 2023 te verhogen van 0,3% naar 0,6% van de pensioengrondslag. Deze verhoging van de premieopslag heeft nog geen impact op de reguliere berekening van de IBNR per 31 december 2022. Om rekening te houden met de verwachte hogere instroom van arbeidsongeschikten in 2023 en 2024 is de IBNR per 31 december 2022 met een bedrag verhoogd. Dit bedrag is bepaald op basis van de verhoging van de premieopslag per 1 januari 2023. De impact van de gewijzigde vaststelling van de IBNR heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 1.983 en een negatief effect op de dekkingsgraad van 0,2%-punt.

In 2023 wijzigt het opbouwpercentage van 0,80% naar 0,81%. Dit heeft per 31 december 2022 impact op de toekomstige opbouw voor arbeidsongeschikten en heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 259. Deze wijziging heeft geen effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022.

Dekkingsgraden

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de totale technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Bij de bepaling van de beleidsdekkingsgraad wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d. worden verantwoord in de staat van baten en lasten, onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en de presentatie valuta van het pensioenfonds. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voorvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen worden verantwoord in de staat van baten en lasten en zijn opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten.

	31-12-2022	31-12-2021
CHF	0,98	1,03
DKK	7,44	7,44
GBP	0,89	0,84
HKD	8,33	8,87
NOK	10,51	10,03
SEK	11,12	10,30
SGD	1,43	1,53
USD	1,07	1,14

SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of actuele waarde.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde. Beleggingen voor risico pensioenfondsen worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de reële waarde per balansdatum, gebaseerd op periodieke door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Obligatiefondsen

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in obligaties worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds.

Hypotheken

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is berekend door middel van de "discounted cashflow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de reële waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. De derivaten zijn onderdeel van de vastrentende waarden. Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Alle (on)gerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Securities lending

Beleggingen die in het kader van een securities lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Indien uit hoofde van een securities lending programma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit het securities lending programma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de betreffende transacties verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Het pensioenfonds voert geen directe securities lendingactiviteiten uit. Binnen de beleggingspools kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder overige activa worden onder meer liquide middelen opgenomen voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden betreft. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de overige beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is een bestemmingsreserve, die niet ter vrije beschikking staat, om alle risico's, zoals vastgelegd in de Regeling Pensioenwet onder vaststelling vereist eigen vermogen op te kunnen vangen. Deze bestemmingsreserve wordt wel meegenomen in de bepaling van de dekkingsgraad.

Beleidsreserve

De beleidsreserve bevat het resterende gedeelte van het eigen vermogen van het pensioenfonds. Deze reserve wordt gemuteerd door het resultaat nadat de beleidsreserve op het juiste niveau wordt gebracht.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds wordt gewaardeerd tegen reële waarde conform de grondslagen van het fonds. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is uitgegaan van de op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per einde boekjaar:

- *Gehanteerde rekenrente*

De gehanteerde rekenrente is de rentetermijnstructuur zoals door DNB gepubliceerd per 31 december 2022. Deze komt voor het pensioenfonds overeen met een gemiddelde rekenrente van 2,23%.

- *Overlevingstafels*
Voor mannen en vrouwen is gebruik gemaakt van de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022. Om rekening te houden met het gegeven dat de fondspopulatie af kan wijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd, is een leeftijdsafhankelijke en geslachtsafhankelijke correctiefactor op de sterftেকansen toegepast. De correctiefactor voor een partner is gelijk aan de factor voor een deelnemer.
- *Partnerfrequentie*
Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor nog niet ingegane nabestaandenpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd die gebaseerd is op de landelijke partnerfrequentie volgens de data van het CBS uit 2020, met uitzondering van de leeftijden 61 tot en met 68. Voor deze leeftijden wordt 100% gehanteerd. Na de pensionering wordt het bepaald partnersysteem toegepast.
- *Leeftijdsverschil man – vrouw*
Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- *Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen*
De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 3% van de lasten van het nog niet ingegaan partnerpensioen tot 65 jaar; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftেকansen.
- *Voorziening voor toekomstige excassokosten*
Kostenopslag ter grootte van 3% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.
- *Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten*
Voor (gewezen) deelnemers wordt 95% van de contante waarde van de toekomstige opbouw gereserveerd.
- *IBNR (Incurred but not reported)*
De TV ter dekking van het risico van toekomstige premievrijstelling wordt vastgesteld als de som van de opslag in de premie van het huidige jaar en de opslag in de premie van het voorgaande jaar. De opslag was in 2021 en in 2022 gelijk aan 0,3% van de pensioengrondslag. Per 2023 is de opslag 0,6% van de pensioengrondslag.
- *Onvindbaren*
Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden en vervolgens in 10 jaar lineair afgeschreven tot nihil.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend. Ook statutaire bestuurders of andere sleutelfunctionarissen in het bestuur van het fonds en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De premiebatens in het boekjaar zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgevers. Voor een beperkt aantal werkgevers, zijn de premiebatens gebaseerd op voorlopige loonsomopgaven.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verwerking van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de 1-jaarsrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorzieningen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 3% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering ten opzichte van de forward-rente zoals die op 1 januari is berekend voor 31 december van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfondsen

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

GRONDSLAGEN KASSTROOM

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

13.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	114.161	478.938	723.709	11.638	1.328.446
Aankopen	13.583	12.058	226.110	0	251.751
Verkopen	-256	-147.503	-65.400	-63	-213.222
Herwaardering	-1.053	-80.622	-349.643	63	-431.255
Overige mutaties	0	0	0	-8.284	-8.284
Stand per 31 december 2022	126.435	262.871	534.776	3.354	927.436

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	105.176	498.226	722.939	3.985	1.330.326
Aankopen	16.120	13.488	160.341	0	189.949
Verkopen	-14.665	-113.089	-34.500	0	-162.254
Herwaardering	7.530	80.313	-125.071	-2.972	-40.200
Overige mutaties	0	0	0	10.625	10.625
Stand per 31 december 2021	114.161	478.938	723.709	11.638	1.328.446

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2022 geen onderpand ontvangen of verstrekt als gevolg van waardeontwikkeling van de derivaten.

Securities lending

Het fonds stelt geen (deel van de) aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van effecten.

Premiebijdragende ondernemingen

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden en banktegoeden.
- Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van het pensioenfonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.
- De netto contante waarde (NCW) berekeningen wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden. Hieronder vallen de (equity linked) swaptions, inflations swaps, options OTC en de deelnemingen.

Gehanteerde waarderingssystematiek op basis van Richtlijn 290.916

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	0	0	0	126.435	126.435
Aandelen	262.871	0	0	0	262.871
Vastrentende waarden	425.146	0	0	109.630	534.776
Overige beleggingen	1.538	0	0	1.816	3.354
Stand per 31 december 2022	689.555	0	0	237.881	927.436

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	0	0	0	114.161	114.161
Aandelen	478.938	0	0	0	478.938
Vastrentende waarden	593.592	0	0	130.117	723.709
Overige beleggingen	9.159	0	0	2.479	11.638
Stand per 31 december 2021	1.081.689	0	0	246.757	1.328.446

Schatting van reële waarde

Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingssystemen en -technieken betreft zowel direct als indirect vastgoed. Zoals bij de grondslagen staat vermeld is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. De eerste waardering is verkrijgingsprijs inclusief transactiekosten. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert, binnen de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

Aandelen

De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft leningen op schuldbekentenis en hypotheek. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen. Beleggingen in hypotheek zijn op basis van de Netto Contante Waarde methode gewaardeerd.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Indirect vastgoed	126.435	114.161
Totaal	126.435	114.161

Aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Aandelen beleggingsfondsen	262.871	478.938
Totaal	262.871	478.938

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Obligatiefondsen	287.639	404.731
Indirecte beleggingen (via fondsen)	247.137	318.978
Totaal	534.776	723.709

Het pensioenfonds participeert in een LDI fonds. Dit fonds wordt gebruikt om het renterisico deels af te dekken. Het LDI fonds bestaat uit obligaties en swaps. De obligaties bestaan uit staatsobligaties en SSA-obligaties. Swaps zijn derivaten. Deze derivaten regelen een uitruil van de lange rente tegen de korte rente. Middels deze uitruil beschermt het pensioenfonds zich tegen een daling van de rente. Het fonds bestaat uit een mix van deze producten om twee redenen. Zowel obligaties als swaps geven een bescherming tegen dalende rente en er zijn obligaties benodigd bij het gebruik van swaps als onderpand.

De waarde van de bezittingen in het LDI fonds wordt gerapporteerd als geheel. Er is de keuze gemaakt om in de jaarrekening het LDI fonds in zijn geheel te categoriseren als onderdeel van vastrentende waarden en niet uit te splitsen in vastrentende waarden en derivaten (in de risicoparagraaf van de jaarrekening is de derivatenpositie nader toegelicht).

Overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	1.538	9.159
Schulden inzake beleggingen	-8	0
Vorderingen inzake beleggingen	1.824	2.479
Totaal	3.354	11.638

De overige beleggingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar.

De liquide middelen betreffen de banktegoeden bij CACEIS ten behoeve van het pensioenfonds. CACEIS heeft een rating van A+ (bron: Fitch).

De post vorderingen inzake beleggingen omvat ultimo boekjaar:

- Te vorderen dividend 1.521 (2021: 2.363);
- Te vorderen dividendbelasting 303 (2021: 115);
- Overige vorderingen 0 (2021: 1).

2. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen werkgevers	4.712	2.111
Nog te factureren premie	6.697	6.738
Overige vorderingen	20	38
Totaal	11.429	8.887

De post "nog te factureren premie" heeft betrekking op de nog te factureren premie over november en december. De premie over deze maanden is respectievelijk in januari en februari 2023 aan de werkgevers gefactureerd.

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Specificatie Vorderingen op werkgevers

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Vorderingen op werkgevers	4.699	2.142
Voorziening dubieuze vorderingen op werkgevers	-279	-227
	4.420	1.915
Reclassificatie vorderingen op werkgevers	292	196
Totaal	4.712	2.111

De post vorderingen op werkgevers bestaat uit openstaande debiteuren ad 4.699 (2021: 2.142) en een voorziening dubieuze debiteuren ad -279 (2021: -227). De vorderingen op werkgevers is ultimo 2022 hoger ten opzichte van 2021, omdat de vervaldatum van de in december gefactureerde premie in januari 2023 ligt.

De post reclassificatie vorderingen op werkgevers betreft posten van debiteuren met een creditsaldo die onder kortlopende schulden worden gepresenteerd.

3. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Liquide middelen	1.259	4.118
Totaal	1.259	4.118

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op ING-bankrekeningen die onmiddellijk opeisbaar zijn. ING-bank heeft een Standard and Poor's rating van A+.

Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Kredietfaciliteiten zijn niet van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)	Beleggingsreserve	Beleidsreserve	Totaal
Stand per 1 januari 2021	227.286	-279.637	-52.351
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	10.319	31.007	41.326
Stand per 31 december 2021	237.605	-248.630	-11.025
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	-59.965	99.100	39.135
Stand per 31 december 2022	177.640	-149.530	28.110

Solvabiliteit

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Pensioenvermogen	936.833	103,1%	1.339.014	99,2%
Af: Technische voorzieningen	908.723	100,0%	1.350.039	100,0%
Eigen vermogen	28.110	3,1%	-11.025	-0,8%
Af: vereist eigen vermogen	177.640	19,5%	237.605	17,6%
Vrij vermogen	-149.530	-16,5%	-248.630	-18,4%
Minimaal vereist eigen vermogen	41.349	4,6%	60.340	4,5%
Actuele dekkingsgraad		103,1%		99,2%
Beleidsdekkingsgraad		102,2%		97,3%

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 'Risicobeheer en derivaten'.

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (totale activa -/- schulden) / technische voorzieningen * 100%, waarbij de technische voorzieningen gewaardeerd zijn op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is zowel sprake van een reservetekort als van een dekkingstekort.

Herstelplan

Uit de actualisatie van het herstelplan per 1 januari 2022 bleek dat het pensioenfonds zonder het verlagen van de pensioenen, binnen de maximale hersteltermijn van 10 jaar, kan herstellen. Het beleggingsrendement, het niet indexerende en de aanvullende marge bovenop de feitelijke premie zorgen voor dit herstel. Het herstelplan is op 19 mei 2022 goedgekeurd door DNB.

Per 1 januari 2023 is een geactualiseerd herstelplan opgesteld. Ook ditmaal bleek dat het pensioenfonds zonder het verlagen van de pensioenen, binnen de maximale hersteltermijn van 10 jaar kan herstellen. Echter was dit ook het zevende meetmoment dat de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dat betekent dat het pensioenfonds een onvoorwaardelijke korting moet doorvoeren zodat de dekkingsgraad op het niveau van het

MVEV komt. Vanwege de uitzonderlijke economische situatie heeft Minister Schouten opnieuw met een noodmaatregel de pensioenfondsen een vrijstellingsregeling geboden. Het pensioenfonds kan gebruik maken van deze vrijstellingsregeling mits:

- De dekkingsgraad minimaal 90% bedraagt;
- Een onderbouwing wordt gegeven voor het gebruik van de vrijstellingsregeling;
- Er informatie aan alle deelnemers wordt verstrekt over de vrijstellingsregeling.

Het pensioenfonds besloot in maart 2023 om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Het herstelplan is op 23 mei 2023 goedgekeurd door DNB.

Voorstel tot resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel van de verdeling van het positieve resultaat over boekjaar 2022 van 39.315 is als volgt. Er wordt 60.076 onttrokken uit de beleggingsreserve om deze gelijk te stellen aan het vereist eigen vermogen. Het restant van 99.211 wordt toegevoegd aan de beleidsreserve.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

Ontwikkeling dekkingsgraad	31-12-2022	31-12-2021
Dekkingsgraad per 1 januari 2022	99,2%	96,2%
Premie	-0,8%	-0,7%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagen/korting	0,0%	0,0%
Wijziging rentetermijnstructuur	60,8%	6,7%
Rendement	-30,9%	-1,6%
Wijziging Actuariële grondslagen	-2,9%	0,0%
Overig	-0,5%	-0,8%
Kruiseffecten	-21,8%	-0,6%
Dekkingsgraad per 31 december 2022	103,1%	99,2%

De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB alle uitgedrukt ten opzichte van de dekkingsgraad primo jaar. Dit zorgt ervoor dat de optelling van dekkingsgraad primo jaar plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de dekkingsgraad ultimo jaar. Het verschil tussen deze twee wordt verantwoord onder de noemer kruiseffecten; in het algemeen geldt dat deze post groter wordt naarmate de uitschieters in de afzonderlijke resultaatcomponenten groter worden.

5. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Basisregeling	883.738	1.319.497
AOP	29	37
Premievrijstelling/IBNR	24.956	30.505
Totaal	908.723	1.350.039

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Stand per 1 januari	1.350.039	1.392.114
Pensioenopbouw	47.189	48.785
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-6.753	-7.645
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-7.615	-6.546
Wijziging marktrente	-513.365	-90.513
Wijziging actuariële grondslagen	40.946	0
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-8.260	552
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.542	13.292
Stand per 31 december	908.723	1.350.039

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,486% (2021: -0,533%), op basis van de éénjaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2021 (2021: de éénjaarsrente van de DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2020).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en -uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de voorzieningen pensioenverplichtingen voor pensioenfondsen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Daarnaast heeft DNB er in 2020 voor gekozen om de nieuwe UFR-methode gefaseerd in te voeren. De tweede aanpassing heeft per 1 januari 2022 plaatsgevonden. Het totale effect van de wijziging van de rente heeft een verlagend effect op de voorziening pensioenverplichtingen en bedraagt -513.365. Hiervan wordt -517.913 veroorzaakt door de reguliere wijziging van de (markt)rente en 4.548 door de aanpassing van de UFR-methodiek.

Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien voor de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van de veronderstellingen voor sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

In september 2022 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2022 gepubliceerd. Het pensioenfonds is per 30 september 2022 overgegaan op deze prognosetafel en dit heeft per 31 december 2022 een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 10.762. Ook heeft een aanpassing van de correctiefactoren op de sterftekansen, ofwel de ervaringssterfte, plaatsgevonden. Deze aanpassing is ook doorgevoerd per 30 september 2022 en heeft per 31 december 2022 een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 27.942.

Daarnaast heeft er een aanpassing in 2022 plaatsgevonden voor het vaststellen van de hoogte van de IBNR. Per 31 december 2022 wordt de IBNR bepaald als de som van de betreffende premieopslagen van de afgelopen twee boekjaren (huidig boekjaar en voorgaand boekjaar). In 2022 heeft het fonds tevens besloten om de premieopslag per 2023 te verhogen van 0,3% naar 0,6% van de pensioengrondslag. Deze verhoging van de premieopslag heeft nog geen impact op de reguliere berekening van de IBNR per 31 december 2022. Om rekening te houden met de verwachte hogere instroom van arbeidsongeschikten in 2023 en 2024 is de IBNR per 31 december 2022 met een bedrag verhoogd. Dit bedrag is bepaald op basis van de verhoging van de premieopslag per 1 januari 2023. De impact van de gewijzigde vaststelling van de IBNR heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 1.983.

In 2023 wijzigt het opbouwpercentage van 0,80% naar 0,81%. Dit heeft per 31 december 2022 impact op de toekomstige opbouw voor arbeidsongeschikten en heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 259.

Wijziging uit hoofde overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Toevoeging aan de technische voorziening	1.489	549
Onttrekking aan de technische voorziening	-9.749	3
Totaal	-8.260	552

Overige mutaties

Resultaat op kanssystemen en overige mutaties technische grondslagen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Resultaat op kanssysteem:		
- Sterfte	-559	-50
- Arbeidsongeschiktheid	3.141	5.479
- Mutaties	404	-137
Overige technische mutaties	3.556	8.000
Totaal	6.542	13.292

Resultaat op sterfte

De technische voorzieningen, de jaarlijkse koopsom voor de inkoop van pensioenaanspraken en de risicopremies voor het partner- en wezenpensioen zijn gebaseerd op aannames betreffende de te verwachte sterfte. Het pensioenfonds hanteert daarvoor in 2020 nog de Prognosetafel AG 2022. De sterftekansen uit deze Prognosetafel worden gecorrigeerd en gebaseerd op de ervaringssterfte van het pensioenfonds. Daarbij worden voor zowel mannen als vrouwen leeftijdsafhankelijke correctiefactoren gehanteerd.

De waargenomen sterfte in de populatie van het pensioenfonds gedurende het boekjaar zal anders zijn dan de veronderstellingen die het pensioenfonds hanteert. Dit verschil leidt tot een actuair resultaat, dat bestaat uit een resultaat op langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer leven dan is verondersteld) en kortlevensrisico (het risico dat meer deelnemers overlijden dan verondersteld, waardoor het pensioenfonds meer partner- en wezenpensioen moet gaan uitkeren dan verwacht).

Resultaat op arbeidsongeschiktheid

Er wordt een voorziening voor zieke deelnemers aangehouden ter dekking van toekomstige schades in verband met de voorzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening wordt gevoed door de opslag in de premie ter dekking van dit arbeidsongeschiktheidsrisico. Elk boekjaar valt een deel van de voorziening vrij ter dekking van de ontstane schades.

Resultaat op mutaties en overige technische grondslagen

Door uitruil van de ene pensioensoort in een andere kan een actuariael resultaat ontstaan omdat de gebruikte uitruilfactoren sekseneutraal zijn vastgesteld. Voorts zijn ook administratieve mutaties in dit resultaat verwerkt.

Het resultaat op overige mutaties technische grondslagen in 2022 bestaat uit drie onderdelen:

1. Wijziging AOW leeftijd (362). In 2022 is vanaf een bepaald geboortjaar de AOW-leeftijd verhoogd. Dit heeft impact op de hoogte van de premievrije opbouw van arbeidsongeschikten (361) en impact op de resterende duur van de lopende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen (1).
2. Herstelactie NOP (605). In 2022 heeft een actie plaatsgevonden om deelnemers met niet opgehaalde pensioenen (NOP) te vinden. Het administreren van de gevonden deelnemers heeft geleid tot een stijging van de TV. Deze stijging is vervolgens weer vrijgevallen door nabetalingen van reguliere uitkeringen (onderdeel van het resultaat op uitkeringen: 466) en via(verhoogde) afkoopbedragen (onderdeel van het resultaat op afkopen:139).
3. Herstelactie SUAG (2.589). In 2022 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar deelnemers die in 2018, 2019 en 2020 arbeidsongeschikt zijn geworden. De verhoging van de TV als gevolg van met name de toegekende premievrije opbouw voor de betreffende deelnemers is 10.589. De 8.000 die per einde 2021 voor deze actie was gereserveerd is in 2022 geheel vrijgevallen.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
	Voorziening	Aantallen	Voorziening	Aantallen
Actieven deelnemers	337.895	18.772	515.601	19.488
Gewezen deelnemers	460.123	53.479	682.723	53.062
Pensioengerechtigden	79.063	3.979	90.776	3.874
Overigen	5.330	0	21.908	0
Netto pensioenverplichtingen	882.411	76.230	1.311.008	76.424
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	26.312		39.031	
Totaal	908.723	76.230	1.350.039	76.424

Pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 0,80% (2021: 0,80%) van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het loon volgens de Wet financiering sociale verzekeringen tot maximaal het maximumloon Wfsv. Het opbouwpercentage is de afgelopen jaren tijdelijk fiscaal begrensd geweest op 0,80%. In 2023 wijzigt het opbouwpercentage naar 0,81% en dit heeft per 31 december 2022 impact op de toekomstige opbouw voor arbeidsongeschikten.

Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is verplicht vanaf de leeftijd van 21 jaar of vanaf datum indiensttreding. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kan de pensioenregeling worden gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

In 2022 heeft het bestuur besloten geen toeslagen te verlenen. Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre het de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogt door het verlenen van een toeslag. Dit is alleen mogelijk voor zover de beschikbare financiële middelen van het pensioenfonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Daarnaast moet het bestuur rekening houden met de strikte eisen die het Financieel Toetsingskader (FTK), onderdeel van de Pensioenwet, aan de dekkinggraad van het pensioenfonds stelt. Het besluit van het bestuur vindt mede plaats op basis van een schriftelijk advies van de actuaar.

Toeslagen zijn altijd voorwaardelijk. Het bestuur hanteert met ingang van juli 2015 de volgende staffel als leidraad voor toeslagverlening:

- bij een beleidsdekkinggraad lager dan 110%: geen toeslag;
- bij een beleidsdekkinggraad gelijk aan of hoger dan 110% maar lager dan de ondergrens toeslagverlening: toeslag naar rato;
- bij een beleidsdekkinggraad gelijk aan of hoger dan de ondergrens toeslagverlening: toeslag gelijk aan 100% van de toeslagambitie.

Het toeslagenbeleid van het pensioenfonds voorziet niet in onvoorwaardelijke (inhaal)toeslag. Het bestuur streeft naar jaarlijkse verlening van een toeslag die maximaal gelijk is aan 100% van het consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid. Dit wordt bepaald aan de hand van de wijziging van de index over de maand oktober voorafgaande aan de verlening en de maand oktober van het daaraan voorafgaande jaar.

Per 1 oktober 2022 heeft het pensioenfonds de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen niet verhoogd. Over de afgelopen 12 jaar, sinds 2011 heeft het pensioenfonds de pensioenen niet kunnen aanpassen. Inclusief 2022 betekent dit dat het pensioenfonds de prijsinflatie van 9,9% in deze periode niet heeft kunnen compenseren. Ten opzichte van de geambieerde toeslagverlening bedraagt de cumulatieve achterstand over de periode vanaf 2006 tot en met 2022 (exclusief de kortingen in 2013 en 2014) ruim 33%.

6. Overige schulden en overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Correctie ambtshalve premie	2.037	1.573
Debiteuren met een negatief saldo	292	196
Te betalen belastingen	156	127
Te betalen kosten	806	541
Totaal	3.291	2.437

De 'Correctie ambtshalve premie' heeft betrekking op opgelegde ambtshalve premie waar geen opbouw tegenover staat. Het pensioenfonds legt vanaf 2021 werkgevers die geen gegevens hebben aangeleverd een ambtshalve nota op. De ambtshalve opgelegde premies over 2022 zijn verantwoord onder de premiebaten. Tegenover een gedeelte van de opgelegde ambtshalve premie staat geen opbouw. Het deel van de opgelegde ambtshalve premie in 2022 (464) waar geen opbouw tegenover staat is toegevoegd aan de voorziening op de balans.

Alle overige schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Specificatie Te betalen kosten

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2022	31-12-2021
Certificering en advieskosten	142	133
Overige pensioenuitvoeringskosten	124	53
Kosten vermogensbeheer	358	166
Crediteuren	179	188
Pensioenuitkeringen	3	1
Totaal	806	541

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De actuele dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(bedragen x € 1.000)	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkinggraad
Stand per 31 december 2021	1.339.014	1.350.039	99,2%
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	-402.181	-441.316	3,9%
Stand per 31 december 2022	936.833	908.723	103,1%

Het tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022	31-12-2021
Technische voorzieningen	908.723	1.350.039
Buffers:		
S1 Renterisico	57.153	36.305
S2 Risico zakelijke waarden	125.307	183.156
S3 Valutarisico	32.602	46.353
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	20.634	38.889
S6 Verzekeringstechnische risico	42.902	66.024
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheerrisico	0	0
Diversificatie-effect	-100.958	-133.122
Totaal S vereiste buffers	177.640	237.605
Vereist vermogen	1.086.363	1.587.644
Artikel 132-pensioenwet		
Aanwezig pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	936.833	1.339.014
Tekort	-149.530	-248.630

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Methodiek "Look through"

In de jaarrekening zijn de beleggingen gepresenteerd voor look through waarde. Dat betekent dat de derivatenpositie is verdisconteerd met de beleggingen waar deze betrekking op hebben. Onderstaand laat de balanswaarde ultimo boekjaar zien en de daaruit volgende look through waarde.

(bedragen x € 1.000)		31-12-2022		31-12-2021	
		Waarde voor look through	Waarde na look through	Waarde voor look through	Waarde na look through
Vastrentende waarden		534.776	512.374	723.709	706.236
Aandelen		262.871	252.036	478.938	456.226
Vastgoedbeleggingen		126.435	133.717	114.161	127.708
Derivaten		0	11.462	0	246.004
Overige beleggingen		1.538	16.031	9.159	-210.207
		925.620	925.620	1.325.967	1.325.967
Overige activa en passiva		1.816	1.816	2.479	2.479
Totaal		927.436	927.436	1.328.446	1.328.446

Het pensioenfonds belegt niet rechtstreeks in derivaten, maar er zijn wel derivaten opgenomen in het beleggingsfonds. De derivaten kunnen als volgt worden uitgesplitst:

(bedragen x € 1.000)				2022
	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen	1	0	0	0
Rente derivaten	1.257.641	165.985	160.017	5.968
Valuta derivaten	604.858	6.243	749	5.494
Totaal per 31 december	1.862.500	172.228	160.766	11.462

(bedragen x € 1.000)

				2021
	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen	2	0	0	0
Rente derivaten	1.057.820	352.576	108.882	243.694
Valuta derivaten	963.284	2.763	453	2.310
Totaal per 31 december	2.021.106	355.339	109.335	246.004

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2022	31-12-2021
	Duration	Duration
Vastrentende waarden (excl. derivaten)	5,5	9,7
Vastrentende waarden (incl. derivaten)	35,9	33,3
Totaal beleggingen	10,2	18,5
(Nominale) pensioenverplichtingen	30,6	32,2

Op balansdatum is de duration van de totale beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Resterende looptijd < 1 jaar	49.098	9,6%	60.932	8,6%
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	232.987	45,5%	261.431	37,0%
Resterende looptijd > 5 jaar en < 10 jaar	126.570	24,7%	212.269	30,1%
Resterende looptijd > 10 jaar en < 20 jaar	68.709	13,4%	124.116	17,6%
Resterende looptijd > 20 jaar	35.010	6,8%	47.488	6,7%
Totaal	512.374	100,0%	706.236	100,0%

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Resterende looptijd < 5 jaar	33.598	3,7%	34.589	2,6%
Resterende looptijd > 5 < 10 jaar	44.180	4,9%	50.654	3,8%
Resterende looptijd > 10 < 20 jaar	147.069	16,2%	196.210	14,5%
Resterende looptijd > 20 jaar	683.876	75,3%	1.068.586	79,2%
Totaal	908.723	100,0%	1.350.039	100,0%

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Winkels	10.525	7,9%	10.935	8,6%
Woningen	89.219	66,7%	79.664	62,4%
Participaties/vastgoedmaatschappij	7.282	5,4%	13.548	10,6%
Overige	26.691	20,0%	23.561	18,4%
Totaal	133.717	100,0%	127.708	100,0%

Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Europa EU	126.737	94,8%	114.745	89,8%
Europa non EU	126	0,1%	287	0,2%
Noord-Amerika	3.811	2,9%	7.549	5,9%
Azie exclusief Japan	1.481	1,1%	1.150	0,9%
Pacific	991	0,7%	3.277	2,6%
Centraal & Zuid Amerika	201	0,2%	153	0,1%
Overige	370	0,3%	547	0,4%
Totaal	133.717	100,0%	127.708	100,0%

Specificatie vastgoedbeleggingen naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Vastgoed emerging markets	2.494	1,9%	3.935	3,1%
Vastgoed developed markets	131.223	98,1%	123.773	96,9%
Totaal	133.717	100,0%	127.708	100,0%

Specificatie aandelen naar sector:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Financiële instellingen	43.302	17,2%	70.044	15,4%
Nijverheid en industrie	22.331	8,9%	38.783	8,5%
Handel	14.768	5,9%	24.601	5,4%
Niet Cyclische consumptiegoederen	18.680	7,4%	29.823	6,5%
Nutsbedrijven	7.965	3,2%	12.414	2,7%
Telecommunicatie	19.138	7,6%	41.805	9,2%
Cyclische consumptiegoederen	29.622	11,8%	60.634	13,3%
Gezondheidszorg	31.320	12,4%	51.246	11,2%
Energie	14.437	5,7%	16.683	3,7%
Technologie	50.127	19,9%	109.720	24,0%
Diversen	346	0,1%	473	0,1%
Totaal	252.036	100,0%	456.226	100,0%

Specificatie aandelen naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Europa EU	22.975	9,1%	40.064	8,8%
Europa non EU	15.910	6,3%	26.912	5,9%
Noord-Amerika	125.109	49,6%	249.588	54,7%
Azie exclusief Japan	54.557	21,6%	62.650	13,7%
Pacific	17.072	6,8%	58.519	12,8%
Centraal & Zuid Amerika	7.142	2,8%	6.508	1,4%
Overige	9.271	3,7%	11.985	2,6%
Totaal	252.036	100,0%	456.226	100,0%

Specificatie aandelen naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Aandelen emerging markets	71.939	28,5%	113.993	25,0%
Aandelen developed markets	180.097	71,5%	342.233	75,0%
Totaal	252.036	100,0%	456.226	100,0%

S3 Valutarisico

De verplichtingen van het fonds noteren in euro. Het fonds wil daarom dat een groot deel van de beleggingen ook in euro noteert. Bij het samenstellen van de normportefeuille wordt hier rekening mee gehouden. Het resterende valutarisico wat voortkomt uit ontwikkelde markten wordt afgedekt (dollar, pond, yen). Valuta uit opkomende markten worden niet afgedekt.

De valutapositie per 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	679.943	169.721	849.664
GBP	7.429	-7.436	-7
JPY	11.515	-11.560	-45
USD	126.978	-123.749	3.229
Overige	94.262	-21.482	72.780
Totaal	920.127	5.494	925.621

De valutapositie per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	880.780	324.349	1.205.129
GBP	11.930	-12.507	-577
JPY	22.543	-22.715	-172
USD	256.730	-246.125	10.605
Overige	151.673	-40.692	110.981
Totaal	1.323.656	2.310	1.325.966

De vreemde valutapositie is als volgt te specificeren:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
EUR	849.664	91,8%	1.205.128	90,9%
HKD	18.548	2,0%	28.748	2,2%
USD	3.229	0,3%	10.605	0,8%
TWD	11.547	1,2%	21.014	1,6%
CNY	5.668	0,6%	9.381	0,7%
BRL	4.373	0,5%	5.409	0,4%
ZAR	3.080	0,3%	4.516	0,3%
SAR	3.324	0,4%	4.200	0,3%
THB	2.415	0,3%	3.107	0,2%
MYR	1.525	0,2%	2.360	0,2%
RUB	18	0,0%	2.713	0,2%
MXN	2.008	0,2%	2.830	0,2%
IDR	1.597	0,2%	1.858	0,1%
CHF	79	0,0%	23	0,0%
PHP	621	0,1%	1.086	0,1%
QAR	817	0,1%	1.013	0,1%
Overig	17.105	1,8%	21.975	1,7%
Totaal	925.620	100,0%	1.325.967	100,0%

S4 Grondstoffenrisico

In het verslagjaar is niet belegd in grondstoffen.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Staatsobligaties	245.690	48,0%	338.382	47,9%
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	157.054	30,7%	237.737	33,7%
Hypotheke	109.631	21,4%	130.117	18,4%
Totaal	512.375	100,0%	706.236	100,0%

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Europa EU	450.775	88,0%	624.226	88,4%
Europa non EU	19.629	3,8%	27.957	4,0%
Noord-Amerika	30.532	6,0%	35.282	5,0%
Azie exclusief Japan	2.174	0,4%	3.429	0,5%
Pacific	6.847	1,3%	12.229	1,7%
Centraal & Zuid Amerika	997	0,2%	1.500	0,2%
Overige	1.421	0,3%	1.613	0,2%
Totaal	512.375	100,0%	706.236	100,0%

Specificatie vastrentende waarden naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Vastrentend emerging markets	5.690	1,1%	10.282	1,5%
Vastrentend developed markets	506.685	98,9%	695.954	98,5%
Totaal	512.375	100,0%	706.236	100,0%

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
AAA	125.675	24,5%	201.084	28,5%
AA	79.471	15,5%	123.230	17,4%
A	57.602	11,2%	75.213	10,6%
BBB	58.564	11,4%	96.657	13,7%
Lagere rating	149	0,0%	34	0,0%
Geen rating	190.914	37,3%	210.018	29,7%
Totaal	512.375	100,0%	706.236	100,0%

Voor de bepaling van de credit rating wordt (afhankelijk van de beschikbaarheid) gebruikt gemaakt van S&P, Moody's en Fitch.

S6 Verzekeringstechnisch risico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel AG2020 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering ultimo boekjaar van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijdensrisico niet te herverzekeren.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting 6. Technische voorziening voor risico pensioenfonds.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in zijn beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij. Het fonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen waarin dit risico al is afgedekt. Het fonds is van mening dat voor het fonds geen sprake is van concentratierisico's, daarom wordt het concentratierisico op nihil gesteld.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2022		31-12-2021	
Staatsobligaties Duitsland	32.190	3,4%	59.465	4,4%
Staatsobligaties Nederland	69.212	7,4%	78.870	5,9%
Staatsobligaties Frankrijk	47.713	5,1%	81.168	6,1%
Particulier Hypothekenfonds	109.631	11,7%	0	0,0%
Achmea Dutch Residential Fund	71.822	7,6%	62.453	4,7%
Achmea Dutch Health Care Property Fund	26.691	2,8%	0	0,0%

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht in verschillende beleggingsfondsen. Pensioenfonds Kappers heeft een fiduciair contract en SLA met Columbia Threadneedle Investment voor de gehele portefeuille. Columbia Threadneedle Investment monitort de fondsen en rapporteert aan het pensioenfonds over de resultaten en risico's in de portefeuille. Columbia Threadneedle Investment ondersteunt Pensioenfonds Kappers bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Met TKP is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van het vermogensbeheer en pensioenbeheer door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

S10 Actief beheer risico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de markt als geheel. Vanwege het door het fonds gekozen passief beheer, is een buffer voor dit risico niet nodig.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds, haar bestuurders, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders, voor zover zij bestuurder zijn in het pensioenfonds.

Transacties met bestuurders

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen geen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Het fonds kent geen overige transacties met verbonden partijen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ontvangen zekerheden en garanties

Het fonds heeft geen ontvangen zekerheden en garanties voor zover niet reeds in de jaarrekening is toegelicht.

Kortlopende contractuele verplichtingen

Het fonds kent geen kortlopende contractuele verplichtingen.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Columbia Threadneedle Investment voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 3 maanden. De vermogensbeheerkosten bedragen ca. 717 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met CACEIS. Het contract met CACEIS is met ingang van 1 januari 2014 van kracht voor onbepaalde tijd. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. De vergoeding bestaat zowel uit vaste componenten voor de beleggingsadministratie en variabele componenten (tariefafspraken) voor handelingen en custody. De vaste custodykosten bedragen ca. 90 per jaar.

Met WTW is voor de actuariële certificering een driejarige overeenkomst gesloten voor de boekjaren 2020, 2021 en 2022. De kosten voor de actuariële certificering bedragen ca. 21 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een bestuursondersteuningsovereenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met Actor met een opzegtermijn van een jaar. De vergoeding voor bestuursondersteuning bedraagt ca. 599 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met TKP. Per 1 januari 2021 is een contract met TKP Pensioen gesloten voor een periode van vijf jaar en een opzegtermijn van 12 maanden. De administratiekostenvergoeding inclusief bestuursondersteuning bedragen ca. 3.315 per jaar.

Voor 2023 zal de vergoeding voortvloeiend uit de langlopende verplichtingen toenemen als gevolg van de inflatie. In het bestuursverslag geeft het bestuur een toelichting op de kosten.

Voorwaardelijke rechten en verplichtingen

Per jaareinde loopt er één juridische procedure tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds één juridische procedure aangespannen tegenover derden. Op 5 april 2023 heeft de rechtbank vonnis gewezen in beide zaken, die gevoegd waren tot een uitspraak. Pensioenfonds Kappers is veroordeeld tot het betalen van een factuur voor transitiewerkzaamheden, wettelijke rente en proceskosten voor een totaal bedrag van 164. Het fonds heeft tevens conform vonnis gepubliceerd dat de geleverde diensten en het serviceniveau van Appel Pensioenuitvoering en Stichting AGH (in liquidatie) goed zijn. Het bestuur besloot niet in hoger beroep te gaan.

Verstreckte zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen verstrekte zekerheden en garanties voor zover niet reeds in de jaarrekening is toegelicht.

Transitiekosten

Het bestuur heeft gekozen voor het onderbrengen van de administratie bij TKP per 1 januari 2021. Met TKP en (toenmalig) AGH zijn hier afspraken over gemaakt, die contractueel zijn vastgelegd. De totale kosten zijn begroot voor 1.800 en hiervan is tot en met 2022 1.338 gerealiseerd. Dit is inclusief de eerste twee termijnen van de implementatiekosten bij TKP. De implementatie kosten bij TKP worden in rekening gebracht in vijf gelijke delen over de periode 2021-2025.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum (na bestemming van het saldo van baten en lasten)

Herstelplan 2023

De financiële positie van het pensioenfonds wordt bepaald aan de hand van de beleidsdekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad moet tenminste het niveau hebben van de vereiste dekkingsgraad. Als de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds onder de vereiste dekkingsgraad ligt, is er sprake van een tekortsituatie en maakt het pensioenfonds een herstelplan. Op basis van het nFTK is per 1 januari 2023 sprake van een tekortsituatie. Het pensioenfonds heeft per 1 januari 2023 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. Op 23 mei 2023 heeft DNB instemming gegeven bij het herstelplan 2023.

Actuele financiële positie

Per 31 mei 2023 is de actuele dekkingsgraad 105,0%. De beleidsdekkingsgraad is per diezelfde datum 104,0%.

Gewijzigde UFR per 1 januari 2023

DNB heeft eind 2022 aangegeven dat de nieuwe UFR-methode zoals geadviseerd door de Commissie Parameters 2022, per 1 januari 2023 wordt ingevoerd. Het advies van de Commissie is om de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur dichter aan te laten sluiten bij de markrentre. Onder andere het startpunt voor het extrapoleren verschuift van 30 naar 50 jaar. Deze wijziging wordt in boekjaar 2023 verantwoord. Met de invoering van deze nieuwe UFR-methode komt de vorige UFR-methode, die vanaf 1 januari 2021 in vier gelijke stappen werd ingevoerd, te vervallen.

Voor het pensioenfonds is de impact van de invoering van de nieuwe UFR-methode een verlaging van de dekkingsgraad per 31 december 2022. Het toepassen van de nieuwe UFR-methode heeft per 1 januari 2023 een effect van ongeveer -1,6%-punt op de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

Uitspraak rechtbank inzake transitiewerkzaamheden

Op 5 april 2023 heeft de rechtbank vonnis gewezen in beide zaken, die gevoegd waren tot een uitspraak. Pensioenfonds Kappers is veroordeeld tot het betalen van een factuur voor transitiewerkzaamheden, wettelijke rente en proceskosten van 164. Deze kosten zijn verantwoord in het boekjaar 2023. Het fonds heeft tevens conform vonnis gepubliceerd dat de geleverde diensten en het serviceniveau van Appel Pensioenuitvoering en Stichting AGH (in liquidatie) goed zijn. Het bestuur besloot niet in hoger beroep te gaan.

Onderzoek naar de revalidatiekansen

Het bestuur liet in 2023 een onderzoek uitvoeren naar de waardering van de verplichtingen en de prijsstelling van de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Doel van het onderzoek is om te komen tot een praktisch eenvoudig toepasbare waarderingmethode ten aanzien van de waardering van de voorziening PVI en te komen tot een zo juist mogelijke premie voor de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Op basis van de resultaten van het onderzoek besloot het bestuur om de voorziening voor arbeidsongeschiktheid ultimo 2022 niet aan te passen, omdat de totale voorgestelde wijziging van de voorziening 2,1 mln bedraagt en dit binnen de planningsmaterialiteit van het jaarwerk valt.

13.6 Toelichting op verantwoording van baten en lasten

7. Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Premiebijdragen huidig jaar	41.220	40.323
Premiebijdragen voorgaande jaren	-65	0
Totaal	41.155	40.323

De totale feitelijke bijdrage van werkgevers bedraagt 12,5% (2021: 12,2%) van de premiegrondslag.

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 en 130a van de Pensioenwet zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Zuiver kostendekkende premie	59.663	61.504
Gedempte kostendekkende premie (volgens ABTN)	41.217	40.714
Feitelijke premie	41.220	40.323

Zuiver kostendekkende premie

De zuiver kostendekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het vorige jaar en de op dat moment geldende uitgangspunten voor de bepaling van de technische voorzieningen. De zuivere kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit van 0,3% van de pensioengrondslagsom;
- Opslag voor uitvoeringskosten;
- Opslag voor solvabiliteit ter grootte van het vereist eigen vermogen.

De samenstelling van de zuiver kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd	45.152	47.389
Opslag in stand houden vereist vermogen	8.179	7.950
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	1.325	1.392
Totaal	59.663	61.504

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag in verband met toekomstbestendige toeslagverlening;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit van 0,3% van de pensioengrondslagsom;
- Opslag voor uitvoeringskosten.

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd	16.880	16.699
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	15.798	15.972
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.055	2.799
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	477	471
Totaal	41.217	40.714

De feitelijke premie bedraagt 41.220. De gedempte premie is lager dan de feitelijke premie. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de wettelijke eisen.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Actuarieel benodigd	16.880	16.699
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	15.798	15.972
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.055	2.799
Opslag voor uitvoeringskosten	5.007	4.773
In premie bedragen voor toekomstige kosten	477	471
Subtotaal = gedempte kostendeekkende premie	41.217	40.714
Marge in premie	3	-391
Totaal	41.220	40.323

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Totaal
2022			
Vastgoed beleggingen	3.072	-1.053	2.019
Aandelen	4.315	-80.622	-76.307
Vastrentende waarden	2.489	-349.642	-347.153
Overige beleggingen	-5	329	324
Totaal	9.871	-430.988	-421.117
Kosten vermogensbeheer			-892
			-422.009

(bedragen x € 1.000)

	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Totaal
2021			
Vastgoed beleggingen	2.614	7.530	10.144
Aandelen	3.131	80.314	83.445
Vastrentende waarden	2.452	-125.072	-122.620
Overige beleggingen	-612	-99	-711
Totaal	7.585	-37.327	-29.742
Kosten vermogensbeheer			-865
			-30.607

De aan de (in)directe beleggingsresultaten gerelateerde externe transactiekosten, provisies en valutaverschillen zijn op de (in)directe beleggingsresultaten in mindering gebracht. Het pensioenfonds belegt volledig in fondsen. Er is een inschatting gemaakt van de transactiekosten van 975 (2021: 240) (zie 5.7 Kosten uitvoering vermogensbeheer).

De in bovenstaande tabel gepresenteerde kosten van vermogensbeheer betreffen met name advieskosten, kosten van de custodian en een deel van de pensioenuitvoeringskosten dat is toegerekend aan vermogensbeheer. Zowel in 2022 als in 2021 bedragen de uit performance gerelateerde vergoedingen 0.

De totale kosten vermogensbeheer exclusief transactiekosten en inclusief aan vermogensbeheer toegerekende kosten van pensioenuitvoeringskosten bedragen over 2022 2,83 miljoen (0,25% van het gemiddeld belegd vermogen) en over 2021 2,98 miljoen (0,22% van het gemiddeld belegd vermogen).

9. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Overige baten	6	4
Vrijval mutatie voorziening debiteuren	-85	56
Ontvangen interest incassodossiers	0	15
Totaal	-79	75

10. Pensioenuitkeringen

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Ouderdomspensioen	5.024	4.479
Partnerpensioen	1.311	1.009
Wezenpensioen	33	31
Reguliere uitkeringen	6.368	5.519
Afkopen	1.095	786
Overige uitkeringen	74	30
Totaal	7.537	6.335

11. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Administratiekostenvergoeding	3.309	3.268
Bestuurskosten	271	326
Controle en advieskosten actuaris	174	197
Kosten adviseurs	242	240
Accountantskosten	77	75
Contributies en bijdragen	130	128
Incassokosten	0	7
Overige kosten	168	163
Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten	-83	-111
Subtotaal	4.288	4.293
Projecten	839	559
Totaal	5.127	4.852

Toelichting pensioenuitvoeringskosten

De post "Administratiekostenvergoeding" omvat naast de reguliere vergoeding ook extra kosten voor projecten. Dit betreffen onder andere projecten ten aanzien van vaststellen van flex- en afkoopfactoren, pensioennieuws en de campagne e-mailadressen verzamelen. In de post "Administratiekostenvergoeding" zijn ook de kosten van Bestuursbureau meegenomen ad 493.

Onder "Bestuurskosten" is naast de bezoldiging van het Bestuur ook de bezoldiging van de Raad van toezicht en het Verantwoordingsorgaan opgenomen.

De post "Controle en advies Actuaris" omvat de kosten certificering ad 21 en kosten van advies ad 153.

De hoogte van de post "Kosten adviseurs" is vergelijkbaar ten opzichte van 2021. De adviseurskosten die hieronder vallen zijn onder andere de kosten voor IRM, de Compliance Officer, Interne Audit Sleutelfunctie houder, Risicobeheer Sleutelfunctiehouder en juridische adviezen.

Onder "Overige kosten" zijn de communicatiekosten en bankkosten betalingsverkeer meegenomen.

In de kosten voor de uitvoering van het pensioenbeheer zitten ook kosten die toegerekend kunnen worden aan het vermogensbeheer. Hiertoe horen bijvoorbeeld een gedeelte van de beloning van de bestuurders, de ALM-studie en een gedeelte van de controlekosten van de accountant en actuaris. In 2022 was dit een bedrag van 83 (2021: 111).

Personeelsleden

Het pensioenfonds heeft geen werknemers in dienst. De bestuursondersteuning is uitbesteed aan Actor, de pensioenuitvoering en financiële administratie is vanaf 1 januari 2021 uitbesteed aan TKP Pensioen (TKP).

Honoraria onafhankelijke accountant

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2022			
Controle van de jaarrekening	70	0	70
Controle van de jaarrekening voorgaand jaar	7	0	7
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	77	0	77

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2021			
Controle van de jaarrekening	72	0	72
Controle van de jaarrekening voorgaand jaar	3	0	3
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	75	0	75

De werkzaamheden zijn dit boekjaar uitgevoerd door Mazars Accountants N.V.

In de opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de externe accountant.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- Het pensioenfonds in het boekjaar 2022 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- Het pensioenfonds in het boekjaar 2022 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- In het boekjaar 2022 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Pensioenopbouw	47.189	48.785
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-6.753	-7.645
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-7.615	-6.546
Wijziging marktrente	-513.365	-90.513
Wijziging actuariële grondslagen	40.946	0
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-8.260	552
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.542	13.292
Totaal	-441.316	-42.075

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Ontvangen waardeoverdrachten	-34	-663
Ontvangen waardeoverdrachten klein pensioen	-1.475	0
Uitgaande waardeoverdrachten	3.126	-3
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	6.943	0
Totaal	8.560	-666

Vanaf augustus 2022 staat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds boven de 100% waardoor het proces waardeoverdrachten weer is opgestart. Er hebben voornamelijk uitgaande waardeoverdrachten plaatsgevonden.

Pensioenfondsen mogen kleine pensioenen overdragen aan een ander pensioenfonds ook al zijn de fondsen in onderdekking (richtlijn Pensioenfederatie). In 2022 hebben diverse pensioenuitvoerders hiervan gebruik gemaakt. In totaal zijn er in 1.098 kleine pensioenen ontvangen met een totale overdrachtssom van -1.475.

De overdrachtssom van de overgedragen kleine pensioenen bedraagt 6.943 waarbij er 2.318 kleine pensioenen zijn overgedragen.

14. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021
Betaalde interest	18	17
Overige	6	2
Totaal	24	19

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 20 juni 2023.

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van Kuilen
Werknemersvoorzitter

Tim van der Rijken
Bestuurslid

Michel Pet
Bestuurslid

Gerard Sirks
Bestuurslid

José Meijer
Bestuurslid

Overige gegevens 2022

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten over het boekjaar is opgenomen onder de toelichting op de balans.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.684.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 141.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2023.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 20 juni 2023

drs. Hamadi Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf

Verklaring over de jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna ook: "het pensioenfonds") statutair gevestigd te Woerden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf op 31 december 2022 en van de staat van baten en lasten over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn van materiële omvang indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 4,6 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 141.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. In hoofdstuk 8 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. Daarnaast bestaan de opbrengsten uit beleggingsopbrengsten die eveneens op objectieve wijze zijn te bepalen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en Raad van Toezicht.

Niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en de Raad van Toezicht om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht. Hierbij hebben wij kennis genomen van het herstelplan en de instemming van De Nederlandse Bank op dit herstelplan. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen	
De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:
In de algemene toelichting bij de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer en de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen.	• beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de uitvoeringsorganisatie belast met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportages;
De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.	• vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat waarde per participatie volgens de jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.
Waardering van de technische voorzieningen	
De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.
In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. De berekening van de technische voorzieningen is bepaald op basis van actuariële veronderstellingen en overige veronderstellingen.	Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 20 juni 2023

Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

De bijlagen

Nevenfuncties bestuursleden

De leden van het bestuur hebben in 2022 de volgende nevenfuncties uitgevoerd:

Naam	Nevenfuncties
Gerard van de Kuilen	SPO, docent Stichting Perseus, penningmeester Cavani Analyse & Advies, eigenaar N.V. Schade, lid RvC en voorzitter audit- en risicocommissie OPF Blue Sky Group, lid visitatiecommissie (tot oktober 2022) Beroepspensioenfonds voor Verloskundigen, lid visitatiecommissie Pensioenfonds Total Nederland, lid visitatiecommissie (tot mei 2022) Protestante Kerk Zeist, lid beleggingsadviescommissie GroenLinks, lid toezichtsraad (vanaf 12 februari 2022) BPF Waterbouw, lid van de raad van toezicht (vanaf april 2022) Pensioenfonds Huisartsen, bestuurslid en voorzitter beleggingscommissie (vanaf juni 2022)
Gerard Sirks	Bpf Betonproductenindustrie, lid RvT Pensioenfonds Nederlandse Groothandel (SPNG), adviseur BAC Pensioenfonds Wonen, bestuurslid en voorzitter beleggingscommissie (t/m 30 juni 2022)
Rita van Ewijk	Stichting Pensioenfonds Yara, bestuurslid (tot 31 december 2022) Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties, lid RvT PWRI, werkgeversvoorzitter
Tim van der Rijken	Bpf voor de Banden- en Wielenbranche, niet-uitvoerend bestuurder (tot februari 2022), Stichting Westelijke Tuinsteden, lid RvT Pensioenfederatie, lid bestuur namens bedrijfstakpensioenfondsen OnderhoudNL, lid raad van toezicht (vanaf juni 2022)
Michel Pet	Bpf voor de meubelindustrie en meubileringsbedrijven, niet uitvoerend bestuurslid Bpf voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimvlees (VLEP), bestuurslid, lid risicomanagementcommissie en lid financiële commissie Pensioenfonds voor het slagersbedrijf, bestuurslid en lid risicocommissie (vanaf maart 2022) Stichting RVU Pluimvee, algemeen bestuurslid
José Meijer	APG, lid RvC PvdA Weert, voorzitter Stuurgroep IMVO convenant pensioenfondsen, lid FNV Club van 25, adviseur FNV inzake nieuw pensioencontract PFZW

De leden van de raad van toezicht hebben in 2022 de volgende nevenfuncties uitgevoerd:

Naam	Nevenfuncties
Hennie de Graaf	PAL Advocatuur, pensioen- en arbeidsrechtadvocaat Sodexo Altys B.V., Lid van de pensioencommissie (tot augustus 2022) Pensioenfonds Notariaat, Lid van de raad van toezicht
Ruben Beil	Ministerie SZW, projectleider implementatie pensioenakkoord (tot mei 2022) Pensioenfonds Metaal en Techniek, bestuurssecretaris (vanaf mei 2022)
Hans Peters	Pensioenfonds Nederlandse Bisdommen, Bestuurder Pensioenfonds Avery Dennison, Lid Visitatiecommissie Pensioenfonds Dierenartsen, Lid Visitatiecommissie Hogeschool Utrecht, Docentbegeleider en Docent Institute for Finance and Accounting, Docentbegeleider afstudeeronderzoeken, Docent Financieel Economische vakken Pensioenfonds BAT, Lid Beleggingsadvies-commissie

De leden van het verantwoordingsorgaan hebben in 2022 de volgende nevenfuncties uitgevoerd:

Naam	Nevenfuncties
John Kerstens	Lid bestuur 'Mijn carrière' (fonds duurzame inzetbaarheid schilders) Lid Raad van Commissarissen Bouw- en Infrapark Lid Raad van Toezicht Blik op Werk Voorzitter van de Koepel Gepensioneerden Voorzitter van de commissie ouderenregelingen in de ambulancezorg Voorzitter bestuur NOA, een brancheorganisatie voor het afbouwbedrijf Voorzitter BMNL Nationale Milieudatabase (vanaf februari 2022)
Ben van Raaij	Lid verantwoordingsorgaan Molenaarspensioenfonds Voorzitter/afgevaardigde Nationale vergadering, Zonnebloem Regio IJsselstreek Coördinator en invuller, CNV Belastingsservice Chauffeur Rolstoelbus Fiscale Boekhouding en beleggen voor een lijfrente beleggings-BV Boekhouding van een Christelijke boekwinkel (stichting) Interim management bij ABZ Diervoeding (tot juli 2022)
Hajo Laman	CFO Provalliance B.V.

Begrippenlijst

Three Lines Model

Pensioenfondsen dienen te beschikken over een doeltreffend governancestelsel waarin drie sleutelfuncties, de risicobeheersingsfunctie, de interne auditfunctie en de actuariële functie, zijn opgenomen. In algemenere literatuur wordt deze organisatiestructuur geschaard onder het “three lines model”. In een three lines model is de business verantwoordelijk voor haar eigen processen en de beheersing van de risico's hierin (eerste lijn). De risicobeheersingsfunctie vult de tweede lijn in. Tot slot controleert de interne auditfunctie als derde lijn (de samenwerking tussen) de eerste en de tweede lijn.

ABTN (Actuariële en bedrijfstechnische nota)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

ALM (Asset Liability Management)

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad is gelijk aan de actuele waarde van de activa minus de kortlopende schulden gedeeld door de actuele waarde van het totaal aan pensioenverplichtingen.

De reële dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de aanwezige beleggingen en de toekomstige verplichtingen inclusief toeslagverlening. Een percentage onder de 100 geeft aan dat naar de verwachting per 31 december van enig jaar niet een volledige toeslag kan worden verleend.

Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij hoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De ‘nieuwe’ dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf actuele dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken schommelt de dekkingsgraad minder en is dus meer stabiel. De nieuwe dekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad genoemd. Deze beleidsdekkingsgraad is onder andere bepalend voor het nemen van maatregelen, zoals bijvoorbeeld het verlagen van de pensioenen als de dekkingsgraad te laag is. De beleidsdekkingsgraad op 31 december is bepalend voor eventueel te nemen maatregelen in het volgende verslagjaar.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

FTK (Financieel Toetsingskader)

Wettelijk stelsel van De Nederlandsche Bank inzake bijvoorbeeld te hanteren waarderingsmethoden, eisen aan eigen vermogen, regels voor premievaststelling en randvoorwaarden voor indexatie.

Herstelplan

Een herstelplan is een plan van aanpak waarin pensioenfondsen laten zien welke maatregelen zij nemen om de financiële positie te verbeteren. Ook moeten pensioenfondsen aangeven welke maatregelen zij nemen als het herstel niet lukt binnen de termijn die daarvoor staat.

IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision directive)

In januari 2017 is de herziene IORP II in werking getreden. Uiterlijk in januari 2019 moeten de bepalingen uit de richtlijn geïmplementeerd zijn in de Nederlandse wetgeving. IORP II is een Europese richtlijn voor pensioenfondsen en premie-pensioeninstellingen. IORP II verlangt van pensioenfondsen dat zij drie zogenoemde sleutelfuncties inrichten om het bestuur te ondersteunen en te zorgen voor een gezonde en prudente bedrijfsvoering. Het gaat om functies op het gebied van risicobeheer, actuariaat en interne audit. Onder IORP II zijn pensioenfondsen ook verplicht minstens een keer in de drie jaar een 'eigen risicobeoordeling' (ERB) uit te voeren. De ERB is een holistische beoordeling van alle materiële risico's en verbindt de strategie van het pensioenfonds met het risicoprofiel.

Ook stelt IORP II nieuwe eisen aan de manieren waarop pensioenfondsen beleggen. Verantwoord beleggen staat al een tijd in de belangstelling van pensioenfondsen en toezichthouders. Bij de meeste pensioenfondsen is beleid op dit gebied al standaard. Maar een aantal fondsen is hiermee nog niet bezig. IORP II eist dat deze fondsen vanaf 2019 rapporteren of en hoe zij milieuaspecten, sociale factoren en governance factoren geïntegreerd hebben in hun hele beleggingscyclus: van beleid, uitvoering en risicomanagement tot de verantwoording. Ook voor de communicatie door pensioenfondsen heeft IORP II nieuwe richtlijnen en gedetailleerde voorschriften.

Maatwerk LDI pool

Beleggingsfondsen met beleggingen die gevoelig zijn voor renteveranderingen en daardoor het renterisico van het pensioenfonds verlagen. LDI staat voor Liability Driven Investments.

Pensioenresultaat

Een maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen: som van de verwachte uitkeringen conform het beleid van het pensioenfonds gedeeld door de som van de verwachte uitkeringen zonder korten en altijd indexeren.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen).

Rekenrente

Fictieve rentevoet die wordt gebruikt om toekomstige verplichtingen terug te rekenen naar het heden.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Technische voorziening

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Vrijstelling

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.